

תקן חשבונאות בינלאומי 39

מכשירים פיננסיים:

הכרה ומדידה

International Accounting Standard 39

Financial Instruments:

Recognition and

Measurement

גרסה זו כוללת תיקונים הנובעים מתקני דיווח כספי בינלאומיים, אשר פורסמו עד 31 במאי 2016 ומועד תחילתם לא מאוחר מיום 1 לינואר 2017.

תיקונים שמועד תחילתם לאחר 1 בינואר 2017

תקן חשבונאות בינלאומי 39 והמסמכים הנלווים אליו תוקנו על ידי:

- תקן דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים (פורסם בנובמבר 2009, באוקטובר 2010, בנובמבר 2013 וביולי 2014) (מועד תחילה 1 בינואר 2018)
- תקן דיווח כספי בינלאומי 15 הכנסות (פורסם במאי 2014) (מועד תחילה 1 בינואר 2018)
- תקן דיווח כספי בינלאומי 16 חכירות (פורסם בינואר 2016) (מועד תחילה 1 בינואר 2019).

מועד התחילה של התיקונים הוא לאחר 1 בינואר 2017 ולכן במהדורה זו הם לא שולבו אלא נכללו בנפרד, במסגרת נספח ג לתקן דיווח כספי בינלאומי 9, במסגרת נספח ד לתקן דיווח כספי בינלאומי 15 ובמסגרת נספח ד לתקן דיווח כספי בינלאומי 16.

תוכן עניינים

החל מסעיף

מבוא*

תקן חשבונאות בינלאומי 39

מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה

1	מטרת התקן
2	תחולה
8	הגדרות
10	נגזרים משובצים
14	הכרה וגריעה
14	הכרה לראשונה
15	גריעת נכס פיננסי
24	העברות הכשירות לגריעה
29	העברות שאינן כשירות לגריעה
30	מעורבות נמשכת בנכסים מועברים
36	כל ההעברות
38	רכישה או מכירה בדרך רגילה של נכס פיננסי
39	גריעה של התחייבות פיננסית
43	מדידה
	מדידה לראשונה של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות פיננסיות
43	פיננסיות
45	מדידה עוקבת של נכסים פיננסיים
47	מדידה עוקבת של התחייבויות פיננסיות
50	סיווגים מחדש
55	רווחים והפסדים
58	ירידת ערך והעדור יכולת גבייה של נכסים פיננסיים
63	נכסים פיננסיים המוצגים בעלות מופחתת
66	נכסים פיננסיים המוצגים בעלות
67	נכסים פיננסיים זמינים למכירה
71	גידור
72	מכשירים מגדרים
72	מכשירים כשירים
74	יעוד מכשירים מגדרים

* לא תורגם לעברית

תוכן עניינים (המשך)

החל מסעיף

78	פריטים מגודרים
78	פריטים כשירים
81	יעוד פריטים פיננסיים כפריטים מגודרים
82	יעוד פריטים לא פיננסיים כפריטים מגודרים
83	יעוד קבוצות פריטים כפריטים מגודרים
85	חשבונאות גידור
89	גידורי שווי הוגן
95	גידורי תזרים מזומנים
102	גידורי השקעה נטו
103	מועד תחילה והוראות מעבר
109	ביטול פרסומים אחרים

נספח א - הנחיות יישום

	תחולה
1א	הגדרות
24א	
24א	יעוד כשווי הוגן דרך רווח או הפסד
5א	שיעור ריבית אפקטיבי
9א	נגזרים
13א	עלויות עסקה
	נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוחזקים
14א	למסחר
16א	השקעות המוחזקות לפדיון
26א	הלוואות וחייבים
27א	נגזרים משובצים
27א33א	מכשירים הכוללים נגזרים משובצים
34א	הכרה וגריעה
34א	הכרה לראשונה
36א	גריעה של נכס פיננסי
45א	העברות הכשירות לגריעה
47א	העברות שאינן כשירות לגריעה
48א	מעורבות נמשכת בנכסים מועברים
49א	כל ההעברות
51א	דוגמאות
53א	רכישה או מכירה של נכס פיננסי בדרך רגילה
57א	גריעה של התחייבות פיננסית

תוכן עניינים (המשך)

החל מסעיף

מדידה	א
מדידה לראשונה של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות	64א
מדידה עוקבת של נכסים פיננסיים	64א
היעדר שוק פעיל: מכשירים הונניים	80א
רווחים והפסדים	83א
ירידת ערך והעדר יכולת גבייה של נכסים פיננסיים	84א
נכסים פיננסיים המוצגים בעלות מופחתת	84א
הכנסת ריבית לאחר הכרה בירידת ערך	93א
גידור	94א
מכשירים מגדרים	94א
מכשירים כשירים	94א
פריטים מגודרים	98א
פריטים כשירים	98א
יעוד פריטים פיננסיים כפריטים מגודרים	99א
יעוד פריטים לא פיננסיים כפריטים מגודרים	100א
יעוד קבוצות של פריטים כפריטים מגודרים	101א
חשבונאות גידור	102א
הערכת אפקטיביות גידור	105א
חשבונאות גידור שווי הוגן של גידור סיכון שיעור ריבית של תיק	114א
הוראות מעבר	133א

נספח ב:

תיקונים לפרסומים אחרים[†]
 אישור תקן חשבונאות בינלאומי 39 אשר פורסם
 בדצמבר 2003 על ידי הוועדה הבינלאומית*

* לא תורגם לעברית

[†] בספר זה שולבו התיקונים לתקני דיווח כספי בינלאומיים הנובעים מנספח זה בתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים הרלוונטיים.

תוכן עניינים (המשך)

אישור התיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 39 על ידי הוועדה הבינלאומית:

חשבונאות גידור שווי הוגן לגידור סיכון שיעור ריבית של תיק פורסם במרס 2004*

מעבר והכרה לראשונה של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות פורסם בדצמבר 2004*

חשבונאות גידור תזרים מזומנים לעסקאות חזויות תוך-קבוצתיות פורסם באפריל 2005*

חלופת השווי ההוגן פורסם ביוני 2005*

חוזי ערבות פיננסית (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 39 ולתקן דיווח כספי בינלאומי 4) פורסם באוגוסט 2005*

פריטים מגודרים כשידים פורסם ביולי 2008*

סיווג מחדש של נכסים פיננסיים (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 39 ולתקן דיווח כספי בינלאומי 7) פורסם באוקטובר 2008*

סיווג מחדש של נכסים פיננסיים-מועד תחילה והוראות מעבר (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 39 ולתקן דיווח כספי בינלאומי 7) פורסם בנובמבר 2008*

נגזרים משובצים (תיקונים לפרשנות מספר 9 של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי ולתקן חשבונאות בינלאומי 39) אשר פורסם במרס 2009*

החלפה של נגזרים והמשך של חשבונאות גידור (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 39) אשר פורסם ביוני 2013*

בסיס למסקנות*

דעות מנוגדות*

דוגמה להמחשה*

הנחיות ביצוע*

* לא תורגם לעברית

תקן חשבונאות בינלאומי 39

מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה

תקן חשבונאות בינלאומי 39 מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה (IAS 39) מפורט בסעיפים 1-110 ונספחים א' ו-ב'. כל הסעיפים בתקן מחייבים באותה מידה, אך נשמרה תבנית התקן, כפי שהייתה בעת שאומץ על ידי ה-IASB. יש לקרוא את תקן חשבונאות בינלאומי 39 בהקשר למטרת התקן ולבסיס למסקנות, להקדמה לתקני דיווח כספי בינלאומיים ולמסגרת המושגית לדיווח כספי. תקן חשבונאות בינלאומי 8 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות, מספק בסיס לבחירה ויישום של מדיניות חשבונאית בהעדר הנחיות מפורשות.

מטרת התקן

1. מטרת תקן זה היא לקבוע כללים להכרה ולמדידה של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות וחוזים מסוימים לרכישה או למכירה של פריטים לא פיננסיים. דרישות להצגת מידע לגבי מכשירים פיננסיים נכללות בתקן חשבונאות בינלאומי 32 מכשירים פיננסיים: הצגה. דרישות לגילוי מידע לגבי מכשירים פיננסיים נכללות בתקן דיווח כספי בינלאומי מספר 7 מכשירים פיננסיים: גילויים.

תחולה

2. תקן זה ייושם על ידי כל הישויות לכל הסוגים של מכשירים פיננסיים, למעט:

(א) אותן זכויות בחברות בנות, בחברות כלולות ובעסקאות משותפות, אשר מטופלות בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 10 דוחות כספיים מאוחדים, תקן חשבונאות בינלאומי 27 דוחות כספיים נפרדים או תקן חשבונאות בינלאומי 28 השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות. אולם, במקרים מסוימים, תקן דיווח כספי בינלאומי 10, תקן חשבונאות בינלאומי 27 או תקן חשבונאות בינלאומי 28 דורשים מישות או מתירים לה לטפל בזכויות בחברה בת, בחברה כלולה או בעסקה משותפת, בהתאם לכל הדרישות או לחלק מהדרישות של תקן זה. ישויות יישמו תקן זה גם לנגזרים על זכות בחברה בת, בחברה כלולה או בעסקה משותפת, אלא אם הנגזר מקיים את ההגדרה של מכשיר הוני של הישות בתקן חשבונאות בינלאומי 32.

(ב) זכויות ומחויבויות הנובעות מחכירות, שעליהן חל תקן חשבונאות בינלאומי 17 חכירות. אולם:

(i) ההוראות לגבי גריעה וירידת ערך בתקן זה חלות על חייבים בגין חכירה שהוכרו על ידי מחכיר (ראה סעיפים 15-37, 58, 59, 63-65 וסעיפים 36א-52 ו-84א-93);

(ii) ההוראות לגבי גריעה בתקן זה חלות על זכאים בגין חכירה מימונית שהוכרו על ידי חוכר (ראה סעיפים 39-42 וסעיפים 57א-63); וכן

(iii) ההוראות לגבי נגזרים משובצים בתקן זה חלות על נגזרים המשובצים בחכירות (ראה סעיפים 10-13 וסעיפים 27א-33).

(ג) זכויות ומחויבויות של מעסיקים הנובעות מתוכניות הטבת עובד, שעליהן חל תקן חשבונאות בינלאומי 19 הטבות עובד.

(ד) מכשירים פיננסיים, שהונפקו על ידי הישות, אשר מקיימים את ההגדרה של מכשיר הוני בתקן חשבונאות בינלאומי 32 (כולל אופציות וכתבי אופציה) או שנדרש לסווגם כמכשיר הוני בהתאם לסעיפים 16א ו-16ב או סעיפים 16ג ו-16ד לתקן חשבונאות בינלאומי 32. אולם, המחזיק במכשירים הוניים כאלה יישם תקן זה לגבי מכשירים אלה, אלא אם ההחלטה בסעיף א' לעיל חלה עליהם.

(ה) זכויות ומחויבויות הנובעות מ (i) חוזה ביטוח, כהגדרתו בתקן דיווח כספי בינלאומי 4 חוזי ביטוח, למעט זכויות ומחויבויות של המנפיק הנובעות מחוזה ביטוח שמקיים את ההגדרה של חוזה ערבות פיננסית בסעיף 9, או (ii) חוזה הנמצא בתחולה של תקן דיווח כספי בינלאומי 4, משום שהוא כולל מאפיין השתתפות לפי שיקול דעת. אולם, תקן זה חל על נגזר המשובץ בחוזה הנמצא בתחולה של תקן דיווח כספי בינלאומי 4, אם הנגזר אינו מהווה בעצמו חוזה הנמצא בתחולה של תקן דיווח כספי בינלאומי 4 (ראה סעיפים 10-13 וסעיפים 27א-33). יתר על כן, אם מנפיק חוזי ערבות פיננסית הצהיר במפורש בעבר כי הוא רואה בחוזה אלה חוזי ביטוח והשתמש בטיפול חשבונאי הרלוונטי לחוזי ביטוח, המנפיק יכול לבחור ליישם תקן זה או תקן דיווח כספי בינלאומי 4 לגבי חוזי ערבות פיננסית

כאלה (ראה סעיפים 4א ו-4א4). המנפיק רשאי לבצע בחירה זו לכל חוזה בנפרד, אבל הבחירה לגבי כל חוזה אינה ניתנת לשינוי.

(ו) [בוטל]

(ז) חוזה אקדמה כלשהו בין רוכש לבין בעל מניות מוכר לרכישה או למכירה של נרכש שתוצאתה צירוף עסקים אשר בתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 3 צידופי עסקים במועד רכישה עתידי. תקופת חוזה האקדמה לא תעלה על תקופת זמן סבירה, הדרושה באופן רגיל, להשיג את האישורים הדרושים ולהשלים את העסקה.

(ח) מחויבויות למתן הלוואות, למעט מחויבויות למתן הלוואות המתוארות בסעיף 4. מנפיק מחויבויות למתן הלוואות יישם תקן חשבונאות בינלאומי 37 לגבי מחויבויות למתן הלוואות, שאינן בתחולת תקן זה. אולם, הוראות לגבי גריעה בתקן זה חלות על כל המחויבויות למתן הלוואות (ראה סעיפים 15-42 וסעיפים 36א-63).

(ט) מכשירים פיננסיים, חוזים ומחויבויות בעסקאות תשלום מבוסס מניות שתקן דיווח כספי בינלאומי 2 תשלום מבוסס מניות חל עליהם, פרט לחוזים שבתחולת סעיפים 7-5 לתקן זה, שתקן זה חל עליהם.

(י) זכויות לתשלומים שנועדו לשפות את הישות בגין יציאה שהיא נדרשה לבצע על מנת לסלק התחייבות שהיא מכירה כהפרשה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 37 הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים, או שבגינה היא הכירה בהפרשה בתקופות קודמות בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 37.

א2. [סעיף זה נוסף כתוצאה מתיקונים של תקן דיווח כספי בינלאומי 15 ובוטל כתוצאה מתיקונים של תקן דיווח כספי בינלאומי 9, אשר תחולתם היא מיום 1 בינואר 2018, ולפיכך הסעיף לא נוסף במהדורה זו. הסעיף נכלל בנספח ד לתקן דיווח כספי בינלאומי 15.]

3. [בוטל]

4. המחויבויות למתן הלוואות הבאות הן בתחולת התקן:

(א) מחויבויות למתן הלוואות אשר הישות מייעדת כהתחייבויות פיננסיות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

ישות, שיש לה דפוס פעילות מהעבר (past practice) של מכירת הנכסים, הנובעים ממחויבויותיה למתן הלוואות, בסמוך לאחר יצירת הלוואות, תיישם תקן זה לכל המחויבויות שלה למתן הלוואות שבאותה קבוצה.

(ב) מחויבויות למתן הלוואות שניתן לסלק נטו במזמן או באמצעות מסירה או הנפקה של מכשיר פיננסי אחר. מחויבויות למתן הלוואות אלה הן נגזרים. לא יראו במחויבות למתן הלוואה כמסולקת נטו רק משום שהלוואה נפרעת בתשלומים (לדוגמה, הלוואה לבניית דירת מגורים שנפרעת בתשלומים במקביל להתקדמות הבנייה).

(ג) מחויבויות למתן הלוואה בשיעור ריבית הנמוך משיעור ריבית השוק. סעיף 47(ד) מפרט את המדידה העוקבת של התחייבויות הנובעות ממחויבויות למתן הלוואות אלה.

5. תקן זה ייושם לגבי חוזים לרכוש או למכור פריט לא פיננסי, שניתנים לסילוק נטו במזמן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר, או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים, כאילו היו חוזים אלה מכשירים פיננסיים, למעט חוזים אשר ההתקשרות בהם הייתה לשם קבלה או מסירה של פריט לא פיננסי בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש החזויים של הישות והם ממשיכים להיות מוחזקים למטרות אלה.

6. ישנן אפשרויות שונות בהן חוזה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי יכול להיות מסולק נטו במזמן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים. אפשרויות אלה כוללות:

(א) כאשר תנאי החוזה מתירים לכל אחד מהצדדים לסלק אותו נטו במזמן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים;

(ב) כאשר היכולת לסלק נטו במזמן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר, או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים, אינה באה לידי ביטוי מפורש בתנאי החוזה, אך לישות דפוס פעילות לסילוק חוזים דומים נטו במזמן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר, או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים (על ידי התקשרות בחוזים מקוזים עם הצד שכנגד או על ידי מכירת החוזה לפני מימושו או פקיעתו);

(ג) כאשר לגבי חוזים דומים, לישות דפוס פעילות של קבלת נכס הבסיס ומכירתו זמן קצר לאחר קבלתו, במטרה להפיק

רווח מתנודות מחיר בטווח הקצר או ממרווחי סחר
(dealer's margin) בטווח הקצר; וכן

(ד) כאשר הפריט הלא פיננסי נשוא החוזה ניתן בנקל להמרה
למזומן.

ההתקשרות בחוזה אשר סעיף קטן (ב) או סעיף קטן (ג) חלים עליו, אינה לצורך קבלה או מסירה של פריט לא פיננסי בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש החזויים של הישות, ולפיכך הוא בתחולת תקן זה. חוזים אחרים, אשר סעיף 5 חל עליהם, נבחנים כדי לקבוע האם נקשרו וממשיכים להיות מוחזקים לצורך קבלה או מסירה של פריט לא פיננסי בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש החזויים של הישות ובהתאם לכך אם הם בתחולת תקן זה.

7. אופציה שנכתבה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי, אשר ניתנת לסילוק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר, או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים, בהתאם לסעיף 6(א) או (ד) היא בתחולת תקן זה. ההתקשרות בחוזה כאמור אינה יכולה להיות לצורך קבלה או מסירה של פריט לא פיננסי בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש החזויים של הישות.

הגדרות

8. המונחים שהוגדרו בתקן חשבונאות בינלאומי 32 משמשים בתקן זה באותה משמעות שהוגדרה בסעיף 11 לתקן חשבונאות בינלאומי 32. תקן חשבונאות בינלאומי 32 מגדיר את המונחים הבאים:

- מכשיר פיננסי
- נכס פיננסי
- התחייבות פיננסית
- מכשיר הוני

ומספק הנחיות ליישום הגדרות אלה.

9. המונחים הבאים משמשים בתקן זה במשמעות המוגדרת להלן:

הגדרת נגזר

נגזר (*Derivative*) הוא מכשיר פיננסי או חוזה אחר, שבתחולת תקן זה (ראה סעיפים 2-7), בעל כל שלושת המאפיינים הבאים:

(א) שוויו משתנה בתגובה לשינוי בשיעור ריבית מוגדר, במחיר מכשיר פיננסי מוגדר, במחיר סחורת יסוד מוגדר, בשער חליפין של מטבע חוץ מוגדר, במדד מחירים או שיעורים מוגדר, בדירוג אשראי או במדד אשראי מוגדר, או במשתנה מוגדר אחר, בתנאי שבמקרה של משתנה לא פיננסי, המשתנה אינו ספציפי לצד לחוזה (לעיתים מכונה ה"בסיס" [underlying]);

(ב) אינו דורש השקעה ראשונית נטו או דורש השקעה ראשונית נטו הקטנה מההשקעה שהייתה נדרשת עבור סוגים אחרים של חוזים, שחזוי כי יגיבו באופן דומה לשינויים בגורמי שוק; וכן

(ג) הוא מסולק במועד עתידי.

הגדרות לארבע קבוצות של מכשירים פיננסיים

נכס פיננסי או התחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (Financial asset or financial liability at fair value through profit or loss) הוא נכס פיננסי או התחייבות פיננסית המקיימים אחד מהתנאים הבאים.

(א) מסווג כמחזק למסחר. נכס פיננסי או התחייבות פיננסית מסווגים כמחזקים למסחר אם הם:

(i) נרכשו או התהוו בעיקר במטרה למכור או לרכוש חזרה בטווח קצר; או

(ii) מהווים במועד ההכרה לראשונה חלק מתיק של מכשירים פיננסיים מזהים, שמנוהלים יחד ולגביהם קיימת ראייה לדפוס פעילות שבוצע לאחרונה (recent actual pattern) להפקת רווחים בטווח הקצר; או

(iii) נגזר (פרט לנגזר שהוא חוזה ערבות פיננסית או מכשיר מגדר מיועד ואפקטיבי).

(אא) הם תמורה מותנית של רוכש בצירוף עסקים שתקן דיווח כספי בינלאומי 3 צירופי עסקים חל עליהם.

(ב) בעת ההכרה לראשונה הוא מיועד על ידי הישות כשווי הוגן דרך רווח או הפסד. ישות יכולה להשתמש בייעוד זה רק

כאשר הוא מותר לפי סעיף 11א, או כאשר תוצאת פעולה זו תהיה מידע רלוונטי יותר, משום ש:

(i) הייעוד מבטל או מקטין משמעותית חוסר עקביות במדידה או בהכרה (לעיתים מצב זה מכונה "חוסר הקבלה חשבונאית") שהיה נוצר אילולא כן ממדידת נכסים או התחייבויות או מהכרה ברווחים ובהפסדים בגינם לפי בסיסים שונים; או

(ii) קבוצה של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או שניהם מנוהלת וביצועיה מוערכים על בסיס שווי הוגן, בהתאם לאסטרטגיה מתועדת של ניהול סיכונים או השקעה, ומידע לגבי הקבוצה מסופק פנימית לפי אותו הבסיס לאנשי מפתח ניהוליים של הישות (כהגדרתם בתקן חשבונאות בינלאומי 24 גילויים בהקשר לצד קשור), לדוגמה דירקטוריון ומנהל עסקים ראשי של הישות.

בתקן דיווח כספי בינלאומי 7 סעיפים 9-11 וסעיף 4ב דורשים מהישות לתת גילויים לגבי נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שהיא ייעדה כשווי הוגן דרך רווח או הפסד, כולל האופן שבו הישות קיימה את התנאים המפורטים לעיל. לגבי מכשירים הכשירים לייעוד זה בהתאם לסעיף (ii) לעיל, הגילוי צריך לכלול תיאור מילולי לאופן שבו הייעוד כשווי הוגן דרך רווח או הפסד עקבי עם האסטרטגיה המתועדת של הישות לניהול סיכונים או השקעה.

השקעות במכשירים הוניים שאין להם מחיר שוק מצוטט בשוק פעיל, ושלא ניתן למדוד באופן מהימן את שוויין ההוגן (ראה סעיף 46ג) וסעיפים 80א-81א), לא יועדו כשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

יש לציין שתקן דיווח כספי בינלאומי 13 מדידת שווי הוגן מפרט את הדרישות למדידת השווי ההוגן של נכס פיננסי או התחייבות פיננסית, בין אם כתוצאה מייעודם ובין אם מסיבה אחרת, או שניתן גילוי לשוויים ההוגן.

השקעות המוחזקות לפדיון (*Held-to-maturity investments*) הן נכסים פיננסיים לא-נגזרים, בעלי תשלומים קבועים או ניתנים לקביעה ובעלי מועד פדיון קבוע, שלישות יש כוונה מפורשת (*positive intention*) ויכולת להחזיקם עד למועד הפדיון (ראה סעיפים 16א-25א), למעט:

(א) אלה שבעת ההכרה לראשונה הישות מייעדת כשווי הוגן דרך רווח או הפסד;

(ב) אלה שהישות מסווגת כזמינים למכירה; וכן

(ג) אלה המקיימים את ההגדרה של הלוואות וחייבים.

ישות לא תסווג נכסים פיננסיים כלשהם כמוחזקים לפדיון, אם, במהלך שנת הכספים השוטפת או במהלך שתי שנות הכספים הקודמות, הישות מכרה או סיווגה מחדש יותר מסכום שאינו משמעותי של השקעות מוחזקות לפדיון לפני מועד הפדיון שלהן (יותר מבלתי משמעותי ביחס לסך ההשקעות המוחזקות לפדיון), למעט מכירות או סיווגים מחדש ש:

(א) הם כה קרובים למועד הפדיון או למועד הרכישה חזרה של הנכס הפיננסי (לדוגמה, פחות משלושה חודשים לפני מועד הפדיון) כך שלשינויים בשיעור ריבית השוק לא תהיה השפעה משמעותית על השווי ההוגן של הנכס הפיננסי;

(ב) מתרחשים לאחר שהישות קיבלה באופן מהותי את כל הקרן המקורית של הנכס הפיננסי באמצעות תשלומים או פירעונות מוקדמים שנקבעו מראש; או

(ג) ניתן לייחסם לאירוע (isolated event) שהוא מחוץ לשליטת הישות, שלא יחזור על עצמו והישות לא הייתה יכולה לחזותו באופן סביר.

הלוואות וחייבים (*Loans and receivables*) הם נכסים פיננסיים לא-נגזרים, בעלי תשלומים קבועים או ניתנים לקביעה, שאינם מצוטטים בשוק פעיל, למעט:

(א) אלה שהישות מתכוונת למכור מיידית או בטווח הקצר, אשר יסווגו כמוחזקים למסחר, ואלה שבעת הכרה לראשונה הישות מייעדת כשווי הוגן דרך רווח או הפסד;

(ב) אלה שבעת הכרה לראשונה הישות מסווגת כזמינים למכירה; או

(ג) אלה שלגביהם המחזיק יכול לא להשיב באופן מהותי את כל השקעתו הראשונית, שלא כתוצאה מהידרדרות באיכות האשראי, אותם יש לסווג כזמינים למכירה.

זכות שנרכשה בקבוצת נכסים (pool of assets) שאינם הלוואות או חייבים (לדוגמה, זכות בקרן נאמנות או בקרן דומה) אינה מהווה הלוואה או חייב.

נכסים פיננסיים זמינים למכירה (Available-for-sale financial Assets) הם נכסים פיננסיים לא-נגזרים המיועדים כזמינים למכירה או שאינם מסווגים כ- (א) הלוואות וחייבים, (ב) השקעות המוחזקות לפדיון או (ג) נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

הגדרת חוזה ערבות פיננסית

חוזה ערבות פיננסית (Financial guarantee contract) הוא חוזה הדורש מהמנפיק לבצע תשלומים מוגדרים על מנת לשפות את המחזיק בגין הפסד שהתהווה לו משום שלוה מסוים נכשל לבצע תשלום במועדו בהתאם לתנאים המקוריים או המתוקנים (modified) של מכשיר חוב.

הגדרות המתייחסות להכרה ולמדידה

העלות המופחתת של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית (The amortised cost of a financial asset or financial liability) היא הסכום בו נמדדים הנכס הפיננסי או ההתחייבות הפיננסית בעת הכרה לראשונה פחות תשלומי קרן, בתוספת או בניכוי ההפחתה המצטברת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית של הפרש כלשהו בין הסכום הראשוני לבין סכום הפירעון, ובניכוי הפחתה כלשהי (במישרין או באמצעות השימוש בחשבון הפרשה) בגין ירידת ערך או בגין העדר יכולת גבייה.

שיטת הריבית האפקטיבית (Effective interest method) היא שיטה לחישוב העלות המופחתת של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית (או של קבוצת נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות) ולהקצאת הכנסת הריבית או הוצאת הריבית על פני התקופה הרלוונטית.

שיעור הריבית האפקטיבי (effective interest rate) הוא השיעור שמהווה במדויק את אומדן תשלומי או תקבולי המזומנים במשך אורך החיים החזוי של המכשיר הפיננסי, או כאשר מתאים, במשך תקופה קצרה יותר, לערך בספרים נטו של הנכס הפיננסי או של ההתחייבות הפיננסית. בעת חישוב שיעור הריבית האפקטיבי, ישות צריכה לאמוד את תזרימי המזומנים בהתחשב בכל התנאים החוזיים של המכשיר הפיננסי (לדוגמה, פירעון מוקדם, אופציות רכש ואופציות דומות), אבל לא תתחשב בהפסדי אשראי עתידיים. החישוב כולל את כל העמלות והנקודות (fees)

(and points), ששולמו או שהתקבלו בין הצדדים לחוזה, שמהווים חלק בלתי נפרד משיעור הריבית האפקטיבי (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 18 הכנסות), עלויות עסקה, וכל הפרמיות או הניכיונות האחרים. קיימת חזקה לפיה תזרימי המזומנים ואורך החיים החזוי של קבוצת מכשירים פיננסיים דומים ניתנים לאמידה באופן מהימן. אולם, במקרים נדירים בהם לא ניתן לאמוד באופן מהימן את תזרימי המזומנים או את אורך החיים החזוי של מכשיר פיננסי (או של קבוצת מכשירים פיננסיים), הישות תשתמש בתזרימי המזומנים החזויים במשך התקופה החוזית המלאה של המכשיר הפיננסי (או של קבוצת מכשירים פיננסיים).

גריעה (Derecognition) היא הסרה של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית, שהוכרו בעבר, מהדוח על המצב הכספי של ישות.

שווי הוגן (Fair value) הוא המחיר שהיה מתקבל במכירה של נכס או המחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 13).

רכישה או מכירה בדרך רגילה (Regular way purchase or sale) היא רכישה או מכירה של נכס פיננסי בהתאם לחוזה, שתנאיו דורשים מסירת הנכס תוך פרק הזמן, שבדרך כלל נקבע על ידי הוראה או מוסכמה בשוק הרלוונטי.

עלויות עסקה (Transaction costs) הן עלויות תוספתיות שניתן לייחסן במישרין לרכישה, להנפקה או למימוש של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית (ראה סעיף 13א). עלות תוספתית היא עלות שלא הייתה מתהווה אם הישות לא הייתה רוכשת, מנפיקה או מממשת את המכשיר הפיננסי.

הגדרות המתייחסות לחשבונאות גידור

התקשרות איתנה (Firm commitment) היא הסכם מחייב להחלפת כמות מוגדרת של משאבים לפי מחיר מוגדר במועד עתידי מוגדר (או במועדים עתידיים מוגדרים).

עסקה חזויה (Forecast transaction) היא עסקה שאינה מחייבת, אבל מצופה שתתרחש.

מכשיר מגדר (Hedging instrument) הוא נגזר מיועד, או (לגבי גידור הסיכון לשינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ בלבד) נכס פיננסי לא-נגזר (non-derivative) מיועד או התחייבות פיננסית

לא-נגזרת מיועדת, ששווי ההוגן או בתזרימי המזומנים שלו חזויים לקזז שינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של פריט מגודר שיועד (סעיפים 72-77 וסעיפים 94א-97א מפתחים את ההגדרה של מכשיר מגדר).

פריט מגודר (Hedged item) הוא נכס, התחייבות, התקשרות איתנה, עסקה חזויה שצפויה ברמה גבוהה (highly probable) או השקעה נטו בפעילות חוץ, אשר - (א) חושף את הישות לסיכון של שינויים בשווי ההוגן או בתזרימי מזומנים עתידיים וכן (ב) מיועד כמגודר (סעיפים 78-84 וסעיפים 98א-101א מפתחים את ההגדרה של פריטים מגודרים).

אפקטיביות גידור (Hedge effectiveness) היא המידה שבה שינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר, שניתן לייחס לסיכון המגודר, מקוזזים על ידי שינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של המכשיר המגדר (ראה סעיפים 105א-113א).

נגזרים משובצים

10. נגזר משובץ הוא רכיב של מכשיר מעורב (משולב) הכולל גם חוזה מארח לא-נגזר - כשהתוצאה היא שחלק מתזרימי המזומנים של המכשיר המשולב משתנים באופן דומה לתזרימי המזומנים של נגזר נפרד. נגזר משובץ גורם לחלק מתזרימי המזומנים או כולם, שאילולא כן היו נדרשים לפי החוזה, להשתנות בהתאם לשיעור ריבית מוגדר, למחיר של מכשיר פיננסי מוגדר, למחיר סחורת יסוד (commodity) מוגדר, לשער חליפין של מטבע חוץ מוגדר, למדד מחירים או שיעורים מוגדר, לדירוג אשראי מוגדר או למדד אשראי מוגדר, או למשתנה מוגדר אחר בתנאי שבמקרה של משתנה לא פיננסי, המשתנה אינו ספציפי לצד לחוזה. נגזר שמצורף למכשיר פיננסי אבל ניתן להעברה בהתאם לחוזה באופן בלתי תלוי ממכשיר זה, או נגזר שיש לו צד שכנגד שונה, מזה של המכשיר, אינם נגזרים משובצים, אלא מכשירים פיננסיים נפרדים.

11. נגזר משובץ יופרד מהחוזה המארח ויטופל כנגזר בהתאם לתקן זה אם, ורק אם:

(א) המאפיינים והסיכונים הכלכליים של הנגזר המשובץ אינם קשורים באופן הדוק (closely related) למאפיינים ולסיכונים הכלכליים של החוזה המארח (ראה סעיפים 30א-33א);

(ב) מכשיר נפרד עם אותם תנאים כמו הנגזר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של נגזר; וכן

(ג) המכשיר המעורב (משולב) אינו נמדד בשווי הוגן, כאשר שינויים בשווי הוגן מוכרים ברווח או הפסד (כלומר, נגזר משוּבֹּץ בנכס פיננסי או בהתחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אינו מופרד).

אם נגזר משוּבֹּץ מופרד, החוזה המארח יטופל בהתאם לתקן זה אם הוא מכשיר פיננסי, ובהתאם לתקנים מתאימים אחרים אם הוא אינו מכשיר פיננסי. תקן זה אינו קובע אם נגזר משוּבֹּץ יוצג בנפרד בדוח על המצב הכספי.

11. על אף האמור בסעיף 11, אם חוזה כולל נגזר משוּבֹּץ אחד או יותר, ישות יכולה לייעד את החוזה המעורב (המשולב) בכללותו כנכס פיננסי או כהתחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אלא אם:

(א) הנגזר המשוּבֹּץ אינו משנה (הנגזרים המשוּבֹּצים אינם משנים) באופן משמעותי את תזרימי המזומנים שאילולא כן היו נדרשים לפי החוזה; או

(ב) ברור לאחר ניתוח קצר או ללא ניתוח כלל, כאשר מכשיר מעורב (משולב) דומה נבחן לראשונה, שהפרדה של הנגזר המשוּבֹּץ (הנגזרים המשוּבֹּצים) אסורה, כמו אופציית פירעון מוקדם המשובצת בהלוואה שמאפשרת למחזיק לבצע פירעון מוקדם של ההלוואה תמורת סכום השווה בקירוב לעלותה המופחתת.

12. אם ישות נדרשת על ידי תקן זה להפריד נגזר משוּבֹּץ מהחוזה המארח שלו, אבל אינה מסוגלת למדוד את הנגזר המשוּבֹּץ בנפרד, בין אם במועד הרכישה ובין אם בסוף תקופת דיווח עוקבת, עליה לייעד את החוזה המעורב בכללותו כשווי הוגן דרך רווח או הפסד. באופן דומה, אם ישות אינה מסוגלת למדוד בנפרד את הנגזר המשוּבֹּץ, אשר הפרדתו תידרש בעת סיווג מחדש של חוזה מעורב (משולב) מחוץ לקבוצת שווי הוגן דרך רווח או הפסד, סיווג מחדש זה אסור. בנסיבות כאלה, החוזה המעורב (משולב) נשאר מסווג בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בשלמותו.

13. אם ישות אינה מסוגלת למדוד באופן מהימן את השווי ההוגן של נגזר משוּבֹּץ על בסיס התנאים שלו (לדוגמה, משום שהנגזר המשוּבֹּץ מבוסס על מכשיר הוני שאין לו מחיר מצוטט בשוק פעיל עבור מכשיר זהה, כלומר נתון רמה 1), השווי ההוגן של הנגזר המשוּבֹּץ הוא ההפרש בין השווי ההוגן של המכשיר המעורב (משולב) לבין השווי ההוגן של החוזה המארח. אם הישות אינה מסוגלת למדוד את השווי ההוגן של הנגזר המשוּבֹּץ באמצעות

שיטה זו, סעיף 12 מיושם והמכשיר המעורב (משולב) מיועד כשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

הכרה וגריעה

הכרה לראשונה

14. ישות תכיר בנכס פיננסי או בהתחייבות פיננסית בדוח על המצב הכספי שלה כאשר, ורק כאשר, הישות הופכת צד להוראות החוזיות של המכשיר. (ראה סעיף 38 בהתייחס לרכישות בדרך גילה של נכסים פיננסיים).

גריעת נכס פיננסי

15. בדוחות כספיים מאוחדים, סעיפים 16-23 וסעיפים 34א-52 מיושמים ברמת המאוחד. דהיינו, ישות מאחדת תחילה את כל חברות הבנות שלה בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 10 ולאחר מכן מיישמת את סעיפים 16-23 ואת סעיפים 34א-52 לקבוצה הנובעת מהאיחוד.

16. לפני ביצוע הערכה, אם ובאיזו מידה, גריעה היא ראויה, בהתאם לסעיפים 17-23, ישות קובעת אם סעיפים אלה ייושמו לחלק מנכס פיננסי (או חלק מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים) או לנכס פיננסי בשלמותו (או לקבוצה של נכסים פיננסיים דומים בשלמותה), כלהלן.

(א) סעיפים 17-23 מיושמים לחלק מנכס פיננסי (או חלק מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים) אם, ורק אם, החלק שלגביו נשקלת גריעה, מקיים את אחד משלושת התנאים הבאים.

(i) החלק מורכב רק מתזרימי מזומנים שזוהו ספציפית הנובעים מנכס פיננסי (או מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים). לדוגמה, כאשר ישות מתקשרת ברצועת שיעור ריבית, לפיה הצד שכנגד משיג את הזכות לתזרימי המזומנים בגין הריבית, אך לא לתזרימי המזומנים בגין הקרן ממכשיר חוב, סעיפים 17-23 מיושמים לתזרימי המזומנים בגין הריבית.

(ii) החלק מהווה את מלוא השיעור היחסי (fully proportionate [pro rata] share) מכל תזרימי המזומנים הנובעים מנכס פיננסי (או קבוצה של נכסים פיננסיים דומים). לדוגמה, כאשר ישות מתקשרת בהסדר, לפיו הצד שכנגד משיג את הזכויות ל- 90 אחוז מכל תזרימי המזומנים ממכשיר

חוב, סעיפים 17-23 מיושמים ל- 90 אחוז מתזרימי מזומנים אלה. אם קיים יותר מצד שכנגד אחד, אין דרישה שלכל צד שכנגד יהיה חלק יחסי בתזרימי המזומנים, בתנאי שלישות המעבירה יותר מלוא השיעור היחסי מכל תזרימי המזומנים.

(iii) החלק מהווה את מלוא השיעור היחסי מכל תזרימי המזומנים שזוהו ספציפית הנובעים מנכס פיננסי (או קבוצה של נכסים פיננסיים דומים). לדוגמה, כאשר ישות מתקשרת בהסדר, לפיו הצד שכנגד משיג את הזכויות ל- 90 אחוז מתזרימי המזומנים בגין ריבית ממכשיר חוב, סעיפים 17-23 מיושמים ל- 90 אחוז מתזרימי מזומנים בגין ריבית אלה. אם קיים יותר מצד שכנגד אחד, אין דרישה שלכל צד שכנגד יהיה חלק יחסי בתזרימי המזומנים שזוהו ספציפית, בתנאי שלישות המעבירה יותר מלוא השיעור היחסי מכל תזרימי המזומנים שזוהו ספציפית.

(ב) בכל המקרים האחרים, סעיפים 17-23 מיושמים לנכס הפיננסי בשלמותו (או לקבוצה של נכסים פיננסיים דומים בשלמותה). לדוגמה, כאשר ישות מעבירה (i) את הזכויות ל- 90 האחוז הראשונים או האחרונים מגביית המזומנים מנכס פיננסי (או קבוצה של נכסים פיננסיים), או (ii) את הזכויות ל- 90 אחוז מתזרימי המזומנים מקבוצה של חייבים, אך נותנת ערבות לפיצוי הרוכש בגין הפסדי אשראי כלשהם עד 8 אחוזים מסכום הקרן של החייבים, סעיפים 17-23 מיושמים לנכס הפיננסי בשלמותו (או קבוצה של נכסים פיננסיים דומים בשלמותה).

המונח "נכס פיננסי" בסעיפים 17-26 מתייחס לחלק מנכס פיננסי (או חלק מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים), כפי שתואר בסעיף (א) לעיל או, לחלופין, לנכס פיננסי בשלמותו (או לקבוצה של נכסים פיננסיים דומים בשלמותה).

17. ישות תגרע נכס פיננסי כאשר ורק כאשר:

(א) פקעו הזכויות החוזיות לתזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי; או

(ב) הישות מעבירה את הנכס הפיננסי, כמפורט בסעיפים 18 ו-19, והעברה כשירה לגריעה בהתאם לסעיף 20.

(ראה סעיף 38 בהתייחס למכירות בדרך רגילה של נכסים פיננסיים).

18. ישות מעבירה נכס פיננסי אם, ורק אם, היא:

(א) מעבירה את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי; או

(ב) מותירה בידיה את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, אך נוטלת על עצמה מחויבות חוזית לשלם תזרימי מזומנים אלה, לגוף אחד או יותר, בהסדר שמקיים את התנאים של סעיף 19.

19. כאשר ישות מותירה בידיה את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי המזומנים מנכס פיננסי ("הנכס המקורי"), אך נוטלת על עצמה מחויבות חוזית לשלם תזרימי מזומנים אלה לישות אחת או יותר ("המקבלים הסופיים"), הישות מטפלת בעסקה כהעברה של נכס פיננסי, אם ורק אם, כל שלושת התנאים הבאים מתקיימים.

(א) לישות אין מחויבות לשלם סכומים למקבלים הסופיים, אלא אם כן הישות גובה סכומים מקבלים מהנכס המקורי. מתן מקדמות לזמן קצר, על ידי הישות, עם זכות להשבה מלאה של הסכום שניתן כהלוואה בתוספת ריבית צבורה על פי שיעורי השוק, אינה פוגעת בתנאי זה.

(ב) נאסר על הישות, בהתאם לתנאי חוזה ההעברה, למכור או לשעבד את הנכס המקורי, מלבד כבטוחה למקבלים הסופיים עבור המחויבות לשלם להם תזרימי מזומנים.

(ג) לישות קיימת מחויבות להעביר תזרימי מזומנים כלשהם שהיא גובה בשם המקבלים הסופיים ללא עיכוב מהותי. בנוסף, הישות אינה רשאית להשקיע מחדש תזרימי מזומנים כאלה, פרט להשקעות במזומנים ושווי מזומנים (כהגדרתם בתקן חשבונאות בינלאומי 7 דוח על תזרימי מזומנים) במהלך תקופת הסילוק הקצרה שבין מועד הגבייה לבין מועד ההעברה הנדרש למקבלים הסופיים, והריבית הנצברת על השקעות כאלה מועברת למקבלים הסופיים.

20. כאשר ישות מעבירה נכס פיננסי (ראה סעיף 18), עליה להעריך את המידה בה נותרו בידיה הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי. במקרה זה:

(א) אם הישות מעבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי, הישות תגרע את הנכס הפיננסי ותכיר בנפרד, כנכסים או

כהתחייבויות, זכויות ומחויבויות כלשהן שנוצרו או שנתרו בידיה בהעברה.

(ב) אם בידי הישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי, הישות תמשיך להכיר בנכס הפיננסי.

(ג) אם הישות לא מעבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי, אך כל הסיכונים וההטבות גם לא נותרו בידיה, הישות תקבע אם נותרה בידיה שליטה על הנכס הפיננסי. במקרה זה:

(i) אם השליטה על הנכס הפיננסי לא נותרה בידי הישות, היא תגרע את הנכס הפיננסי ותכיר בנפרד, כנכסים או כהתחייבויות, זכויות ומחויבויות כלשהן שנוצרו או שנתרו בידיה בהעברה.

(ii) אם השליטה על הנכס הפיננסי נותרה בידי הישות, היא תמשיך להכיר בנכס הפיננסי, בהתאם למידת מעורבותה הנמשכת בנכס הפיננסי (ראה סעיף 30).

21. ההעברה של סיכונים והטבות (ראה סעיף 20) מוערכת באמצעות השוואת החשיפה של הישות, לפני ואחרי ההעברה, הנובעת מההשתנות של הסכומים והעיתוי של תזרימי המזומנים נטו מהנכס המועבר. בידי ישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי אם החשיפה שלה להשתנות בערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים נטו מהנכס הפיננסי אינה משתנה באופן משמעותי כתוצאה מההעברה (לדוגמה, מאחר שהישות מכרה נכס פיננסי כפוף להסכם רכישה חזרה במחיר קבוע או במחיר המכירה בתוספת תשואה של מלווה). ישות העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על נכס פיננסי אם חשיפתה להשתנות זו אינה משמעותית עוד ביחס להשתנות הכוללת בערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים נטו המיוחסים לנכס הפיננסי (לדוגמה, מאחר שהישות מכרה נכס פיננסי כפוף רק לאופציה לרכוש את הנכס בחזרה בשווי הוגן במועד הרכישה בחזרה או העבירה את מלוא השיעור היחסי של תזרימי המזומנים מנכס פיננסי גדול יותר בהסדר, כגון השתתפות משנה בהלוואה (loan sub-participation), אשר מקיים את התנאים בסעיף 19).

22. לעיתים קרובות, יהיה זה ברור אם ישות העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על נכס פיננסי, או שבאופן מהותי הם נותרו בידיה, ולא יהיה צורך לבצע חישובים כלשהם. במקרים אחרים, יהיה צורך לחשב ולהשוות את החשיפה

של הישות להשתנות בערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים נטו לפני ואחרי ההעברה. החישוב וההשוואה מבוצעים תוך שימוש בשיעור ריבית שוק נוכחי מתאים כשיעור ההיוון. כל השתנות שהיא אפשרית באופן סביר בתזרימי המזומנים נטו נשקלת, כאשר ניתן משקל רב יותר לתוצאות שסביר יותר שיתרחשו.

23. קביעה אם השליטה בנכס המועבר נותרה בידי הישות (ראה סעיף 20(ג)) תלויה ביכולת של המקבל למכור את הנכס. בידי הישות לא נותרה השליטה אם המקבל יכולת מעשית למכור את הנכס בשלמותו לצד שלישי לא קשור וביכולתו לממש יכולת זו באופן חד צדדי וללא צורך בהטלת הגבלות נוספות על העברה, בכל יתר המקרים, השליטה נותרה בידי הישות.

העברות הכשירות לגריעה (ראה סעיף 20(א) ו-20(ג)(i))

24. אם ישות מעבירה נכס פיננסי בהעברה שכשירה לגריעת הנכס בשלמותו, אך נותרת בידיה הזכות לשרת את הנכס הפיננסי תמורת עמלה, הישות תכיר בנכס שירות או התחייבות שירות בגין חוזה שירות זה. אם העמלה שתתקבל אינה חזויה לפצות את הישות באופן הולם על ביצוע השירות, הישות תכיר בהתחייבות שירות בגין המחויבות לשירות בשוויה ההוגן. אם העמלה שתתקבל חזויה לפצות את הישות מעבר לפיצוי הולם על השירות, הישות תכיר בנכס שירות בגין זכות השירות בסכום שייקבע על בסיס הקצאה של הערך בספרים של הנכס הפיננסי הגדול יותר, בהתאם לסעיף 27.

25. אם, כתוצאה מהעברה, נכס פיננסי נגרע בשלמותו, אך בעקבות ההעברה הישות משיגה נכס פיננסי חדש או נוטלת התחייבות פיננסית חדשה, או התחייבות שירות, הישות תכיר בנכס הפיננסי החדש, בהתחייבות הפיננסית החדשה או בהתחייבות השירות על פי שווין ההוגן.

26. בגריעה של נכס פיננסי בשלמותו, ההפרש שבין:

(א) הערך בספרים לבין

(ב) הסך של (i) התמורה שהתקבלה (כולל כל נכס חדש שהתקבל בניכוי כל התחייבות חדשה שניטלה), וכן (ii) רווח או הפסד מצטבר כלשהם, שהוכרו ברווח כולל אחר (ראה סעיף 55(ב))

יוכר ברווח או הפסד.

27. אם הנכס המועבר הוא חלק מנכס פיננסי גדול יותר (לדוגמה, כאשר הישות מעבירה תזרימי מזומנים בגין ריבית אשר מהווים חלק ממכשיר חוב (ראה סעיף 16(א)) והחלק המועבר כשיר לגריעה בשלמותו, הערך בספרים הקודם של הנכס הפיננסי הגדול יותר יוקצה בין החלק, שממשיך להיות מוכר, לבין החלק שנגרע, בהתבסס על השווי ההוגן היחסי של חלקים אלה במועד ההעברה. למטרה זו, נכס שירות שנותר בידי הישות יטופל כחלק שממשיך להיות מוכר. ההפרש בין:

(א) הערך בספרים שהוקצה לחלק שנגרע לבין

(ב) הסך של (i) התמורה שהתקבלה עבור החלק שנגרע (כולל כל נכס חדש שהתקבל בניכוי כל התחייבות חדשה שניטלה) וכן (ii) רווח או הפסד מצטבר כלשהם, שהוכרו ברווח כולל אחר (ראה סעיף 55(ב))

יוקר ברווח או הפסד. רווח או הפסד מצטבר שהוכרו ברווח כולל אחר יוקצו בין החלק שממשיך להיות מוכר והחלק שנגרע, בהתבסס על השווי ההוגן היחסי של חלקים אלה.

28. כאשר ישות מקצה את הערך בספרים הקודם של נכס פיננסי גדול יותר בין החלק שממשיך להיות מוכר והחלק שנגרע, השווי ההוגן של החלק שממשיך להיות מוכר צריך להימדד. כאשר לישות יש ניסיון קודם של מכירת חלקים דומים לחלק שממשיך להיות מוכר או שקיימות עסקאות שוק אחרות לחלקים אלה, מחירים עדכניים של עסקאות בפועל מספקים את האומדן הטוב ביותר של השווי ההוגן שלו. כאשר אין מחירים מצוטטים או עסקאות שוק עדכניות לתמוך בשווי ההוגן של החלק שממשיך להיות מוכר, האומדן הטוב ביותר של השווי ההוגן הוא ההפרש בין השווי ההוגן של הנכס הפיננסי הגדול יותר במלואו לבין התמורה שהתקבלה מהמקבל עבור החלק שנגרע.

העברות שאינן כשירות לגריעה (ראה סעיף 20(ב))

29. אם העברה לא גרמה לגריעה, כיוון שבידי הישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, הישות תמשיך להכיר בנכס המועבר בשלמותו ותכיר בהתחייבות פיננסית בגין התמורה שהתקבלה. בתקופות עוקבות, הישות תכיר בכל הכנסה בגין הנכס המועבר ובכל הוצאה שהתהוותה בגין ההתחייבות הפיננסית.

מעורבות נמשכת בנכסים מועברים (ראה סעיף 20(ג)(ii))

30. אם ישות לא העבירה, אך גם לא הותירה בידיה, באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, והשליטה על הנכס המועבר נותרה בידיה, הישות ממשיכה להכיר בנכס המועבר בהתאם למידת המעורבות הנמשכת שלה. מידת המעורבות הנמשכת של הישות בנכס המועבר היא מידת החשיפה של הישות המעבירה לשינויים בערכו של הנכס המועבר. לדוגמה:

(א) כאשר המעורבות הנמשכת של הישות היא בדרך של ערבות לנכס המועבר, מידת המעורבות הנמשכת של הישות היא הנמוך מבין (i) סכום הנכס ו- (ii) הסכום המירבי מתוך התמורה שהתקבלה שהישות עשויה להידרש להחזיר ("סכום הערבות").

(ב) כאשר המעורבות הנמשכת של הישות היא בדרך של אופציה שנכתבה או אופציה שנרכשה (או של שתיהן) על הנכס המועבר, מידת המעורבות הנמשכת של הישות היא סכום הנכס המועבר שייתכן שהישות תרכוש בחזרה. אולם, במקרה של אופציית מכר שנכתבה על נכס, הנמדד בשווי הוגן, מידת המעורבות הנמשכת של הישות מוגבלת לנמוך מבין השווי ההוגן של הנכס המועבר לבין מחיר המימוש של האופציה (ראה סעיף 48א).

(ג) כאשר המעורבות הנמשכת של הישות היא בדרך של אופציה המסולקת במזומן או הוראה דומה על הנכס המועבר, מידת המעורבות הנמשכת של הישות נמדדת באותו אופן בו נמדדת מידת המעורבות הנמשכת באופציות שאינן ניתנות לסילוק במזומן, כמפורט בסעיף (ב) לעיל.

31. כאשר ישות ממשיכה להכיר בנכס בהתאם למידת המעורבות הנמשכת שלה בו, הישות גם מכירה בהתחייבות הקשורה אליו. למרות הוראות המדידה האחרות בתקן זה, הנכס המועבר וההתחייבות הקשורה נמדדים על פי בסיס, המשקף את הזכויות והמחויבויות שנתרו בידי הישות. ההתחייבות הקשורה נמדדת בדרך כזו שהערך בספרים נטו של הנכס המועבר וההתחייבות הקשורה הוא:

(א) העלות המופחתת של הזכויות והמחויבויות שנתרו בידי הישות, אם הנכס המועבר נמדד בעלות מופחתת; או

(ב) שקול לשווי ההוגן של הזכויות והמחויבויות שנותרו בידי הישות, כאשר הם נמדדים על בסיס נפרד (stand-alone), אם הנכס המועבר נמדד בשווי הוגן.

32. הישות תמשיך להכיר בהכנסה כלשהי הנובעת מהנכס המועבר בהתאם למידת המעורבות הנמשכת שלה ותכיר בכל הוצאה שהתהוותה בגין ההתחייבות הקשורה אליו.

33. למטרת המדידה העוקבת, שינויים שהוכרו בשווי ההוגן של הנכס המועבר וההתחייבות הקשורה אליו מטופלים באופן עקבי אחד לשני בהתאם לסעיף 55 ואין לקזז ביניהם.

34. אם המעורבות הנמשכת של ישות היא רק לגבי חלק מנכס פיננסי (לדוגמה, כאשר בידי הישות נותרת אופציה לרכוש בחזרה חלק מהנכס המועבר או שבידי הישות נותרת זכות שייר (residual interest) וכתוצאה מכך אינה מחזיקה באופן מהותי בכל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות והשליטה נותרת בידי הישות), הישות מקצה את הערך בספרים הקודם של הנכס הפיננסי בין החלק שהישות ממשיכה להכיר עקב מעורבות נמשכת והחלק שהישות אינה מכירה עוד, בהתבסס על השווי ההוגן היחסי של חלקים אלה במועד ההעברה. למטרה זו, חלות הדרישות שבסעיף 28. ההפרש בין:

(א) הערך בספרים שהוקצה לחלק שאינו מוכר עוד; לבין

(ב) הסך של (i) התמורה שהתקבלה עבור החלק שאינו מוכר עוד וכן (ii) רווח או הפסד מצטבר כלשהם, אשר הוקצו לאותו חלק, שהוכרו ברווח כולל אחר (ראה סעיף 55(ב))

יוכר ברווח או הפסד. רווח או הפסד מצטבר שהוכרו ברווח כולל אחר יוקצו בין החלק שממשיך להיות מוכר והחלק שאינו מוכר עוד, בהתבסס על השווי ההוגן היחסי של חלקים אלה.

35. אם הנכס המועבר נמדד בעלות מופחתת, החלופה בתקן זה לייעד את התחייבות פיננסית כשווי הוגן דרך רווח או הפסד אינה חלה על ההתחייבות הקשורה אליו.

כל ההעברות

36. אם נכס מועבר ממשיך להיות מוכר, הנכס וההתחייבות הקשורה אליו לא יקוזזו. באופן דומה, ישות לא תקזז הכנסה כלשהי הנובעת מהנכס המועבר מול הוצאה כלשהי שהתהוותה בגין ההתחייבות הקשורה (ראה סעיף 42 לתקן חשבונאות בינלאומי (32)).

37. אם מעביר מספק בטחונות (collateral) שאינם מזומנים (כמו מכשירי חוב או מכשירים הוניים) למקבל, הטיפול החשבונאי שישוים לגבי הבטחונות על ידי המעביר והמקבל תלוי בשאלה אם המקבל יש זכות למכור או לשעבד מחדש את הבטחונות ובשאלה אם המעביר לא עמד במחויבויותיו. המעביר והמקבל יטפלו בבטחונות כדלקמן:

(א) אם למקבל יש זכות, מכוח חוזה או נוהג, למכור או לשעבד מחדש את הבטחונות, אז המעביר יסווג מחדש נכס זה בדוח על המצב הכספי שלו (לדוגמה, כנכס מושאל, כמכשירים הוניים משועבדים או חייב בגין הסכם לרכישה חזרה) בנפרד מנכסים אחרים.

(ב) אם המקבל מוכר בטחונות ששועבדו לו, עליו להכיר בתמורה מהמכירה ובהתחייבות, הנמדדת בשווי הוגן, בגין מחויבותו להחזיר את הבטחונות.

(ג) אם המעביר לא עומד במחויבויותיו בהתאם לתנאי החוזה, ואינו זכאי עוד לשחרור הבטחונות, עליו לגרוע את הבטחונות, ועל המקבל להכיר בבטחונות כנכס שלו הנמדד לראשונה בשווי הוגן או, לגרוע את מחויבותו להחזיר את הבטחונות, אם הוא כבר מכר אותם.

(ד) למעט האמור בסעיף (ג), המעביר ימשיך להציג בספרים את הבטחונות כנכס שלו, והמקבל לא יכיר בבטחונות כנכס.

רכישה או מכירה בדרך רגילה של נכס פיננסי

38. רכישה או מכירה בדרך רגילה של נכס פיננסי תוכר או תגרע, לפי העניין, תוך שימוש בחשבונאות מועד קשירת העסקה או בחשבונאות מועד סליקת העסקה (ראה סעיפים א53-א56).

גריעה של התחייבות פיננסית

39. ישות תסיר התחייבות פיננסית (או חלק מהתחייבות פיננסית) מהדוח על המצב הכספי שלה כאשר, ורק כאשר, היא מסולקת (extinguished) - דהיינו, כאשר המחויבות שהוגדרה בחוזה נפרעת או מבוטלת או פוקעת.

40. החלפה של מכשירי חוב, בעלי תנאים שונים באופן מהותי, בין לווה לבין מלווה קיימים תטופל כסילוק ההתחייבות הפיננסית המקורית והכרה בהתחייבות פיננסית חדשה. בדומה, תיקון משמעותי של התנאים של התחייבות פיננסית קיימת או של חלק

ממנה (בין אם ניתן לייחס את התיקון לקשיים כספיים של הלווה ובין אם לא) יטופל כסילוק ההתחייבות הפיננסית המקורית והכרה בהתחייבות פיננסית חדשה.

41. ההפרש בין הערך בספרים של התחייבות פיננסית (או חלק מהתחייבות פיננסית), שסולקה או שהועברה לצד אחר, לבין התמורה ששולמה, כולל נכסים כלשהם שאינם מזומנים שהועברו או התחייבויות כלשהן שניטלו, יוכר ברווח או הפסד.

42. אם ישות רוכשת בחזרה חלק מהתחייבות פיננסית, על הישות להקצות את הערך בספרים הקודם של ההתחייבות הפיננסית בין החלק שממשיכים להכיר בו לבין החלק שנגרע, בהתבסס על שוויים ההוגן היחסי של חלקים אלה במועד הרכישה חזרה. ההפרש בין (א) הערך בספרים שהוקצה לחלק שנגרע לבין (ב) התמורה ששולמה, כולל נכסים כלשהם שאינם במזומן שהועברו או התחייבויות כלשהן שניטלו, בגין החלק שנגרע, יוכר ברווח או הפסד.

מדידה

מדידה לראשונה של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות פיננסיות

43. כאשר נכס פיננסי או התחייבות פיננסית מוכרים לראשונה, ישות תמדוד אותם בשוויים ההוגן בתוספת, במקרה של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית שאינם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, עלויות עסקה שניתן לייחס במישרין לרכישה או להנפקה של הנכס הפיננסי או של ההתחייבות הפיננסית.

43א. אולם, אם השווי ההוגן של הנכס הפיננסי או של ההתחייבות הפיננסית במועד ההכרה לראשונה שונה ממחיר העסקה, ישות תיישם את סעיף א67.

44. כאשר ישות משתמשת בחשבונאות מועד סליקת העסקה עבור נכס שנמדד לאחר מכן בעלות או בעלות מופחתת, הנכס מוכר לראשונה בשווי ההוגן במועד קשירת העסקה (ראה סעיפים א53-א56).

44א. [סעיף זה נוסף כתוצאה מתיקונים של תקן דיווח כספי בינלאומי 15 ובוטל כתוצאה מתיקונים של תקן דיווח כספי בינלאומי 9, אשר תחולתם היא מיום 1 בינואר 2018, ולפיכך הסעיף לא נוסף במהדורה זו. הסעיף נכלל בנספח ד לתקן דיווח כספי בינלאומי 15].

מדידה עוקבת של נכסים פיננסיים

45. לצורך מדידת נכס פיננסי לאחר הכרה לראשונה, תקן זה מסווג נכסים פיננסיים לארבע הקבוצות הבאות, שהוגדרו בסעיף 9:

(א) נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד;

(ב) השקעות המוחזקות לפדיון;

(ג) הלוואות וחייבים; וכן

(ד) נכסים פיננסיים זמינים למכירה.

קבוצות אלה מתייחסות למדידה ולהכרה ברווח או הפסד בהתאם לתקן זה. הישות יכולה להשתמש בשמות אחרים לקבוצות אלה או בהקבוצות אחרות (other categorization) בעת הצגת מידע בדוחות הכספיים. הישות תיתן גילוי בביאורים למידע הנדרש על ידי תקן דיווח כספי בינלאומי 7.

46. לאחר הכרה לראשונה, ישות תמדוד נכסים פיננסיים, כולל נגזרים שהם נכסים, בשוויים ההוגן, ללא ניכוי כלשהו בגין עלויות עסקה, שיכולות להתהוות לה בעת מכירה או מימוש בדרך אחרת, פרט לנכסים הפיננסיים הבאים:

(א) הלוואות וחייבים כפי שהוגדרו בסעיף 9, שימדדו בעלות מופחתת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית;

(ב) השקעות המוחזקות לפדיון כפי שהוגדרו בסעיף 9, שימדדו בעלות מופחתת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית; וכן

(ג) השקעות במכשירים הוניים, שאין להם מחיר מצוטט בשוק פעיל ושלא ניתן למדוד את שוויים ההוגן באופן מהימן, ונגזרים הצמודים אליהם ושיש לסלקם על ידי מסירה של מכשירים הוניים כאלה, שימדדו בעלות (ראה סעיפים 80 ו-81א).

נכסים פיננסיים שמיועדים כפריטים מגודרים כפופים למדידה בהתאם לדרישות חשבונאות הגידור בסעיפים 89-102. כל הנכסים הפיננסיים, למעט אלה הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, כפופים לבחינת ירידת ערך בהתאם לסעיפים 58-70 וסעיפים 84-93א.

מדידה עוקבת של התחייבויות פיננסיות

47. לאחר הכרה לראשונה, ישות תמדוד את כל ההתחייבויות הפיננסיות בעלות מופחתת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית, פרט ל:

(א) התחייבויות פיננסיות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. התחייבויות כאלה, כולל נגזרים שהם התחייבויות, ימדדו בשווי הוגן, פרט לנגזר שהוא התחייבות הקשור למכשיר הוני ושיש לסלקו על ידי מסירת מכשיר כזה שאין לו מחיר מצוטט בשוק פעיל עבור מכשיר זהה (כלומר נתון רמה 1) ושלא ניתן למדוד את שווי הוגן בדרך אחרת באופן מהימן, שיימדד בעלות.

(ב) התחייבויות פיננסיות שנוצרות כאשר העברת נכס פיננסי אינה כשירה לגריעה או כאשר גישת המעורבות הנמשכת חלה. סעיפים 29 ו-31 חלים על המדידה של התחייבויות פיננסיות כאלה.

(ג) חוזי ערבות פיננסית כהגדרתם בסעיף 9. לאחר הכרה לראשונה, מנפיק של חוזה כזה ימדוד אותו (אלא אם חלים סעיפים 47(א) או (ב)) לפי הגבוה מבין:

(i) הסכום שנקבע בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 37; וכן

(ii) הסכום שהוכר לראשונה (ראה סעיף 43) בניכוי, כאשר מתאים, הפחתה מצטברת שהוכרה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 18.

(ד) מחויבויות למתן הלוואה בשיעור ריבית הנמוך משיעור ריבית השוק. לאחר הכרה לראשונה, מנפיק של מחויבות כזו ימדוד אותה (אלא אם חל סעיף 47(א)) לפי הגבוה מבין:

(i) הסכום שנקבע בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 37; לבין

(ii) הסכום שהוכר לראשונה (ראה סעיף 43) בניכוי, כאשר מתאים, הפחתה מצטברת שהוכרה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 18.

התחייבויות פיננסיות שמיועדות כפריטים מגודרים כפופות לדרישות חשבונאות הגידור בסעיפים 89-102.

49-48. [בוטלו]

סיווגים מחדש

50. ישות:

- (א) לא תסווג מחדש נגזר מחוץ לקבוצת שווי הוגן דרך רווח או הפסד, כל עוד הוא מוחזק או מונפק.
- (ב) לא תסווג מחדש מכשיר פיננסי מחוץ לקבוצת שווי הוגן דרך רווח או הפסד אם בהכרה לראשונה המכשיר יועד על ידי הישות לקבוצת שווי הוגן דרך רווח או הפסד; וכן
- (ג) יכולה לסווג מחדש נכס פיננסי מחוץ לקבוצת שווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם הנכס הפיננסי אינו מוחזק עוד במטרה למכור או לרכוש חזרה בטווח הקצר (למרות שייתכן שהנכס הפיננסי נרכש או התהווה בעיקר במטרה למכור או לרכוש חזרה בטווח הקצר), ואם הדרישות בסעיפים 50 או 51 מתקיימים.
- ישות לא תסווג מחדש מכשיר פיננסי כלשהו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח או הפסד לאחר ההכרה לראשונה.
- 50א. השינויים הבאים בנסיבות אינם מהווים סיווגים מחדש לצורך סעיף 50:
- (א) נגזר שהיה קודם לכן מכשיר מגדר מיועד ואפקטיבי בגידור תזרים מזומנים או בגידור השקעה נטו אינו כשיר עוד ככזה;
- (ב) נגזר שהופך להיות מכשיר מגדר מיועד ואפקטיבי בגידור תזרים מזומנים או בגידור השקעה נטו;
- (ג) נכסים פיננסיים מסווגים מחדש כאשר חברת ביטוח משנה את מדיניותה החשבונאית בהתאם לסעיף 45 לתקן דיווח כספי בינלאומי 4.
- 50ב. נכס פיננסי שעליו חל סעיף 50(ג) (למעט נכס פיננסי מהסוג המתואר בסעיף 50ד) עשוי להיות מסווג מחדש מחוץ לקבוצת שווי הוגן דרך רווח או הפסד רק במצבים נדירים.

50ג. אם ישות מסווגת מחדש נכס פיננסי מחוץ לקבוצת שווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לסעיף 50ב, הנכס הפיננסי יסווג מחדש לפי שווי ההוגן במועד הסיווג מחדש. כל רווח או הפסד שהוכרו ברווח או הפסד לא יבוטלו. השווי ההוגן של הנכס הפיננסי במועד הסיווג מחדש מהווה את עלותו החדשה או עלותו המופחתת, לפי העניין.

50ד. ניתן לסווג נכס פיננסי שעליו חל סעיף 50ג) ושהיה מקיים את ההגדרה של הלוואות וחייבים (אם לא היה נדרש לסווג את הנכס הפיננסי כמוחזק למסחר בעת ההכרה לראשונה) מחוץ לקבוצת שווי הוגן דרך רווח או הפסד אם לישות יש כוונה ויכולת להחזיק בנכס הפיננסי בעתיד הנראה לעין או עד לפירעונו.

50ה. ניתן לסווג מחדש נכס פיננסי, שסווג כזמין למכירה, אשר היה מקיים את ההגדרה של הלוואות וחייבים (אם הוא לא היה מיועד כזמין למכירה) מחוץ לקבוצת זמין למכירה ולתוך קבוצת הלוואות וחייבים אם לישות יש כוונה ויכולת להחזיק בנכס הפיננסי בעתיד הנראה לעין או עד לפירעונו.

50ו. אם הישות סיווגה מחדש נכס פיננסי מחוץ לקבוצת שווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לסעיף 50ד או מחוץ לקבוצת זמין למכירה בהתאם לסעיף 50ה, עליה לסווג מחדש את הנכס הפיננסי בשווי ההוגן במועד הסיווג מחדש. לגבי נכס פיננסי שסווג מחדש בהתאם לסעיף 50ד, רווח או הפסד כלשהם שכבר הוכרו ברווח או הפסד לא יבוטלו. השווי ההוגן של נכס פיננסי במועד הסיווג מחדש מהווה את עלותו החדשה או עלותו המופחתת, לפי העניין. לגבי נכס פיננסי שסווג מחדש מחוץ לקבוצת זמין למכירה בהתאם לסעיף 50ה, רווח או הפסד קודמים כלשהם בגין נכס זה שכבר הוכרו ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 55ב) יטופלו בהתאם לסעיף 54.

51. אם, כתוצאה משינוי בכוונה או ביכולת, לא ראוי (appropriate) עוד לסווג השקעה כמוחזקת לפדיון, יש לסווגה מחדש כזמינה למכירה ולמדוד אותה מחדש בשווי הוגן, וההפרש בין הערך בספרים שלה לבין השווי ההוגן יטופל בהתאם לסעיף 55ב).

52. בכל פעם שמכירות או סיווגים מחדש של סכום העולה על סכום בלתי משמעותי של השקעות המוחזקות לפדיון אינו מקיים אף אחד מהתנאים בסעיף 9, יש לסווג מחדש כזמינות למכירה את כל ההשקעות המוחזקות לפדיון שנותרו. בעת הסיווג מחדש, ההפרש בין ערכן בספרים לבין השווי ההוגן יטופל בהתאם לסעיף 55ב).

53. אם מדידה מהימנה הופכת ניתנת להשגה עבור נכס פיננסי או התחייבות פיננסית שמדידה מהימנה כזו לא הייתה ניתנת להשגה עבורם קודם לכן, ונדרש למדוד את הנכס או ההתחייבות בשווי הוגן, אם מדידה מהימנה ניתנת להשגה (ראה סעיפים 46ג) ו-47), הנכס או את ההתחייבות ימדדו מחדש בשווי הוגן,

וההפרש בין ערכם בספרים לבין השווי ההוגן יטופל בהתאם לסעיף 55.

54. אם, כתוצאה משינוי בכוונה או ביכולת או במקרה הנדיר בו מדידה מהימנה לשווי הוגן אינה ניתנת להשגה עוד (ראה סעיפים 46(ג) ו-47) או משום שחלפו "שתי שנות הכספים הקודמות" שאליהן מתייחס סעיף 9, נעשה ראוי להציג נכס פיננסי או התחייבות פיננסית בעלות או בעלות מופחתת ולא בשווי הוגן, אזי הערך בספרים של השווי ההוגן של הנכס הפיננסי או של ההתחייבות הפיננסית באותו מועד יהיו העלות או העלות המופחתת החדשה שלהם, לפי העניין. רווח או הפסד קודם כלשהו מאותו נכס, שהוכרו ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 55(ב), יטופל כדלהלן:

(א) במקרה של נכס פיננסי בעל מועד פדיון קבוע, הרווח או ההפסד יופחת לרווח או הפסד במהלך אורך החיים הנותר של ההשקעה המוחזקת לפדיון תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית. הפרש כלשהו בין העלות המופחתת החדשה לבין הסכום לפדיון יופחת אף הוא במשך אורך החיים שנותר לנכס הפיננסי תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית, בדומה להפחתת פרמיה וניכיון. אם לאחר מכן נפגם ערכו של הנכס הפיננסי, רווח או הפסד כלשהו, שהוכרו ברווח כולל אחר יסווגו מחדש מההון לרווח או הפסד בהתאם לסעיף 67.

(ב) במקרה של נכס פיננסי שאין לו מועד פדיון קבוע, הרווח או ההפסד יישאר בהון עד שהנכס הפיננסי נמכר או ממומש בדרך אחרת, ואז הוא יוכר ברווח או הפסד. אם לאחר מכן נפגם ערכו של הנכס הפיננסי, רווח או הפסד קודם כלשהו, שהוכרו ברווח כולל אחר, יסווגו מחדש מההון לרווח או הפסד בהתאם לסעיף 67.

רווחים והפסדים

55. רווח או הפסד הנובע משינוי בשווי ההוגן של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית שאינם חלק מיחסי גידור (ראה סעיפים 89-102), יוכרו, כדלהלן.

(א) רווח או הפסד מנכס פיננסי או מהתחייבות פיננסית, שסווגו כשווי הוגן דרך רווח או הפסד, יוכרו ברווח או הפסד.

(ב) רווח או הפסד מנכס פיננסי זמין למכירה יוכרו ברווח כולל אחר, פרט להפסדים מירידת ערך (ראה סעיפים 67-70)

ורוחים והפסדים משינויים בשערי חליפין (ראה סעיף 83א), עד שהנכס הפיננסי יגרע. באותו מועד הרווח או ההפסד המצטבר, שהוכרו קודם לכן ברווח כולל אחר, יסווגו מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1 הצגת דוחות כספיים (עודכן 2007)). אולם, ריבית שחושבה באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית (ראה סעיף 9) מוכרת ברווח או הפסד (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 18). דיבידנדים בגין מכשיר הוני זמין למכירה מוכרים ברווח או הפסד כאשר התמסדה זכות הישות לקבלת התשלום (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 18).

55א. [סעיף זה נוסף כתוצאה מתיקונים של תקן דיווח כספי בינלאומי 15 ובוטל כתוצאה מתיקונים של תקן דיווח כספי בינלאומי 9, אשר תחולתם היא מיום 1 בינואר 2018, ולפיכך הסעיף לא נוסף במהדורה זו. הסעיף נכלל בנספח ד לתקן דיווח כספי בינלאומי 15].

56. לגבי נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוצגים בעלות מופחתת (ראה סעיפים 46 ו-47), רווח או הפסד מוכר ברווח או הפסד כאשר נפגם ערכם של הנכס הפיננסי או ההתחייבות הפיננסית או כאשר הם נגרעים, וכן באמצעות תהליך ההפחתה. אולם, לגבי נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות שהם פריטים מגודרים (ראה סעיפים 78-84 וסעיפים 98א-101) הטיפול החשבונאי ברווח או בהפסד יהיה בהתאם לסעיפים 102-89.

57. אם ישות מכירה בנכסים פיננסיים תוך שימוש בחשבונאות מועד סליקת העסקה (ראה סעיף 38 וסעיפים 53א-56), שינוי כלשהו בשווי ההוגן של הנכס שיתקבל, במהלך התקופה בין מועד קשירת העסקה לבין מועד הסליקה, אינו מוכר בגין נכסים המוצגים לפי עלות או בעלות מופחתת (למעט הפסדים מירידת ערך). אולם, לגבי נכסים המוצגים בשווי הוגן, השינוי בשווי ההוגן יוכר ברווח או הפסד או ברווח כולל אחר, לפי המתאים בהתאם לסעיף 55.

ירידת ערך והעדר יכולת גבייה של נכסים פיננסיים

58. ישות תעריך בסוף כל תקופת דיווח אם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך של נכס פיננסי או של קבוצת נכסים פיננסיים. אם קיימת ראייה כזו כלשהי, הישות תיישם סעיף 63 (לגבי נכסים פיננסיים המוצגים בעלות מופחתת), סעיף 66 (לגבי נכסים פיננסיים המוצגים לפי עלות) או סעיף 67 (לגבי נכסים

פיננסיים זמינים למכירה) כדי לקבוע את הסכום של הפסד מירידת ערך.

59. ערכם של נכס פיננסי או של קבוצה של נכסים פיננסיים נפגם והפסדים מירידת ערך מתהווים אם, ורק אם, קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך כתוצאה מאירוע אחד או יותר שהתרחשו לאחר ההכרה לראשונה בנכס ("אירוע הפסד") ולאירוע ההפסד (או לאירועי ההפסד) יש השפעה על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של הנכס הפיננסי או של קבוצת הנכסים הפיננסיים שניתן לאמוד אותה באופן מהימן. יתכן ולא ניתן לזהות אירוע יחיד ומבודד שגרם לירידת הערך. לחלופין, יתכן והשפעה משולבת של מספר אירועים גרמה לירידת הערך. הפסדים חזויים כתוצאה מאירועים עתידיים, מבלי להתחשב ברמת הסבירות שלהם אינם מוכרים. ראייה אובייקטיבית לירידת ערך של נכס פיננסי או של קבוצת נכסים פיננסיים כוללת מידע הניתן לצפייה, שבא לתשומת ליבו של המחזיק בנכס, לגבי אירועי ההפסד הבאים:

- (א) קשיים פיננסיים משמעותיים של המנפיק או של החייב;
- (ב) הפרת חוזה, כמו אי עמידה בתנאים (default) או פיגור בתשלומי ריבית או קרן;
- (ג) המלווה, מטעמים כלכליים או משפטיים הקשורים בקשיים פיננסיים של הלווה, מעניק ללווה הקלה, שלא היתה נשקלת על ידי המלווה בנסיבות אחרות;
- (ד) נעשה צפוי כי הלווה יכנס להליך פשיטת רגל או לארגון מחדש פיננסי אחר;
- (ה) היעלמות שוק פעיל לאותו נכס פיננסי כתוצאה מקשיים פיננסיים; או
- (ו) מידע ניתן לצפייה המעיד כי ישנה ירידה, הניתנת למדידה, באומדן תזרימי המזומנים העתידיים מקבוצת נכסים פיננסיים, מאז ההכרה לראשונה בנכסים אלה, למרות שלא ניתן עדיין לשייך את הירידה לנכסים פיננסיים בודדים בתוך הקבוצה, כולל:
 - (i) שינויים שליליים במצב התשלומים של הלווים בקבוצה (לדוגמה, עלייה במספר תשלומים בפיגור או עלייה במספר הלווים בכרטיסי אשראי שהגיעו

למגבלת אשראי שלהם ומשלמים את הסכום החודשי המינימלי); או

(ii) תנאים כלכליים לאומיים או מקומיים בעלי מתאם עם (correlate) כשלים ביחס לנכסים בקבוצה (לדוגמה, עלייה בשיעור האבטלה באזור הגיאוגרפי של הלווים, ירידה במחירי נדל"ן בהתייחס למשכנתאות באזור הרלוונטי, ירידה במחירי נפט בהתייחס לנכסי הלוואות ליצרני נפט, או שינויים שליליים בתנאי הענף שמשפיעים על הלווים בקבוצה).

60. ההיעלמות של שוק פעיל, משום שמכשירים פיננסיים של ישות אינם נסחרים עוד, אינה מהווה ראיה לירידת ערך. ירידת דירוג אשראי של ישות, כשלעצמה, אינה מהווה ראיה לירידת ערך, למרות שהיא יכולה להוות ראיה לירידת ערך בעת בחינתה עם מידע אחר הניתן להשגה. ירידת השווי ההוגן של נכס פיננסי מתחת לעלותו או לעלותו המופחתת אינה מהווה בהכרח ראיה לירידת ערך (לדוגמה, ירידת השווי ההוגן של השקעה במכשיר חוב כתוצאה מעלייה בשיעור ריבית חסרת הסיכון).

61. בנוסף לסוגי האירועים בסעיף 59, ראיה אובייקטיבית לירידת ערך של השקעה במכשיר הוני כוללת מידע לגבי שינויים משמעותיים בעלי השפעה שלילית שהתרחשו בסביבה הטכנולוגית, הכלכלית או המשפטית או בסביבת השוק שבה פועל המנפיק, ומעידים כי יתכן והעלות של ההשקעה במכשיר ההוני לא תושב. ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן של השקעה במכשיר הוני מתחת לעלותה מהווה גם היא ראיה אובייקטיבית לירידת ערך.

62. במקרים מסוימים המידע הניתן לצפייה, שנדרש כדי לאמוד את סכום ההפסד מירידת ערך של נכס פיננסי, יכול להיות מוגבל או לא עוד רלוונטי במלואו בנסיבות הנוכחיות. לדוגמה, זה יכול להיות המקרה כאשר לווה נמצא בקשיים כספיים וקיים מעט מידע היסטורי הניתן להשגה בהתייחס ללווים דומים. במקרים כאלה, ישות משתמשת בשיקול דעת המתבסס על ניסיון העבר כדי לאמוד את הסכום של הפסד כלשהו מירידת ערך. בדומה, ישות משתמשת בשיקול דעת המתבסס על ניסיון העבר על מנת להתאים מידע הניתן לצפייה לגבי קבוצת נכסים פיננסיים כדי לשקף את הנסיבות הנוכחיות (ראה סעיף א89). השימוש באומדנים סבירים הוא חלק הכרחי בהכנת דוחות כספיים ואינו פוגע במהימנותם.

נכסים פיננסיים המוצגים בעלות מופחתת

63. אם קיימת ראיה אובייקטיבית לכך שהתהווה הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים או בגין השקעות המוחזקות לפדיון, שמוצגות בעלות מופחתת, סכום ההפסד נמדד כהפרש בין הערך

בספרים של הנכס לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי מזומנים עתידיים (למעט הפסדי אשראי עתידיים שטרם התהוו) המהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי המקורי של הנכס הפיננסי (כלומר, שיעור הריבית האפקטיבי שחושב בעת הכרה לראשונה). הערך בספרים של הנכס יופחת ישירות או דרך שימוש בחשבון הפרשה. הסכום של הפסד יוכר ברווח או הפסד.

64. ישות בוחנת תחילה אם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך בנפרד לנכסים פיננסיים שכל אחד מהם משמעותי, ובנפרד או במקובץ לנכסים פיננסיים שכל אחד מהם אינו משמעותי (ראה סעיף 59). אם ישות קובעת שלא קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך של נכס פיננסי שנבחן בנפרד, בין אם הוא משמעותי ובין אם לא, היא כוללת את הנכס בקבוצה של נכסים פיננסיים בעלי מאפייני סיכון אשראי דומים ובוחנת אותם יחד לצורך ירידת ערך. נכסים שנבחנו בנפרד לקיום ירידת ערך ולגביהם מוכר או ממשיך להיות מוכר הפסד מירידת ערך אינם נכללים בבחינה קבוצתית לצורך ירידת ערך.

65. אם, בתקופה עוקבת, הסכום של הפסד מירידת הערך קטן וניתן לייחס את הקיטון באופן אובייקטיבי לאירוע שהתרחש לאחר שהוכרה ירידת הערך (כמו שיפור בדירוג האשראי של הלווה), ההפסד מירידת הערך, שהוכר קודם לכן, יבוטל בין אם במישרין ובין אם על ידי תיאום חשבון הפרשה. הביטול לא יגרום לכך שהערך בספרים של הנכס הפיננסי יהיה גבוה מהעלות המופחתת, שהייתה צריכה להיות במועד ביטול ירידת הערך אילו לא היו מכירים בירידת הערך. סכום הביטול יוכר ברווח או הפסד.

נכסים פיננסיים המוצגים בעלות

66. אם קיימת ראייה אובייקטיבית לכך שהתהווה הפסד מירידת ערך בגין מכשיר הוני שאין לו מחיר מצוטט בשוק פעיל ושאינו מוצג בשווי הוגן משום ששווי ההוגן לא ניתן למדידה באופן מהימן, או בגין נכס נגזר שקשור למכשיר הוני לא מצוטט כזה ושיש לסלקו על ידי מסירת מכשיר כזה, סכום ההפסד מירידת הערך נמדד כהפרש בין הערך בספרים של הנכס הפיננסי לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי מזומנים עתידיים המהוונים בשיעור התשואה השוטף בשוק על נכס פיננסי דומה (ראה סעיף 46ג) וסעיפים 80א ו-81א). הפסדים כאלה מירידת ערך לא יבוטלו.

נכסים פיננסיים זמינים למכירה

67. כאשר ירידה בשווי ההוגן של נכס פיננסי זמין למכירה הוכרה ברווח כולל אחר וקיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך של הנכס (ראה סעיף 59), ההפסד המצטבר, שהוכר ברווח כולל אחר,

יסווג מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש, למרות שהנכס הפיננסי לא נגרע.

68. הסכום של ההפסד המצטבר, אשר מסווג מחדש מההון לרווח או הפסד לפי סעיף 67, יהיה ההפרש בין עלות הרכישה (בניכוי החזרי קרן והפחתות כלשהן) לבין השווי ההוגן השוטף, פחות הפסד כלשהו מירידת ערך בגין אותו נכס פיננסי שהוכר קודם לכן ברווח או הפסד.

69. הפסדים מירידת ערך, שהוכרו ברווח או הפסד, בגין השקעה במכשיר הוני, המסווגת כזמינה למכירה, לא יבוטלו דרך רווח או הפסד.

70. אם, בתקופה עוקבת, השווי ההוגן של מכשיר חוב, המסווג כזמין למכירה, עולה ואת העלייה ניתן לייחס באופן אובייקטיבי לאירוע שהתרחש לאחר שההפסד מירידת הערך הוכר ברווח או הפסד, ההפסד מירידת הערך יבוטל, כאשר סכום הביטול יוכר ברווח או הפסד.

גידור

71. בהתקיים יחסי גידור מיועדים בין מכשיר מגדר לבין פריט מגודר כפי שמתואר בסעיפים 85-88 ובסעיפים 102-104א, הטיפול החשבונאי ברווח או הפסד בגין המכשיר המגדר והפריט המגודר יהיה בהתאם לסעיפים 89-102.

מכשירים מגדרים

מכשירים כשירים

72. תקן זה אינו מגביל את הנסיבות שבהן ניתן לייעד נגזר כמכשיר מגדר בתנאי שמתקיימים התנאים בסעיף 88, פרט לאופציות מסוימות שנכתבו (ראה סעיף 94א). אולם, ניתן לייעד נכס פיננסי לא-נגזר או התחייבות פיננסית לא-נגזרת כמכשיר מגדר רק לגידור סיכון מטבע חוץ.

73. לצורכי חשבונאות גידור, רק מכשירים בהם מעורב צד, שהוא חיצוני לישות המדווחת (כלומר, חיצוני לקבוצה או לישות הבודדת שמדווחים עליהם) ניתן לייעד כמכשירים מגדרים. למרות שישויות בודדות בתוך קבוצה מאוחדת או חטיבות בתוך ישות עשויות להתקשר בעסקאות גידור עם ישויות אחרות בתוך הקבוצה או עם חטיבות אחרות בתוך הישות, עסקאות תוך קבוצתיות כאלה מבוטלות במסגרת האיחוד. לכן, עסקאות גידור כאלה אינן כשירות לחשבונאות גידור בדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה. אולם, הן עשויות להיות כשירות לחשבונאות גידור

בדוחות הכספיים האינדיווידואליים או הנפרדים של הישויות
הבודדות בתוך הקבוצה בתנאי שהן חיצוניות לישות הבודדת
שמדווחים עליה.

יעוד מכשירים מגדרים

74. בדרך כלל, קיימת מידה יחידה של שווי הוגן למכשיר מגדר
בשלמותו והגורמים שמביאים לשינויים בשווי הוגן תלויים אחד
בשני. לכן, יחסי גידור מיועדים על ידי ישות למכשיר מגדר
בשלמותו. החריגים המותרים היחידים הם:

(א) הפרדת הערך הפנימי וערך הזמן של חוזה אופציה ויעוד
כמכשיר מגדר רק שינוי בערך הפנימי של האופציה מבלי
להתחשב בשינוי בערך הזמן שלה; וכן

(ב) הפרדת מרכיב הריבית והמחיר המידי (spot) של חוזה
אקדמה.

חריגים אלה מותרים משום שבדרך כלל ניתן למדוד בנפרד את
הערך הפנימי של האופציה ואת הפרמיה על חוזה האקדמה.
אסטרטגיית גידור דינאמית, שבוחנת גם את הערך הפנימי וגם את
ערך הזמן של חוזה האופציה יכולה להיות כשירה לחשבונאות
גידור.

75. ניתן ליעד חלק יחסי של המכשיר המגדר בשלמותו, כגון 50 אחוז
מהסכום הנקוב (notional amount), כמכשיר מגדר ביחסי גידור.
אולם, לא ניתן ליעד יחסי גידור רק בגין חלק מתקופת הזמן
שבמהלכה המכשיר המגדר עדיין קיים במחזור (outstanding).

76. ניתן ליעד מכשיר מגדר יחיד כגידור של יותר מסוג אחד של סיכון,
בתנאי (א) שניתן לזהות באופן ברור את הסיכונים המגודרים; (ב)
שניתן להוכיח את האפקטיביות של הגידור; וכן (ג) שניתן לוודא
שקיים יעוד ספציפי של המכשיר המגדר ומצבי סיכון שונים.

77. ניתן ליעד במשותף כמכשיר המגדר שני נגזרים או יותר, או
חלקים יחסיים שלהם (או, במקרה של גידור סיכון מטבע, שני
מכשירים שאינם נגזרים או יותר או חלקים יחסיים שלהם, או
שילוב של מכשירים נגזרים ומכשירים לא-נגזרים או חלקים
יחסיים שלהם), כמכשיר המגדר, גם כאשר הסיכון הנובע
(הסיכונים הנובעים) מנגזרים מסוימים מקוז סיכון הנובע (מקוזים
סיכונים הנובעים) מנגזרים אחרים. אולם, אופציית רצועה (collar)
על שיעור ריבית או מכשיר נגזר אחר שמשלב אופציה שנכתבה
ואופציה שנרכשה אינם כשירים כמכשיר מגדר, אם הוא מהווה
בפועל אופציה שנכתבה נטו (שבגינה התקבלה פרמיה נטו). בדומה,

ניתן לייעד שני מכשירים או יותר (או חלקים יחסיים שלהם) כמכשיר המגדר רק אם אף אחד מהם אינו מהווה אופציה שנכתבה או אופציה שנכתבה נטו.

פריטים מגודרים

פריטים כשירים

78. פריט מגודר יכול להיות נכס או התחייבות שהוכרו, התקשרות איתנה שלא הוכרה, עסקה חזויה שצפויה ברמה גבוהה או השקעה נטו בפעילות חוץ. הפריט המגודר יכול להיות (א) נכס יחיד, התחייבות יחידה, התקשרות איתנה יחידה, עסקה חזויה שצפויה ברמה גבוהה יחידה או השקעה נטו בפעילות חוץ יחידה (ב) קבוצת נכסים, התחייבויות, התקשרויות איתנות, עסקאות חזויות שצפויות ברמה גבוהה או השקעות נטו בפעילויות חוץ עם מאפייני סיכון דומים או (ג) רק בגידור סיכון שיעור ריבית של תיק, חלק של תיק נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות שחולקים (share) את הסיכון המגודר.

79. בשונה מהלוואות וחייבים, השקעה מוחזקת לפדיון אינה יכולה להיות פריט מגודר בהתייחס לסיכון שיעור ריבית או סיכון פירעון מוקדם, משום שייעוד ההשקעה כמוחזקת לפדיון דורש כוונה להחזיק בהשקעה עד מועד הפדיון מבלי להתחשב בשינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של השקעה כזו, שניתן לייחס לשינויים בשיעורי ריבית. אולם, השקעה המוחזקת לפדיון יכולה להיות פריט מגודר בהתייחס לסיכונים הנובעים משינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ ולסיכון אשראי.

80. לצורכי חשבונאות גידור, ניתן לייעד כפריטים מגודרים רק נכסים, התחייבויות, התקשרויות איתנות או עסקאות חזויות שצפויות ברמה גבוהה שמעורב בהם צד חיצוני לישות. כתוצאה מכך, ניתן ליישם את חשבונאות הגידור לגבי עסקאות בין ישויות באותה קבוצה רק בדוחות הכספיים האינדיווידואליים או הנפרדים של אותן ישויות ולא בדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה, למעט הדוחות הכספיים המאוחדים של ישות השקעה, כהגדרתה בתקן דיווח כספי בינלאומי 10, כאשר עסקאות בין ישות השקעה לבין חברות הבנות שלה הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד לא יבוטלו בדוחות הכספיים המאוחדים. כחריג, סיכון מטבע החוץ של פריט כספי תוך קבוצתי (לדוגמה, יתרת זכות או יתרת חוב בין שתי חברות בנות) יכול להיות כשיר כפריט מגודר בדוחות הכספיים המאוחדים אם הוא גורם לחשיפה לרווחים או להפסדים בגין שערי חליפין של מטבע חוץ, שאינם מבוטלים במלואם במסגרת האיחוד בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21 השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ. בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21, רווחים והפסדים בגין שערי חליפין של מטבע חוץ בהתייחס לפריט

כספי תוך קבוצתי אינם מבוטלים במלואם במסגרת האיחוד כאשר הפריט הכספי נוצר בעסקה בין שתי ישויות בתוך הקבוצה, בעלות מטבעות פעילות שונים. בנוסף, סיכון מטבע החוץ של עסקה חזויה שצפויה ברמה גבוהה בתוך הקבוצה, עשוי להיות כשיר כפריט מגודר בדוחות הכספיים המאוחדים, בתנאי שהעסקה נקובה במטבע השונה ממטבע הפעילות של הישות המתקשרת באותה עסקה ושסיכון מטבע החוץ ישפיע על הרווח או הפסד המאוחד.

יעוד פריטים פיננסיים כפריטים מגודרים

81. אם הפריט המגודר הוא נכס פיננסי או התחייבות פיננסית, הוא יכול להיות פריט מגודר בהתייחס לסיכונים המיוחדים רק לחלק מתזרימי מהמזומנים שלו או משווי ההוגן (כמו תזרים מזומנים חוזי נבחר אחד או יותר או חלקים שלהם או אחוז מהשווי ההוגן), בתנאי שניתן למדוד את האפקטיביות. לדוגמה, ניתן לייעד כסיכון המגודר חלק מהחשיפה לשיעור ריבית, שניתן לזיהוי ולמדידה בנפרד, של נכס נושא ריבית או של התחייבות נושאת ריבית (כגון שיעור ריבית חסרת סיכון או רכיב שיעור ריבית עוגן מסך החשיפה לשיעור ריבית של מכשיר פיננסי מגודר).

81א. בגידור שווי הוגן של חשיפת שיעור הריבית של תיק נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות (ורק בגידור כזה), החלק המגודר יכול להיות מיועד במונחים של סכום של מטבע (לדוגמה, סכום דולרים, אירו, לירות סטרלינג או רנדים) ולא כנכסים בודדים (או התחייבויות בודדות). למרות שלצורכי ניהול סיכונים, התיק יכול לכלול נכסים והתחייבויות, הסכום המיועד הוא סכום הנכסים או סכום ההתחייבויות. יעוד סכום נטו הכולל נכסים והתחייבויות אינו מותר. הישות יכולה לגדר חלק של סיכון שיעור הריבית המיוחד לסכום מיועד זה. לדוגמה, במקרה של גידור תיק המכיל נכסים הניתנים לפירעון מוקדם, הישות יכולה לגדר את השינוי בשווי ההוגן שניתן לייחס לשינוי בשיעור הריבית המגודר על בסיס מועדים חזויים, להבדיל ממועדים שנקבעו בחוזה, של קביעת מחיר מחדש. כאשר החלק המגודר מבוסס על מועדים חזויים של קביעת מחיר מחדש, השפעת השינויים בשיעור הריבית המגודר על מועדים חזויים אלה של קביעת מחיר מחדש תיכלל בקביעת השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר. כתוצאה מכך, אם תיק, שכולל פריטים הניתנים לפירעון מוקדם, מגודר על ידי נגזר שאינו ניתן לפירעון מוקדם, נוצר חוסר אפקטיביות אם מעדכנים את המועדים, שבהם פריטים בתיק המגודר חזויים להיפרע, או אם מועדי הפירעון המוקדם בפועל שונים מהמועדים שנחזו.

יעוד פריטים לא פיננסיים כפריטים מגודרים

82. אם הפריט המגודר הוא נכס לא פיננסי או התחייבות לא פיננסית, הוא צריך להיות מיועד כפריט מגודר (א) לגבי סיכונים מטבע חוץ,

או (ב) בשלמותו לגבי כל הסיכונים, בגלל הקושי לבודד ולמדוד את החלק המתאים של השינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההוגן, שניתן לייחס לסיכונים ספציפיים שאינם סיכוני מטבע חוץ.

יעוד קבוצות פריטים כפריטים מגודרים

83. נכסים דומים או התחייבויות דומות יקובצו ויגודרו כקבוצה רק אם הנכסים הבודדים או ההתחייבויות הבודדות בקבוצה חולקים את החשיפה לסיכון שמיועד כמגודר. בנוסף לכך, נדרש כי השינוי בשווי ההוגן, שניתן לייחס לסיכון המגודר לגבי כל פריט בודד בקבוצה, חזוי להיות יחסי בקירוב לשינוי הכולל בשווי ההוגן, שניתן לייחס לסיכון המגודר של קבוצת הפריטים.

84. משום שישות מעריכה אפקטיביות גידור על ידי השוואת השינוי בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של מכשיר מגדר (או קבוצה של מכשירים מגדרים דומים) ושל פריט מגודר (או קבוצה של פריטים מגודרים), השוואת מכשיר מגדר עם סך פוזיציה נטו (לדוגמה, נטו של כל הנכסים בריבית קבועה והתחייבויות בריבית קבועה בעלי מועדי פירעון דומים), ולא עם פריט מגודר ספציפי, אינה כשירה לחשבונאות גידור.

חשבונאות גידור

85. חשבונאות גידור מכירה בהשפעות המקזזות על רווח או הפסד של השינויים בשווי ההוגן של המכשיר המגדר ושל הפריט המגודר.

86. קיימים שלושה סוגים של יחסי גידור:

(א) **גידור שוני הוגן**: גידור החשיפה לשינויים בשווי הוגן של נכס או של התחייבות שהוכרו או של התקשרות איתנה שלא הוכרה, או של חלק מזוהה של נכס, של התחייבות או של התקשרות איתנה כאלה, שניתן לייחסם לסיכון מסוים ושיכולים להשפיע על רווח או הפסד.

(ב) **גידור תזרימי מזומנים**: גידור החשיפה להשתנות של תזרימי מזומנים (i) שניתן לייחס לסיכון מסוים המיוחס לנכס או התחייבות שהוכרו (כמו חלק או כל תשלומי ריבית עתידיים בגין חוב בריבית משתנה) או לעסקה חזויה שצפויה ברמה גבוהה וכן (ii) שיכולה להשפיע על רווח או הפסד.

(ג) **גידור השקעה נטו בפעילות חוץ** כהגדרתה בתקן חשבונאות בינלאומי 21.

87. ניתן לטפל בגידור סיכון מטבע חוץ של התקשרות איתנה כגידור שווי הוגן או כגידור תזרים מזומנים.

88. יחסי גידור כשירים לחשבונאות גידור בהתאם לסעיפים 89-102 אם, ורק אם, כל התנאים הבאים מתקיימים.

(א) במועד יצירת הגידור קיים יעוד ותיעוד פורמלי של יחסי הגידור ושל מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הישות לביצוע הגידור. תיעוד זה צריך לכלול זיהוי המכשיר המגדר, הפריט או העסקה המגודרים, מהות הסיכון המגודר והאופן שבו הישות תבחן את אפקטיביות המכשיר המגדר בקיזוז החשיפה לשינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר, שניתן לייחס לסיכון המגודר.

(ב) הגידור חזוי להיות בעל אפקטיביות גבוהה (highly effective) (ראה סעיפים 105-113א) בהשגת שינויים מקיזים בשווי הוגן או בתזרימי מזומנים, שניתן לייחס לסיכון המגודר, באופן עקבי לאסטרטגיית ניהול הסיכונים המקורית שתועדה בהתייחס לאותם יחסי גידור.

(ג) לגבי גידורי תזרימי מזומנים, עסקה חזויה המהווה נושא לגידור צריכה להיות צפויה ברמה גבוהה וחייבת להציג חשיפה לשינויים בתזרימי מזומנים שיכולים בסופו של דבר להשפיע על רווח או הפסד.

(ד) אפקטיביות הגידור ניתנת למדידה באופן מהימן, כלומר השווי ההוגן או תזרימי המזומנים של הפריט המגודר, שניתן לייחס לסיכון המגודר, והשווי ההוגן של המכשיר המגדר ניתנים למדידה באופן מהימן.

(ה) הגידור נבחן על בסיס מתמשך ונקבע בפועל שהוא בעל אפקטיביות גבוהה במהלך תקופת הדיווח הכספי שאליו יועד הגידור.

גידורי שווי הוגן

89. אם גידור שווי הוגן מקיים את התנאים בסעיף 88 במהלך התקופה, יש לטפל בו כדלהלן:

(א) הרווח או ההפסד בגין מדידה מחדש של המכשיר המגדר בשווי הוגן (לגבי מכשיר מגדר שהוא נגזר) או של רכיב מטבע החוץ המהווה חלק מערכו בספרים של המכשיר

המגדר, אשר נמדד בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21 (לגבי מכשיר מגדר לא-נגזר), יוכר ברווח או הפסד; וכן

(ב) הרווח או ההפסד בגין הפריט המגודר, שניתן לייחס לסיכון המגודר, יתאים את ערכו בספרים של הפריט המגודר ויוכר ברווח או הפסד. טיפול זה חל כאשר הפריט המגודר, אלמלא הגידור, נמדד בעלות. הכרה ברווח או בהפסד, שניתן לייחס לסיכון המגודר, ברווח או הפסד מיושמת אם הפריט המגודר הוא נכס פיננסי זמין למכירה.

89. לגבי גידור שווי הוגן של החשיפה לשיעור ריבית של חלק מתיק נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות (ורק בגידור כזה), הדרישה בסעיף 89(ב) עשויה להתקיים על ידי הצגת הרווח או ההפסד, שניתן לייחס לפריט המגודר, באחת מהדרכים הבאות:

(א) כפריט הכלול בסעיף (line item) יחיד במסגרת הנכסים, לגבי תקופות קביעת מחיר מחדש, שבהן הפריט המגודר מהווה נכס; או

(ב) כפריט הכלול בסעיף (line item) יחיד במסגרת ההתחייבויות, לגבי תקופות קביעת מחיר מחדש, שבהן הפריט המגודר מהווה התחייבות.

הסעיפים (line items), המוזכרים ב-(א) ו-(ב) לעיל, יוצגו בסמוך לנכסים פיננסיים או להתחייבויות פיננסיות. סכומים הכלולים בסעיפים אלה יוסרו מהדוח על המצב הכספי כאשר נגרעים הנכסים או ההתחייבויות, שאליהם הם מתייחסים.

90. אם מגודרים רק סיכונים ספציפיים, שניתן לייחס לפריט מגודר, שינויים שהוכרו בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שאינם קשורים לסיכון המגודר, מוכרים כמפורט בסעיף 55.

91. ישות תפסיק, מכאן ולהבא, את חשבונאות הגידור שנקבעה בסעיף 89, אם:

(א) המכשיר המגדר פוקע או נמכר, מבוטל או ממומש. לעניין זה, החלפה או גלגול (rollover) של מכשיר מגדר למכשיר מגדר אחר אינם מהווים פקיעה או ביטול, אם החלפה או גלגול כאלה מהווים חלק מאסטרטגיית הגידור המתועדת של הישות. בנוסף, לעניין זה, אין פקיעה או ביטול של המכשיר המגדר אם:

(i) כתוצאה מחוקים או מתקנות, קיימים או חדשים, הצדדים למכשיר המגדר מסכימים שאחד או יותר מהצדדים שכנגד שפועלים כמסלקות יחליפו את הצד שכנגד המקורי שלהם על מנת שייהפכו לצד שכנגד החדש לכל אחד מהצדדים. לעניין זה, צד שכנגד שפועל כמסלקה הוא צד שכנגד מרכזי (לעתים נקרא "מסלקה" או "סוכנות סליקה") או ישות או ישויות, לדוגמה, חבר סולק של מסלקה או לקוח של חבר סולק של מסלקה, אשר פועלים כצד שכנגד על מנת לבצע סליקה על ידי צד שכנגד מרכזי. אולם, כאשר הצדדים למכשיר המגדר מחליפים את הצדדים שכנגד המקוריים שלהם עם צדדים שכנגד שונים, סעיף זה יחול רק אם כל אחד מצדדים אלה מבצע סליקה עם אותו צד שכנגד מרכזי.

(ii) שינויים אחרים, אם קיימים, למכשיר המגדר מוגבלים לשינויים הנחוצים כדי לבצע החלפה כזו של הצד שכנגד. שינויים אלה מוגבלים לאלה אשר עקביים עם התנאים אשר ניתן היה לצפות שיהיו אם המכשיר המגדר היה מסולק במקור עם הצד שכנגד שפועל כמסלקה. שינויים אלה כוללים שינויים בדרישות של בטחונות, בזכויות לקזז יתרות חייבים וזכאים ובחייבים שמוטלים.

(ב) הגידור אינו מקיים עוד את הקריטריונים לחשבונאות הגידור שבסעיף 88; או

(ג) הישות מבטלת את הייעוד.

92. תיאום כלשהו, הנובע מסעיף 89(ב), לערכו בספרים של מכשיר פיננסי מגודר, שלגביו נעשה שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית (או, במקרה של גידור סיכון שיעור ריבית של תיק, לפריט הכלול בסעיף (line item) בדוח על המצב הכספי כמתואר בסעיף 89א), יופחת (shall be amortised) לרווח או הפסד. ההפחתה עשויה להתחיל מהמועד בו התיאום קיים ויש להתחיל בהפחתה לא יאחר מהמועד שבו הפריט המגודר מפסיק להיות מותאם לשינויים בשווי ההוגן, שניתן לייחס לסיכון המגודר. התיאום מבוסס על חישוב מחדש של שיעור הריבית האפקטיבי במועד התחלת ההפחתה. אולם, אם, במקרה של גידור שווי הוגן של חשיפת שיעור הריבית של תיק נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות (ורק בגידור כזה), אין זה מעשי להפחית תוך שימוש בשיעור ריבית אפקטיבי שחושב מחדש, התיאום יופחת תוך שימוש בשיטת הקו הישר. התיאום יופחת במלואו עד מועד הפירעון של המכשיר הפיננסי או, במקרה של גידור סיכון שיעור

ריבית של תיק, עד לתום התקופה הרלוונטית לקביעת מחיר מחדש.

93. כאשר התקשרות איתנה, שלא הוכרה, מיועדת כפריט מגודר, השינוי המצטבר העוקב בשווייה ההוגן של ההתקשרות האיתנה, שניתן לייחס לסיכון המגודר, מוכר כנכס או כהתחייבות כאשר הרווח או ההפסד המקבילים מוכרים ברווח או הפסד (ראה סעיף 89(ב)). גם השינויים בשווי ההוגן של המכשיר המגדר מוכרים ברווח או הפסד.

94. כאשר ישות מתקשרת בהתקשרות איתנה לרכישת נכס או נטילת התחייבות, שמהווה פריט מגודר בגידור שווי הוגן, הערך בספרים הראשוני של הנכס או של ההתחייבות, שנובעים מקיום ההתקשרות האיתנה על ידי הישות, מותאם על מנת לכלול את השינוי המצטבר בשווייה ההוגן של ההתקשרות האיתנה, שניתן לייחס לסיכון המגודר, שהוכרה בדוח על המצב הכספי.

גידורי תזרים מזומנים

95. אם גידור תזרים מזומנים מקיים את התנאים בסעיף 88 במהלך התקופה, יש לטפל בו כדלהלן:

(א) החלק של הרווח או ההפסד בגין המכשיר המגדר, שנקבע כגידור אפקטיבי (ראה סעיף 88), יוכר ברווח כולל אחר; וכן

(ב) החלק הלא אפקטיבי של הרווח או ההפסד בגין המכשיר המגדר יוכר ברווח או הפסד.

96. ליתר פירוט, גידור תזרים מזומנים מטופל כדלהלן:

(א) הרכיב הנפרד של ההון, המיוחס לפריט המגודר, מותאם לסכום הנמוך מבין (בסכומים מוחלטים):

(i) הרווח או ההפסד המצטברים בגין המכשיר המגדר ממועד יצירת הגידור; לבין

(ii) השינוי המצטבר בשווי הוגן (ערך נוכחי) של תזרימי המזומנים העתידיים החזויים מהפריט המגודר ממועד יצירת הגידור;

(ב) רווח או הפסד כלשהם שנותרו בגין המכשיר המגדר או בגין הרכיב המיועד שלו (שאינו מהווה גידור אפקטיבי) מוכרים ברווח או הפסד; וכן

(ג) אם אסטרטגיה מתועדת של ניהול סיכונים של ישות לגבי יחסי גידור מסוימים מחריגה מהערכת אפקטיביות הגידור רכיב ספציפי של הרווח או ההפסד או של תזרימי המזומנים המתייחסים בגין המכשיר המגדר (ראה סעיפים 74, 75 ו-88(א)), הרכיב המוחרג של הרווח או ההפסד מוכר בהתאם לסעיף 55.

97. אם גידור עסקה חזויה גורם, לאחר מכן להכרה בנכס פיננסי או בהתחייבות פיננסית, הרווחים או ההפסדים המיוחסים אליהם, שהוכרו ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 95, יסווגו מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1 (כפי שעודכן בשנת 2007)) באותה תקופה או תקופות שבמהלכן תזרימי המזומנים החזויים שגודרו משפיעים על רווח או הפסד (כגון, בתקופות בהן הכנסת מימון או הוצאת מימון מוכרת). אולם, אם ישות חוזה שכל ההפסד, שהוכר ברווח כולל אחר, או חלקו לא יושב בתקופה עתידית אחת או יותר, עליה לסווג מחדש לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש את הסכום שאינו חזוי להיות מושב.

98. אם גידור עסקה חזויה גורם, לאחר מכן להכרה בנכס לא פיננסי או בהתחייבות לא פיננסית, או אם עסקה חזויה של נכס לא פיננסי או של התחייבות לא פיננסית הופכת להתקשרות איתנה שלגביה מיושמת חשבונאות גידור שווי הוגן, אזי הישות תאמץ את (א) או (ב) להלן:

(א) היא מסווגת מחדש את הרווחים או ההפסדים המיוחסים, שהוכרו ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 95, לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1 (כפי שעודכן בשנת 2007)) באותה תקופה או תקופות שבמהלכן הנכס שנרכש או ההתחייבות שניטלה משפיעים על רווח או הפסד (כגון, בתקופות בהן הוצאת פחת או עלות המכירות מוכרות). אולם, אם ישות חוזה שכל ההפסד, שהוכר ברווח כולל אחר, או חלקו לא יושב בתקופה עתידית אחת או יותר, עליה לסווג מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש את הסכום שאינו חזוי להיות מושב.

(ב) היא מסירה את הרווחים או ההפסדים המיוחסים, שהוכרו ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 95, וכוללת אותם בעלות הראשונית או בערך בספרים אחר של הנכס או ההתחייבות.

99. ישות צריכה לאמץ את (א) או (ב) שבסעיף 98 כמדיניות חשבונאית שלה וליישמה בעקביות לגבי כל הגידורים שאליהם מתייחס סעיף 98.

100. לגבי גידורי תזרים מזומנים שאינם מכוסים על ידי סעיפים 97 ו-98, סכומים שהוכרו ברווח כולל אחר יסווגו מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1 (כפי שעודכן בשנת 2007)) באותה תקופה או תקופות שבמהלכן תזרימי המזומנים החזויים שגודרו משפיעים על רווח או הפסד (כגון, כאשר מתרחשת מכירה חזויה).

101. בכל אחת מהנסיבות הבאות ישות צריכה להפסיק, מכאן ולהבא, את חשבונאות הגידור שנקבעה בסעיפים 95-100:

(א) המכשיר המגדר פוקע או נמכר, מבוטל או ממומש. במקרה זה, הרווח או ההפסד המצטברים בגין המכשיר המגדר שהוכרו ברווח כולל אחר מהתקופה בה הגידור היה אפקטיבי (ראה סעיף 95(א)) יישארו מוכרים בנפרד בהון עד שתתרחש העסקה החזויה. כאשר מתרחשת העסקה, חלים סעיפים 97, 98 או 100. לעניין סעיף משנה זה, ההחלפה או הגלגול של המכשיר המגדר למכשיר מגדר אחר אינם פגיעה או ביטול אם החלפה או גלגול כאמור הם חלק מאסטרטגיית הגידור המתועדת של הישות. בנוסף, לעניין סעיף משנה זה, אין פגיעה או ביטול של המכשיר המגדר אם:

(i) כתוצאה מחוקים או מתקנות, קיימים או חדשים, הצדדים למכשיר המגדר מסכימים שאחד או יותר מהצדדים שכנגד שפועלים כמסלקות יחליפו את הצד שכנגד המקורי שלהם על מנת שייהפכו לצד שכנגד החדש לכל אחד מהצדדים. לעניין זה, צד שכנגד שפועל כמסלקה הוא צד שכנגד מרכזי (לעתים נקרא "מסלקה" או "סוכנות סליקה") או ישות או ישויות, לדוגמה, חבר סולק של מסלקה או לקוח של חבר סולק של מסלקה, אשר פועלים כצד שכנגד על מנת לבצע סליקה על ידי צד שכנגד מרכזי. אולם, כאשר הצדדים למכשיר המגדר מחליפים את הצדדים שכנגד המקוריים שלהם עם צדדים שכנגד שונים, סעיף זה יחול רק אם כל אחד מצדדים אלה מבצע סליקה עם אותו צד שכנגד מרכזי.

(ii) שינויים אחרים, אם קיימים, למכשיר המגדר מוגבלים לשינויים הנחוצים כדי לבצע החלפה כזו של הצד שכנגד. שינויים כאלה מוגבלים לאלה אשר

עקביים עם התנאים אשר ניתן היה לצפות שיהיו אם המכשיר המגדר היה מסולק במקור עם הצד שכנגד שפועל כמסלקה. שינויים אלה כוללים שינויים בדרישות של בטחונות, בזכויות לקזז יתרות חייבים וזכאים ובחיובים שמוטלים.

(ב) הגידור אינו מקיים עוד את הקריטריונים לחשבונאות גידור שבסעיף 88. במקרה זה, הרווח או ההפסד המצטברים בגין המכשיר המגדר שהוכרו ברווח כולל אחר מהתקופה בה הגידור היה אפקטיבי (ראה סעיף 95(א)) יישארו מוכרים בנפרד בהון עד שתרחש העסקה החזויה. כאשר מתרחשת העסקה, חלים סעיפים 97, 98 או 100.

(ג) העסקה החזויה אינה חזויה עוד להתרחש, במקרה זה הרווח או ההפסד המצטברים בגין המכשיר המגדר שהוכרו ברווח כולל אחר מהתקופה בה הגידור היה אפקטיבי (ראה סעיף 95(א)) יסווגו מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש. עסקה חזויה שאינה צפויה עוד ברמה גבוהה (ראה סעיף 88(ג)) עשויה עדיין להיות חזויה להתרחש.

(ד) הישות מבטלת את הייעוד. לגבי גידורים של עסקה חזויה, הרווח או ההפסד המצטברים בגין המכשיר המגדר שהוכרו ברווח כולל אחר מהתקופה בה הגידור היה אפקטיבי (ראה סעיף 95(א)) יישארו מוכרים בנפרד בהון עד שתרחש העסקה החזויה או שהיא אינה חזויה עוד להתרחש. כאשר מתרחשת העסקה, חלים סעיפים 97, 98 או 100. אם העסקה אינה חזויה עוד להתרחש, הרווח או ההפסד המצטברים, שהוכרו ברווח הכולל האחר, יסווגו מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש.

גידורי השקעה נטו

102. גידורי השקעה נטו בפעילות חוץ, כולל גידור פריט כספי, שמטופל כחלק מההשקעה נטו (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 21), יטופלו בדומה לגידורי תזרים מזומנים:

(א) החלק של הרווח או ההפסד בגין המכשיר המגדר, שנקבע כגידור אפקטיבי (ראה סעיף 88), יוכר ברווח כולל אחר; וכן

(ב) החלק הלא אפקטיבי יוכר ברווח או הפסד.

הרווח או ההפסד בגין המכשיר המגדר, המתייחסים לחלק האפקטיבי של הגידור שהוכרו ברווח כולל אחר, יסווגו מחדש

מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1 (כפי שעודכן בשנת 2007)) בהתאם לסעיפים 48-49 לתקן חשבונאות בינלאומי 21 בעת מימוש או מימוש חלקי של פעילות החוץ.

מועד תחילה והוראות מעבר

103. ישות תיישם תקן זה (כולל התיקונים שפורסמו במרס 2004) לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2005 או לאחריו. יישום מוקדם של התקן מותר. ישות לא תיישם תקן זה (כולל התיקונים שפורסמו במרס 2004) לתקופות שנתיות המתחילות לפני 1 בינואר 2005, אלא אם היא מיישמת גם את תקן חשבונאות בינלאומי 32 (שפורסם בדצמבר 2003). אם ישות מיישמת תקן זה לתקופה המתחילה לפני 1 בינואר 2005, עליה לתת גילוי לעובדה זו.

103א. ישות תיישם את התיקון בסעיף 2(י) לתקופות שנתיות המתחילות ביום 31 בינואר 2006 או לאחריו. אם ישות מיישמת את פרשנות מספר 5 של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי, זכויות בקרן למימון מחויבויות לפירוק, לשחזור ולשיקום סביבתי (IFRIC 5) לתקופה מוקדמת יותר, התיקון ייושם לתקופה מוקדמת זו.

103ב. חוזי ערבות פיננסית (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 39 ולתקן דיווח כספי בינלאומי 4), שפורסם באוגוסט 2005, תיקן את סעיפים 2(ה) ו-4(ח), 4, 47 ו-4א, הוסיף את סעיף 4א, הוסיף הגדרה חדשה של חוזי ערבות פיננסית בסעיף 9, ומחק את סעיף 3. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2006 או לאחריו. יישום מוקדם מומלץ. אם ישות מיישמת תיקונים אלה לגבי תקופה מוקדמת יותר, עליה לתת גילוי לעובדה זו וליישם באותו מועד את התיקונים הקשורים לתקן חשבונאות בינלאומי 32¹ ולתקן דיווח כספי בינלאומי 4.

103ג. תקן חשבונאות בינלאומי 1 (כפי שעודכן בשנת 2007) תיקן את המינוחים, אשר משמשים בכל תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים. בנוסף, תקן חשבונאות בינלאומי 1 תיקן את סעיפים 26, 27, 34, 54, 55, 57, 67, 68, 95(א), 97, 98, 100, 102, 105, 108, 4ד, 4א(ד)(i), 56א, 67א, 83א ו-99א. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2009 או לאחריו. אם

¹ כאשר ישות מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 7, ההפניה לתקן חשבונאות בינלאומי 32 מוחלפת על ידי הפנייה לתקן דיווח כספי בינלאומי 7.

ישות מיישמת את תקן חשבונאות בינלאומי 1 (מעודכן 2007) לתקופה מוקדמת יותר, התיקונים ייושמו לתקופה מוקדמת זו.

103.ד. תקן דיווח כספי בינלאומי 3 (כפי שעודכן בשנת 2008) ביטל את סעיף 2(ו). ישות תיישם תיקון זה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 ביולי 2009 או לאחריו. אם ישות מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 3 (מעודכן 2008) לתקופה מוקדמת יותר, התיקון ייושם לתקופה מוקדמת זו. אולם, התיקון אינו חל על תמורה מותנית שנבעה מצירוף עסקים שמועד הרכישה שלו קדם ליישום תקן דיווח כספי בינלאומי 3 (מעודכן 2008). במקום זאת, ישות תטפל בתמורה כזו בהתאם לסעיפים 65א-65ה לתקן דיווח כספי בינלאומי 3 (כפי שתוקן בשנת 2010).

103.ה. תקן חשבונאות בינלאומי 27 (כפי שתוקן בשנת 2008) תיקן את סעיף 102. ישות תיישם תיקון זה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 ביולי 2009 או לאחריו. אם ישות מיישמת את תקן חשבונאות בינלאומי 27 (מתוקן 2008) לתקופה מוקדמת יותר, התיקון ייושם לתקופה מוקדמת זו.

103.ו. ישות תיישם את התיקון לסעיף 2 לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2009 או לאחריו. אם ישות מיישמת *מכשירים פיננסיים בני מכר ומחויבויות הנובעות בפירוק* (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 32 ותקן חשבונאות בינלאומי 1), אשר פורסמו בפברואר 2008, לתקופה מוקדמת יותר, התיקון לסעיף 2 ייושם לתקופה מוקדמת זו.

103.ז. ישות תיישם את סעיפים 99א, 99ה, 99ו, 110א ו-110ב למפרע לתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 ביולי 2009 או לאחריו, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 8 *מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות*. יישום מוקדם מותר. אם ישות מיישמת את *פריטים מגודרים כשירים* (תיקון לתקן חשבונאות בינלאומי 39) לתקופות המתחילות לפני 1 ביולי 2009, עליה לתת גילוי לעובדה זו.

103.ח. סיווג מחדש של נכסים פיננסיים (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 39 ולתקן דיווח כספי בינלאומי 7), שפורסם באוקטובר 2008, תיקן את סעיף 50 וסעיף 8, וכן הוסיף את סעיפים 50-150. ישות תיישם תיקונים אלה ביום 1 ביולי 2008 או לאחריו. ישות לא תסווג מחדש נכס פיננסי בהתאם לסעיפים 50ב, 50ד או 50ה לפני 1 ביולי 2008. כל סיווג מחדש של נכס פיננסי שבוצע ביום 1 בנובמבר 2008 או לאחריו ייכנס לתוקף רק מהמועד שבו בוצע הסיווג מחדש. כל סיווג מחדש של נכס פיננסי בהתאם לסעיף 50ב, 50ד או 50ה לא ייושם למפרע לפני 1 ביולי 2008.

103ט. סיווג מחדש של נכסים פיננסיים (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 39 ולתקן דיווח כספי בינלאומי 7), שפורסם בנובמבר 2008, תיקן את סעיף 103ח. ישות תאמץ תיקונים אלה בתאריך 1 ביולי 2008 או אחריו.

103י. ישות תיישם את סעיף 12, כפי שתוקן על ידי נגזרים משובצים (תיקונים לפרשנות מספר 9 של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי ותקן חשבונאות בינלאומי 39), שפורסם במרס 2009 לתקופות שנתיות המסתיימות ביום 30 ביוני 2009 או לאחריו.

103יא. שיפורים לתקני דיווח כספי בינלאומיים שפורסם באפריל 2009 תיקן את סעיפים 2(ז), 97, 100 ו-30(ז). ישות תיישם את התיקונים לסעיפים 2(ז), 97 ו-100 באופן של מכאן ולהבא לכל החוזים שטרם פקעו לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2010 או לאחריו. ישות תיישם את התיקון לסעיף 30(ז) לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2010 או לאחריו. יישום מוקדם מותר. אם ישות מיישמת את התיקון לתקופה מוקדמת יותר, עליה לתת גילוי לעובדה זו.

103יב-103יג. [סעיפים אלה נוספו כתוצאה מתיקונים של תקן דיווח כספי בינלאומי 9, אשר תחולתו היא מיום 1 בינואר 2018, ולפיכך הסעיפים לא נוספו במהדורה זו. הסעיפים נכללים בנספח ג לתקן דיווח כספי בינלאומי 9].

103יד. סעיף 103ד תוקן על ידי שיפורים לתקני דיווח כספי בינלאומיים שפורסם במאי 2010. ישות תיישם תיקון זה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 ביולי 2010 או לאחריו. יישום מוקדם מותר.

103טו. [סעיף זה נוסף כתוצאה מתיקונים של תקן דיווח כספי בינלאומי 9, אשר תחולתו היא מיום 1 בינואר 2018, ולפיכך הסעיף לא נוסף במהדורה זו. הסעיף נכלל בנספח ג לתקן דיווח כספי בינלאומי 9].

103טז. תקן דיווח כספי בינלאומי 10 ותקן דיווח כספי בינלאומי 11 הסדרים משותפים, שפורסמו במאי 2011, תיקנו את סעיפים 2(א), 15, 3א, 36א-38א ו-4ט(א). ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 10 ותקן דיווח כספי בינלאומי 11.

103יז. תקן דיווח כספי בינלאומי 13, שפורסם במאי 2011, תיקן את סעיפים 9, 13, 28, 47, 88, ותיקן את סעיפים 46א, 52א, 64א, 76א, 76א, 80א, 81א, ו-96א, הוסיף את סעיף 43א וביטל את סעיפים 48-49, 69א-75א, 77א-79א ו-82א. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 13.

103יח. ישויות השקעה (תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 10, לתקן דיווח כספי בינלאומי 12 ולתקן חשבונאות בינלאומי 27), שפורסם באוקטובר 2012, תיקן את סעיפים 2 ו-80. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום ה-1 בינואר 2014 או לאחריו. יישום מוקדם של ישויות השקעה מותר. אם ישות מיישמת תיקונים אלה לתקופה מוקדמת יותר, עליה ליישם גם את כל התיקונים הנכללים בישויות השקעה באותו מועד.

103יט. [סעיף זה נוסף כתוצאה מתיקונים של תקן דיווח כספי בינלאומי 9, אשר תחולתו היא מיום 1 בינואר 2018, ולפיכך הסעיף לא נוסף במהדורה זו. הסעיף נכלל בנספח ג לתקן דיווח כספי בינלאומי 9.]

103כ. [סעיף זה נוסף כתוצאה מתיקונים של תקן דיווח כספי בינלאומי 15, אשר תחולתו היא מיום 1 בינואר 2018, ולפיכך הסעיף לא נוסף במהדורה זו. הסעיף נכלל בנספח ד לתקן דיווח כספי בינלאומי 15.]

103כא. [סעיף זה נוסף כתוצאה מתיקונים של תקן דיווח כספי בינלאומי 9, אשר תחולתו היא מיום 1 בינואר 2018, ולפיכך הסעיף לא נוסף במהדורה זו. הסעיף נכלל בנספח ג לתקן דיווח כספי בינלאומי 9.]

103כב. [סעיף זה נוסף כתוצאה מתיקונים של תקן דיווח כספי בינלאומי 16, אשר תחולתו היא מיום 1 בינואר 2019, ולפיכך הסעיף לא נוסף במהדורה זו. הסעיף נכלל בנספח ד לתקן דיווח כספי בינלאומי 16.]

104. תקן זה ייושם למפרע, למעט האמור בסעיפים 105-108. יתרת הפתיחה של העודפים לתקופה המוקדמת ביותר המוצגת וכל סכומי ההשוואה האחרים, יותאמו כאילו תקן זה יושם מאז ומעולם, אלא אם הצגה מחדש של המידע אינה מעשית. אם הצגה מחדש אינה מעשית, הישות תיתן גילוי לעובדה זו ותציין את התקופות לגביהן המידע הוצג מחדש.

105. כאשר תקן זה מיושם לראשונה, לישות מותר לסווג כזמין למכירה נכס פיננסי, שהוכר בעבר. לגבי כל נכס פיננסי כזה, הישות תכיר בכל השינויים המצטברים בשווי הוגן כרכיב נפרד בהון עד לגריעה או ירידת ערך לאחר מכן, אז יהיה על הישות לסווג מחדש את הרווח או ההפסד המצטברים מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1 (מעודכן 2007)). הישות צריכה גם:

(א) להציג מחדש את הנכס הפיננסי, בהתאם ליעוד החדש, בדוחות הכספיים להשוואה; וכן

(ב) לתת גילוי לשווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים במועד הייעוד ואת סיווגם וערכם בספרים בדוחות הכספיים הקודמים.

105.א. ישות תיישם את סעיפים 11א, 48א, 4ב-4א, 33א ו-33ב ואת תיקוני שנת 2005 בסעיפים 9, 12, ו-13 לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2006 או לאחריו. יישום מוקדם מומלץ.

105.ב. ישות, המיישמת לראשונה את סעיפים 11א, 48א, 4ב-4א, 33א ו-33ב ואת תיקוני שנת 2005 בסעיפים 9, 12, ו-13 לגבי תקופה שנתית שלה המתחילה לפני 1 בינואר, 2006:

(א) רשאית, כאשר סעיפים חדשים ומתוקנים אלה מיושמים לראשונה, לייעד כשווי הוגן דרך רווח או הפסד, נכס פיננסי או התחייבות פיננסית כלשהם שהוכרו בעבר, ושהיו כשירים לייעוד כזה. כאשר התקופה השנתית מתחילה לפני 1 בספטמבר, 2005, לא נדרש להשלים יעודים כאלה עד ל-1 בספטמבר, 2005 והם גם יכולים לכלול נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שהוכרו בין תחילת אותה התקופה השנתית לבין 1 בספטמבר, 2005. למרות האמור בסעיף 91, נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות, המיועדים כשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לסעיף קטן זה, שקודם יועדו כפריטים המגודרים ביחסי חשבונאות גידור שווי הוגן, יופסק הייעוד של יחסי גידור אלה באותה עת בה הם מיועדים כשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

(ב) תיתן גילוי לשוויים ההוגן של נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות כלשהם, שיועדו בהתאם לסעיף קטן (א), במועד הייעוד ולסיווגם ולערכם בספרים בדוחות הכספיים הקודמים.

(ג) תפסיק את הייעוד של נכס פיננסי או התחייבות פיננסית כלשהם, שקודם יועדו כשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם הם אינם כשירים לייעוד כזה בהתאם לסעיפים חדשים או מתוקנים אלה. כאשר נכס פיננסי או התחייבות פיננסית יימדדו בעלות מופחתת לאחר הפסקת הייעוד, מועד הפסקת הייעוד נחשב למועד ההכרה לראשונה.

(ד) תיתן גילוי לשוויים ההוגן של נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות כלשהם, שייעודם הופסק בהתאם לסעיף קטן (ג) במועד הפסקת הייעוד וסיווגיהם החדשים.

105ג. ישות, המיישמת לראשונה את הסעיפים 11א, 48א, 4א-ב-א4א, 33א ו-א33ב ואת תיקוני שנת 2005 בסעיפים 9, 12, ו-13 לגבי תקופה שנתית שלה המתחילה ביום 1 בינואר, 2006 או לאחריו :

(א) תפסיק את הייעוד של נכס פיננסי או התחייבות פיננסית כלשהם, שקודם יועדו כשווי הוגן דרך רווח או הפסד, רק אם הם אינם כשירים לייעוד כזה בהתאם לסעיפים חדשים או מתוקנים אלה. כאשר נכס פיננסי או התחייבות פיננסית יימדדו בעלות מופחתת לאחר הפסקת הייעוד, מועד הפסקת הייעוד נחשב למועד ההכרה לראשונה.

(ב) לא תייעד כשווי הוגן דרך רווח או הפסד נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות כלשהם שהוכרו בעבר.

(ג) תיתן גילוי לשוויים ההוגן של נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות כלשהם, שייעודם הופסק בהתאם לסעיף קטן (א) במועד הפסקת הייעוד וסיווגיהם החדשים.

105ד. ישות תציג מחדש את דוחותיה הכספיים להשוואה תוך שימוש בייעודים החדשים שבסעיף 105ב או 105ג, בתנאי, שבמקרה של נכס פיננסי, התחייבות פיננסית, או קבוצה של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או שילוב ביניהם, שיועדו כשווי הוגן דרך רווח או הפסד, פריטים או קבוצות אלה היו מקיימים את הקריטריונים שבסעיף 9(ב)(i), 9(ב)(ii) או 11א בתחילת התקופה להשוואה או, אם נרכשו לאחר תחילת התקופה להשוואה, היו מקיימים את הקריטריונים בסעיף 9(ב)(i), 9(ב)(ii) או 11א במועד ההכרה לראשונה.

106. למעט הטיפול המותר לפי סעיף 107, ישות תיישם את דרישות הגריעה, שבסעיפים 15-37 ובסעיפים 36א-52, מכאן ולהבא. לפיכך, אם ישות גרעה נכסים פיננסיים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 39 (עדכון 2000), כתוצאה מעסקה שהתרחשה לפני 1 בינואר, 2004 ונכסים אלה לא היו נגרעים בהתאם לתקן זה, אין להכיר בנכסים אלה.

107. למרות האמור בסעיף 106, ישות יכולה ליישם את דרישות הגריעה, שבסעיפים 15-37 ובסעיפים 36א-52, למפרע מהמועד בו בוחרת הישות, בתנאי שהמידע, הנדרש על מנת ליישם את התקן לגבי נכסים והתחייבויות שנגרעו כתוצאה מעסקאות בעבר, התקבל במועד הטיפול החשבונאי הראשוני בעסקאות אלה.

107א. למרות האמור בסעיף 104, ישות יכולה ליישם את הדרישות המופיעות במשפט האחרון בסעיף 76א ואת הסעיף 76א, באחת מהדרכים הבאות :

(א) מכאן ולהבא לגבי עסקאות שנקשרו לאחר 25 באוקטובר, 2002; או

(ב) מכאן ולהבא לגבי עסקאות שנקשרו לאחר 1 בינואר, 2004.

108. ישות לא תתאים את הערכים בספרים של נכסים לא פיננסיים או של התחייבויות לא פיננסיות על מנת לנטרל רווחים והפסדים המתייחסים לגידורי תזרים מזומנים, שנכללו בערכים בספרים לפני תחילת שנת הכספים שבה התקן מיושם לראשונה. בתחילת שנת הכספים שבה התקן מיושם לראשונה, סכום כלשהו שהוכר מחוץ לרווח או הפסד (ברווח כולל אחר או ישירות בהון) בגין גידור התקשרות איתנה, שבהתאם לתקן זה מטופלת כגידור שווי הוגן, יסווג מחדש כנכס או כהתחייבות, פרט לגידור סיכון מטבע חוץ שממשיך להיות מטופל כגידור תזרים מזומנים.

108א. ישות תיישם את המשפט האחרון בסעיף 80 ואת הסעיפים 99א ו-99ב, לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2006 או לאחריו. יישום מוקדם מומלץ. אם ישות ייעדה כפריט מגודר עסקה חזויה חיצונית אשר

(א) נקובה במטבע הפעילות של הישות המתקשרת בעסקה,

(ב) יוצרת חשיפה שתהיה לה השפעה על רווח או הפסד מאוחד (כלומר, נקובה במטבע שאינו מטבע ההצגה של הקבוצה), וכן

(ג) הייתה כשירה לחשבונאות גידור, אילו היא לא הייתה נקובה במטבע הפעילות של הישות המתקשרת בעסקה,

הישות יכולה ליישם חשבונאות גידור בדוחות הכספיים המאוחדים בתקופה (או בתקופות) לפני מועד היישום של המשפט האחרון בסעיף 80 ושל הסעיפים 99א ו-99ב.

108ב. ישות אינה צריכה ליישם את סעיף 99א לגבי מידע השוואתי המתייחס לתקופות לפני יישום המשפט האחרון של סעיף 80 והיישום של סעיף 99א.

108ג. סעיפים 9, 73 ו-84 תוקנו וסעיף 50 התווסף במסגרת שיפורים לתקני דיווח כספי בינלאומיים שפורסם במאי 2008. סעיף 80 תוקן במסגרת שיפורים לתקני דיווח כספי בינלאומיים שפורסם באפריל 2009. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2009 או לאחריו. ישות תיישם את התיקונים לסעיפים 9 ו-50א מהמועד שבו היא יישמה את התיקונים משנת

2005, שמתוארים בסעיף 105א ובאותו אופן שבו היא יישמה את התיקונים. יישום מוקדם של כל התיקונים מותר. אם ישות מיישמת את התיקונים לתקופה מוקדמת יותר, עליה לתת גילוי לעובדה זו.

108ד. החלפה של נגזרים והמשך של חשבונאות גידור (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 39), שפורסם ביוני 2013, תיקן את סעיפים 91 ו-101 והוסיף את סעיף א113א. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2014 או לאחריו. ישות תיישם תיקונים אלה למפרע בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 8 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות. יישום מוקדם מותר. אם ישות מיישמת תיקונים אלה לתקופה מוקדמת יותר, עליה לתת גילוי לעובדה זו.

108ה. [סעיף זה נוסף כתוצאה מתיקונים של תקן דיווח כספי בינלאומי 9, אשר תחולתו היא מיום 1 בינואר 2018, ולפיכך הסעיף לא נוסף במהדורה זו. הסעיף נכלל בנספח ג לתקן דיווח כספי בינלאומי 9.]

108ו. שיפורים שנתיים לתקני דיווח כספי בינלאומיים מחזור 2010-2012 שפורסם בדצמבר 2013 תיקן את סעיף 9 כתוצאה מהתיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 3. ישות תיישם תיקון זה מכאן ולהבא לצירופי עסקים שהתיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 3 חל עליהם.

ביטול פרסומים אחרים

109. תקן זה מבטל את תקן חשבונאות בינלאומי 39 מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה שעודכן באוקטובר 2000.

110. תקן זה והנחיות הביצוע הנלוות אליו מבטלים את הנחיות הביצוע שפורסמו על ידי הוועדה להנחיות ביצוע של תקן חשבונאות בינלאומי 39, שהוקמה על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB).

נספח א

הנחיות יישום (Application Guidance)

נספח זה מהווה חלק בלתי נפרד של התקן.

תחולה (סעיפים 2-7)

- 1א. חוזים אחדים דורשים תשלום המבוסס על משתני אקלים, משתנים גיאולוגים או משתנים פיסיקליים אחרים. (אלה המבוססים על משתני אקלים מכונים לעיתים "נגזרי מזג אוויר"). אם חוזים אלה אינם בתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 4 חוזי ביטוח, הם בתחולת תקן זה.
- 2א. תקן זה אינו משנה את הדרישות המתייחסות לתוכניות הטבות עובד אשר מצויות לתקן חשבונאות בינלאומי 26 הטיפול החשבונאי והדיווח על ידי ישויות המנהלות תוכניות להטבות פרישה ולהסכמי תמלוגים המבוססים על היקף מכירות או הכנסות משירותים, אשר מטופלים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 18.
- 3א. לעיתים, ישות מבצעת השקעה במכשירים הוניים שהונפקו על ידי ישות אחרת, אשר היא רואה בה "השקעה אסטרטגית" מתוך כוונה למסד או לשמר יחסים תפעוליים ארוכי טווח עם הישות שבה נעשתה ההשקעה. הישות המשקיעה או הישות ששותפה בעסקה המשותפת משתמשת בתקן חשבונאות בינלאומי 28 כדי לקבוע אם הטיפול החשבונאי של שיטת השווי המאזני מתאים להשקעה כזו. אם שיטת השווי המאזני אינה מתאימה, הישות מיישמת תקן זה לגבי השקעה אסטרטגית זו.
- 3א. תקן זה חל על נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות של מבטחים, פרט לזכויות ומחויבויות אשר הוחרגו על ידי סעיף 2(ה), משום שהן נובעות מחוזים שבתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 4.
- 4א. חוזי ערבות פיננסית יכולים להיות בעלי צורות משפטיות שונות, כמו ערבות, סוגים אחדים של מכתבי אשראי, חוזה כשל אשראי או חוזה ביטוח. הטיפול החשבונאי בהם אינו תלוי בצורתם המשפטית. להלן מובאות דוגמאות לטיפול החשבונאי המתאים (ראה סעיף 2(ה)):
- (א) למרות שחוזה ערבות פיננסית מקיים את ההגדרה של חוזה ביטוח בתקן דיווח כספי בינלאומי 4, אם הסיכון המועבר הוא משמעותי המנפיק מיישם תקן זה. למרות זאת, אם המנפיק הצהיר במפורש קודם לכן שהוא רואה

בחוזים כאלה חוזי ביטוח והשתמש בטיפול החשבונאי המיושם לחוזי ביטוח, המנפיק רשאי לבחור ליישם תקן זה או תקן דיווח כספי בינלאומי 4 לגבי חוזי ערבות פיננסית כאלה. אם מיושם תקן זה, סעיף 43 דורש כי המנפיק יכיר לראשונה בחוזה ערבות פיננסית בשווי הוגן. אם חוזה הערבות הפיננסית הונפק לצד בלתי קשור בעסקה שאינה מושפעת מיחסים מיוחדים בין הצדדים, סביר ששווייה ההוגן במועד ההתקשרות בעסקה יהיה שווה לפרמיה שהתקבלה, אלא אם יש ראייה סותרת. לאחר מכן, אלא אם חוזה הערבות הפיננסית יועד במועד ההתקשרות כשווי הוגן דרך רווח או הפסד או אם חלים סעיפים 29-37 ו-47א-52א (כאשר העברת נכס פיננסי אינה כשירה לגריעה או כאשר חלה גישת המעורבות הנמשכת), המנפיק מודד אותה לפי הגבוה מבין:

(i) הסכום שנקבע בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 37; לבין

(ii) הסכום שהוכר לראשונה בניכוי, כאשר מתאים, הפחתה מצטברת שהוכרה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 18 (ראה סעיף 47ג).

(ב) ערבויות אשראי אחדות אינן דורשות, כתנאי מקדמי לתשלום, שהמחזיק יהיה חשוף ושיתהווה לו הפסד כתוצאה מכשל של החייב לבצע תשלומים בגין הנכס המובטח במועד. דוגמה לערבות כזו היא ערבות שדורשת תשלומים בתגובה לשינויים בדירוג אשראי מוגדר או במדד אשראי מוגדר. ערבויות כאלה אינן חוזי ערבות פיננסית, כהגדרתם בתקן זה ואינן חוזי ביטוח, כהגדרתם בתקן דיווח כספי בינלאומי 4. ערבויות כאלה הן נגזרים והמנפיק מיישם תקן זה לגביהן.

(ג) אם חוזה ערבות פיננסית הונפק בהקשר למכירת סחורות, המנפיק מיישם את תקן חשבונאות בינלאומי 18 לצורך קביעת עיתוי ההכרה בהכנסות מהערבות וממכירת הסחורות.

א4א. מצגים המעידים על כך שמנפיק מתייחס לחוזים כחוזי ביטוח ניתן למצוא, בדרך כלל, בהתקשרויות של המנפיק עם לקוחות ועם גופי פיקוח, בחוזים, במסמכים עסקיים ובדוחות כספיים. מעבר לכך, לעיתים קרובות, חוזי ביטוח כפופים לדרישות טיפול חשבונאי שנבדלות מהדרישות לגבי סוגים אחרים של עסקאות, כמו חוזים המונפקים על ידי בנקים או חברות מסחריות. במקרים כאלה, דוחות כספיים של מנפיק כוללים, בדרך כלל, הצהרה לפיה המנפיק השתמש בדרישות אלה לטיפול החשבונאי.

הגדרות (סעיפים 8 ו-9)

יעוד כשווי הוגן דרך רווח או הפסד

א4ב. סעיף 9 לתקן מאפשר לישות לייעד נכס פיננסי, התחייבות פיננסית, או קבוצה של מכשירים פיננסיים (נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או שילוב ביניהם) כשווי הוגן דרך רווח או הפסד, בתנאי שתוצאת יעוד כזה תהיה מידע רלוונטי יותר.

א4ג. ההחלטה של ישות לייעד נכס פיננסי או התחייבות פיננסית כשווי הוגן דרך רווח או הפסד דומה לבחירת מדיניות חשבונאית (למרות שבשונה מבחירת מדיניות חשבונאית, לא נדרש ליישם את הייעוד בעקביות לגבי כל העסקאות הדומות). כאשר לישות יש בחירה כזו, סעיף 14(ב) לתקן חשבונאות בינלאומי 8 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות דורש כי המדיניות שנבחרה תגרום לכך שהדוחות הכספיים יספקו מידע מהימן ורלוונטי יותר לגבי ההשפעות של עסקאות, אירועים או מצבים מסוימים על המצב הכספי, תוצאות הפעולות או תזרימי המזומנים של הישות. במקרה של יעוד כשווי הוגן דרך רווח או הפסד, סעיף 9 מפרט את שתי הנסיבות בהן תתקיים הדרישה למידע רלוונטי יותר. לפיכך, על מנת לבחור יעוד כזה בהתאם לסעיף 9, הישות נדרשת להוכיח (to demonstrate) שמתקיימת בה אחת הנסיבות האלה (או את שתייהן).

סעיף 9(ב)(i): יעוד מבטל או מקטין משמעותית חוסר עקביות במדידה או בהכרה שהיה נוצר אילולא כן

א4ד. בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 39, מדידה של נכס פיננסי או התחייבות פיננסית וסיווג השינויים שהוכרו בשווים נקבעים לפי סיווג הפריט והאם הפריט הוא חלק מיחס גידור מיועד. דרישות אלה יכולות ליצור חוסר עקביות במדידה או בהכרה (לעיתים מכונה כ"חוסר הקבלה חשבונאית") כאשר, לדוגמה, בהיעדר יעוד כשווי הוגן דרך רווח או הפסד, נכס פיננסי היה מסווג כזמין למכירה (כאשר רוב השינויים בשווי הוגן מוכרים ברווח כולל אחר) והתחייבות, שהישות רואה בה כקשורה, הייתה נמדדת בעלות מופחתת (ללא הכרה בשינויים בשווי הוגן). בנסיבות כאלה, ישות יכולה להסיק שדוחותיה הכספיים היו מספקים מידע רלוונטי יותר אם גם הנכס וגם התחייבות היו מסווגים כשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

א4ה. הדוגמאות הבאות מראות מתי תנאי זה יכול להתקיים. בכל המקרים, ישות יכולה להשתמש בתנאי זה על מנת לייעד נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות כשווי הוגן דרך רווח או הפסד רק אם היא מקיימת את הכלל שנקבע בסעיף 9(ב)(i).

(א) לישות יש התחייבויות שתזרימי המזומנים שלהן מבוססים חוזית על ביצועים של נכסים, שאילולא כן היו מסווגים כזמינים למכירה. לדוגמה, למבטח עשויות להיות התחייבויות הכוללות מאפיין השתתפות לפי שיקול דעת שמשלם הטבות בהתבסס על תשואות מהשקעות שמומשו ו/או שטרם מומשו של קבוצה מוגדרת של נכסי המבטח. אם מדידת התחייבויות אלה משקפת מחירי שוק שוטפים, סיווג הנכסים כשווי הוגן דרך רווח או הפסד, משמעותה ששינויים בשוויים ההוגן של הנכסים הפיננסיים מוכרים ברווח או הפסד באותה תקופה בה מוכרים השינויים המתייחסים בשווי ההתחייבויות.

(ב) לישות יש התחייבויות בהתאם לחוזי ביטוח שמדידתן מבוססת על מידע שוטף (כפי שמותר לפי תקן דיווח כספי בינלאומי 4 חוזי ביטוח, סעיף 24), ונכסים פיננסיים, שהיא רואה בהם כקשורים, שאילולא כן היו מסווגים כזמינים למכירה או נמדדים בעלות מופחתת.

(ג) לישות יש נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או שניהם שחולקים סיכון, כמו סיכון שיעור ריבית, אשר יוצר שינויים נגדיים בשווי הוגן שנוטים לקזז אחד את השני. אולם, רק חלק מהמכשירים היו נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (כלומר, נגזרים או מכשירים המסווגים כמוחזקים למסחר). יתכן גם מצב שלא מתקיימות הדרישות לחשבונאות גידור, לדוגמה משום שלא מתקיימות דרישות האפקטיביות שבסעיף 88.

(ד) לישות יש נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או שניהם שחולקים סיכון, כמו סיכון שיעור ריבית, אשר יוצר שינויים נגדיים בשווי הוגן שנוטים לקזז אחד את השני והישות אינה כשירה לחשבונאות גידור משום שאף אחד מהמכשירים אינו נגזר. מעבר לכך, בהיעדר חשבונאות גידור קיים חוסר עקביות משמעותי בהכרה ברווחים והפסדים. לדוגמה:

(i) הישות מימנה תיק נכסים בריבית קבועה, שאילולא כן היו מסווגים כזמינים למכירה, על ידי אגרות חוב בריבית קבועה, שהשינויים בשוויים ההוגן נוטים לקזז אחד את השני. דיווח גם על הנכסים וגם על אגרות החוב כשווי הוגן דרך רווח או הפסד מתקן את חוסר העקביות, שאילולא כן היה נוצר ממדידת הנכסים בשווי הוגן עם שינויים המוכרים ברווח כולל אחר ואת אגרות החוב בעלות מופחתת.

(ii) הישות מימנה קבוצה מוגדרת של הלוואות על ידי הנפקת אגרות חוב נסחרות, שהשינויים בשוויין ההוגן נוטים לקזז אחד את השני. אם, בנוסף, הישות רוכשת ומוכרת באופן סדיר את אגרות החוב, אך רוכשת ומוכרת את ההלוואות באופן נדיר, אם בכלל, דיווח גם על ההלוואות וגם על אגרות החוב בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, מבטל את חוסר העקביות בעיתוי ההכרה ברווחים ובהפסדים, שאילולא כן היה נוצר ממדידת שתייהן בעלות מופחתת והכרה ברווח או בהפסד כל פעם שאיגרת חוב נרכשת חזרה.

14א. במקרים כמו אלה שתוארו בסעיף הקודם, על מנת לייעד, בעת הכרה לראשונה, נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות, שאלמלא כן לא היו נמדדים כך, כשווי הוגן דרך רווח או הפסד, הייעוד צריך לבטל או להקטין באופן משמעותי את חוסר העקביות במדידה או בהכרה ולספק מידע רלוונטי יותר. מסיבות פרקטיות, הישות אינה נדרשת להתקשר בו זמנית בכל הנכסים וההתחייבויות הגורמים לחוסר העקביות במדידה או בהכרה. מותר שיהיה עיכוב סביר, בתנאי שכל עסקה מיועדת כשווי הוגן דרך רווח או הפסד בעת ההכרה לראשונה בה ובאותה עת עסקאות נותרות כלשהן חזויות להתרחש.

14א. לא יהיה ניתן לקבל יעוד של חלק בלבד מהנכסים הפיננסיים וההתחייבויות הפיננסיות, הגורמים לחוסר עקביות, כשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם יעוד זה לא יבטל או יקטין באופן משמעותי את חוסר העקביות ולכן תוצאת פעולה זו לא תהיה מידע רלוונטי יותר. אולם, ניתן לקבל יעוד של חלק בלבד ממספר נכסים פיננסיים דומים או התחייבויות פיננסיות דומות, אם יעוד כזה משיג הקטנה משמעותית (ויתכן שהקטנה גבוהה יותר מאשר יעודים מותרים אחרים) בחוסר העקביות. לדוגמה, נניח כי לישות יש מספר התחייבויות פיננסיות המסתכמות בסך של 100 ש"ח² ומספר נכסים פיננסיים דומים המסתכמים בסך של 50 ש"ח, אך נמדדים לפי בסיס שונה. הישות יכולה להקטין באופן משמעותי את חוסר העקביות במדידה על ידי יעוד, בעת הכרה לראשונה, של כל הנכסים ורק חלק מההתחייבויות (לדוגמה, התחייבויות ספציפיות עם סך מצטבר של 45 ש"ח) כשווי הוגן דרך רווח או הפסד. אולם, משום שניתן ליישם את הייעוד כשווי הוגן דרך רווח או הפסד רק לגבי המכשיר הפיננסי בכללותו, הישות בדוגמה זו חייבת לייעד התחייבות אחת או יותר בשלמותה (או בשלמותן). היא לא יכולה לייעד רכיב של

² בתקן זה, סכומים כספיים נקובים בשקלים חדשים (ש"ח).

התחייבות (לדוגמה, שינויי שווי שניתן לייחס רק לסיכון אחד, כמו שינויים בשיעור ריבית עוגן (benchmark interest rate)) או חלק יחסי (כלומר, אחוז) של ההתחייבות.

סעיף 9(ב)(ii): קבוצה של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או שניהם מנוהלת וביצועיה מוערכים על בסיס שווי הוגן, בהתאם לאסטרטגיה מתועדת של ניהול סיכונים או השקעה

n4א. ישות עשויה לנהל ולהעריך את הביצועים של קבוצה של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או שניהם באופן כזה שהתוצאה של מדידת אותה קבוצה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד תהיה מידע רלוונטי יותר. הדגש במקרה זה הוא על האופן בו הישות מנהלת ומעריכה ביצועים, ולא על מהות המכשירים הפיננסיים שלה.

ט4א. הדוגמאות הבאות מראות מתי מתקיים תנאי זה. בכל המקרים, ישות יכולה להשתמש בתנאי זה על מנת לייעד נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות כשווי הוגן דרך רווח או הפסד רק אם היא מקיימת את הכלל שנקבע בסעיף 9(ב)(ii).

(א) הישות היא קרן הון סיכון, קרן נאמנות, נאמנות המורכבת מיחידות או ישות דומה שהעסק שלה הוא השקעה בנכסים פיננסיים במטרה להרוויח מתשואתם הכוללת בצורה של ריבית או דיבידנדים ושינויים בשווי הוגן. תקן חשבונאות בינלאומי 28 מאפשר להשקעות כאלה להימדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לתקן זה. ישות יכולה ליישם את אותה המדיניות החשבונאית לגבי השקעות אחרות המנוהלות על בסיס תשואה כוללת, אך שהשפעתה עליהן אינה מספקת לכך שהן יהיו בתחולה של תקן חשבונאות בינלאומי 28.

(ב) לישות יש נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שחולקים סיכון אחד או יותר וסיכונים אלה מנוהלים ומוערכים על בסיס שווי הוגן בהתאם למדיניות מתועדת לניהול נכסים והתחייבויות. דוגמה לכך יכולה להיות ישות שהנפיקה "מוצרים מובנים" (structured products), הכוללים נגזרים משובצים מרובים ומנהלת את הסיכונים הנוצרים על בסיס שווי הוגן באמצעות שילוב של מכשירים פיננסיים נגזרים ולא-נגזרים. דוגמה דומה יכולה להיות ישות שיוצרת הלוואות בריבית קבועה ומנהלת את סיכון שיעור ריבית העוגן הנוצר באמצעות שילוב של מכשירים פיננסיים נגזרים ולא-נגזרים.

(ג) הישות היא מבטח שמחזיק בתיק נכסים פיננסיים, מנהל את התיק באופן שימקסם את תשואתו הכוללת (כלומר, ריבית או דיבידנדים ושינויים בשווי הוגן), ומעריך את ביצועיו לפי אותו בסיס. התיק עשוי להיות מוחזק על מנת לגבות התחייבויות ספציפיות, הון או שניהם. אם התיק מוחזק על מנת לגבות התחייבויות ספציפיות, ניתן לקיים את התנאי שבסעיף 9(ii)(b) לגבי הנכסים ללא חשיבות לעובדה אם המבטח גם מנהל ומעריך את ההתחייבויות לפי אותו בסיס. ניתן לקיים את התנאי שבסעיף 9(ii)(b) כאשר מטרת המבטח היא למקסם את התשואה הכוללת של הנכסים על פני התקופה הארוכה יותר, אפילו אם הסכומים המשולמים למחזיקים בחוזים משתתפים תלויים בגורמים אחרים, כמו סכום הרווחים שמומשו בתקופה קצרה יותר (לדוגמה, שנה) או תלויים בשיקול דעתו של המבטח.

4א. כפי שצוין לעיל, תנאי זה נסמך על האופן בו הישות מנהלת ומעריכה ביצועים של קבוצת המכשירים הפיננסיים הנבחנים. לפיכך, (בהתאם לדרישת הייעוד בעת הכרה לראשונה) ישות שמיעדת נכסים פיננסיים כשווי הוגן דרך רווח או הפסד על בסיס תנאי זה, צריכה לייעד כך את כל המכשירים הפיננסיים הכשירים שמנוהלים ומוערכים יחד.

4א. תיעוד אסטרטגיית הישות אינו נדרש להיות נרחב, אך צריך להיות מספק על מנת להוכיח ציות לדרישות סעיף 9(ii)(b). תיעוד כזה אינו נדרש לגבי כל פריט בודד, אלא יכול להיות על בסיס תיק. לדוגמה, אם מערכת ניהול ביצועים של מחלקה - כפי שאושרה על ידי אנשי מפתח ניהוליים של הישות - מוכיח באופן ברור שביצועיה מוערכים על בסיס תשואה כוללת, לא נדרש שום תיעוד נוסף על מנת להוכיח ציות לדרישות סעיף 9(ii)(b).

שיעור ריבית אפקטיבי

5א. במקרים מסוימים, נכסים פיננסיים נרכשים בניכיון עמוק שמשקף הפסדי אשראי שהתהוו. ישויות כוללות הפסדי אשראי שהתהוו כאלה באומדן תזרימי המזומנים כאשר הן מחשבות את שיעור הריבית האפקטיבי.

6א. כאשר מיישמים את שיטת הריבית האפקטיבית, ישות, בדרך כלל, מפחיתה עמלות, נקודות (points) ששולמו או שהתקבלו, עלויות עסקה וכל הפרמיות או הניכיונות האחרים שנכללו בחישוב שיעור הריבית האפקטיבי, במשך אורך החיים החזוי של המכשיר. אולם, משתמשים בתקופה קצרה יותר אם זו התקופה אליה מתייחסות העמלות, הנקודות ששולמו או שהתקבלו,

עלויות העסקה, הפרמיות או הניכיונות. זה יהיה המצב כאשר מחיר המשתנה, אליו מתייחסות העמלות, הנקודות ששולמו או שהתקבלו, עלויות העסקה, הפרמיות או הניכיונות, נקבע מחדש לפי שיעורי שוק לפני מועד הפירעון החזוי של המכשיר. במקרה כזה, תקופת ההפחתה המתאימה היא התקופה עד למועד הקרוב של קביעת מחיר מחדש כזה. לדוגמה, אם פרמיה או ניכיון על מכשיר בריבית משתנה משקפים ריבית שנצברה על המכשיר ממועד תשלום הריבית האחרון, או משקפים שינויים בשיעורי ריבית שוק ממועד התאמת שיעור הריבית המשתנה לשיעורי שוק, הפרמיה או הניכיון יופחתו עד למועד הבא בו מבוצעת התאמה של הריבית המשתנה לשיעורי השוק. זה משום שהפרמיה או הניכיון מתייחסים לתקופה עד למועד הבא של התאמת הריבית, מפני שבאותו מועד המשתנה שאליו מתייחסים הפרמיה או הניכיון (משמע, שיעור ריבית) מותאם לשיעורי שוק. אולם, אם הפרמיה או הניכיון נובעים משינוי במרווח האשראי מעבר לריבית המשתנה שהוגדרה במכשיר, או נובעים משינויים במשתנים אחרים שאינם מותאמים לשיעורי השוק, הפרמיה או הניכיון מופחתים במשך אורך החיים החזוי של המכשיר.

7א. לגבי נכסים פיננסיים בריבית משתנה והתחייבויות פיננסיות בריבית משתנה, אמידה מחדש תקופתית של תזרימי מזומנים, על מנת לשקף תנודות בשיעורי ריבית שוק, משנה את שיעור הריבית האפקטיבי. אם נכס פיננסי בריבית משתנה או התחייבות פיננסית בריבית משתנה מוכרים לראשונה בסכום השווה לקרן שתתקבל או תשולם במועד הפירעון, לאמידה מחדש של תשלומי הריבית העתידיים, בדרך כלל, אין השפעה משמעותית על הערך בספרים של הנכס או ההתחייבות.

8א. אם ישות מעדכנת את האומדנים שלה לגבי תשלומים או תקבולים, הישות תתאים את הערך בספרים של הנכס הפיננסי או של ההתחייבות הפיננסית (או קבוצה של מכשירים פיננסיים) כדי לשקף את תזרימי המזומנים בפועל ואת אומדן תזרימי המזומנים המעודכן. הישות מחשבת מחדש את הערך בספרים באמצעות חישוב הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים לפי שיעור הריבית האפקטיבי המקורי של המכשיר הפיננסי, או, כאשר רלוונטי, שיעור הריבית האפקטיבי המעודכן, אשר מחושב בהתאם לסעיף 92. התיאום מוכר ברווח או הפסד כהכנסה או כהוצאה. אם נכס פיננסי מסווג מחדש בהתאם לסעיף 50ב, 50ד או 50ה, ולאחר מכן הישות מגדילה את אומדניה של תקבולי המזומנים העתידיים כתוצאה מיכולת השבה גדולה יותר של תקבולי מזומנים אלה, ההשפעה של הגדלה זו תוכר כתיאום לשיעור הריבית האפקטיבי החל ממועד השינוי באומדן ולא כתיאום לערך בספרים של הנכס במועד השינוי באומדן.

א8א-א8א. [סעיפים אלה נוספו כתוצאה מתיקונים של תקן דיווח כספי בינלאומי 15, אשר תחולתו היא מיום 1 בינואר 2018, ולפיכך הסעיפים לא נוספו במהדורה זו. הסעיפים נכללים בנספח ד לתקן דיווח כספי בינלאומי 15.]

נגזרים

9א. דוגמאות אופייניות לנגזרים הן חוזי אקדמה ועסקאות עתידיות, חוזי החלפה וחוזי אופציה. לנגזר יש בדרך כלל סכום נקוב (notional amount), שהוא סכום מטבע, מספר מניות, מספר יחידות משקל או נפח או יחידות אחרות שהוגדרו בחוזה. אולם, מכשיר נגזר אינו דורש מהמחזיק או מהכותב להשקיע או לקבל את הסכום הנקוב בעת ההתקשרות בחוזה. לחלופין, נגזר יכול לדרוש תשלום קבוע או תשלום סכום, שיכול להשתנות (אך לא באופן יחסי לשינוי בבסיס) כתוצאה מאירוע עתידי מסוים, שאינו קשור לסכום הנקוב. לדוגמה, חוזה יכול לדרוש תשלום קבוע של 1,000 ש"ח אם ריבית ליבור לששה חודשים עולה ב- 100 נקודות בסיס. חוזה כזה הוא נגזר למרות שסכום נקוב אינו מוגדר.

10א. ההגדרה של נגזר בתקן זה כוללת חוזים שמסולקים ברוטו על ידי מסירת פריט הבסיס (לדוגמה, חוזה אקדמה לרכוש מכשיר חוב בריבית קבועה). לישות יכול להיות חוזה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי שניתן לסילוק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים (לדוגמה, חוזה לרכוש או למכור סחורת יסוד במחיר קבוע במועד עתיד). חוזה כזה נמצא בתחולת תקן זה, אלא אם ההתקשרות בו היתה לשם מסירה של פריט לא פיננסי בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש החוזיים של הישות והוא ממשיך להיות מוחזק למטרות אלה (ראה סעיפים 5-7).

11א. אחד מהמאפיינים שמגדירים נגזר הוא שנגזר דורש השקעה ראשונית נטו הקטנה מההשקעה שהייתה נדרשת עבור סוגים אחרים של חוזים, שחזוי כי יגיבו באופן דומה לשינויים בגורמי שוק. חוזה אופציה מקיים הגדרה זו משום שהפרמיה היא קטנה מההשקעה שהייתה נדרשת על מנת לקבל את מכשיר הבסיס הפיננסי אליו קשורה האופציה. חוזה החלפת מטבעות, הדורש החלפה ראשונית של מטבעות שונים בעלי שווי הוגן זהה, מקיים את ההגדרה משום שההשקעה הראשונית נטו שווה לאפס.

12א. רכישה או מכירה בדרך רגילה גורמים להיווצרות מחויבות למחיר קבוע בין מועד קשירת העסקה לבין מועד סליקת העסקה, אשר מקיימת את ההגדרה של נגזר. אולם, בגלל התקופה הקצרה של המחויבות היא אינה מוכרת כמכשיר פיננסי

נגזר. לחלופין, תקן זה מספק טיפול חשבונאי מיוחד לחוזים בדרך רגילה כאלה (ראה סעיפים 38 ו-53א-56).

12א. ההגדרה של נגזר מתייחסת למשתנים לא פיננסיים שאינם ספציפיים לצד לחוזה. זה כולל מדד נזקי רעידות אדמה באזור מסוים ומדד טמפרטורה בעיר מסוימת. משתנים לא פיננסיים הספציפיים לצד לחוזה כוללים את ההתרחשות או את אי ההתרחשות של שריפה שגורמת לנזקים לנכס של צד לחוזה או הורסת אותו. שינוי בשווי ההוגן של נכס לא פיננסי הוא ספציפי לבעלים אם השווי ההוגן משקף לא רק שינויים במחירי שוק של נכסים כאלה (משתנה פיננסי), אלא גם משקף את המצב של הנכס הלא פיננסי הספציפי שמוחזק (משתנה לא פיננסי). לדוגמה, אם ערבות לערך שייר של רכב מסוים חושפת את הערב לסיכון של שינויים במצב הפיזי של הרכב, השינוי בערך השייר הזה הוא ספציפי לבעלים של הרכב.

עלויות עסקה

13א. עלויות עסקה כוללות שכר ועמלות המשולמים לסוכנים (כולל עובדים הפועלים כסוכני מכירות), ליועצים, לברוקרים ולסוחרים, היטלים של גופי פיקוח ושל בורסות לניירות ערך, ומסי העברה ומכסים. עלויות עסקה אינן כוללות פרמיות או ניכיונות על חוב, עלויות מימון או עלויות פנימיות של הנהלה או אחזקה.

נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוחזקים למסחר

14א. מסחר, בדרך כלל, משקף קניות ומכירות פעילות ותדירות, ומשתמשים בדרך כלל במכשירים פיננסיים, המוחזקים למסחר, להפקת רווח מתנודות מחיר בטווח הקצר או ממרווחי סחר.

15א. התחייבויות פיננסיות המוחזקות למסחר כוללות:

- (א) התחייבויות נגזרות שאינן מטופלות כמכשירים מגדרים;
- (ב) מחויבויות למסירת נכסים פיננסיים שהושאלו על ידי מוכר בחסר (משמע, ישות המוכרת נכס פיננסי שהיא שאלה ואינו עדיין בבעלותה);
- (ג) התחייבויות פיננסיות שהתהוו עם כוונה לרכוש אותן חזרה בטווח הקרוב (לדוגמה, מכשיר חוב מצוטט שהמנפיק יכול לרכוש חזרה בטווח הקרוב, מותנה בשינויים בשווי ההוגן); וכן

(ד) התחייבויות פיננסיות שהן חלק מתיק של מכשירים פיננסיים מזוהים, שמנוהלים יחד ושלגביהם קיימת ראייה לדפוס פעילות שבוצע לאחרונה להפקת רווח בטווח הקצר.

העובדה שהתחייבות משמשת למימון פעילויות מסחר אינה, כשלעצמה, הופכת התחייבות זו למוחזקת למסחר.

השקעות המוחזקות לפדיון

16א. לישות אין כוונה מפורשת להחזיק עד למועד הפדיון השקעה בנכס פיננסי בעל מועד פדיון קבוע, אם:

(א) הישות מתכוונת להחזיק את הנכס הפיננסי לתקופה שלא הוגדרה;

(ב) הישות ערוכה ומוכנה למכור את הנכס הפיננסי (למעט, אם המצב לא יחזור על עצמו והישות לא הייתה יכולה לחזותו באופן סביר) בתגובה לשינויים בשיעורי ריבית השוק או בסיכוני שוק, לצרכי נזילות, לשינויים בזמינות השקעות אלטרנטיביות ובתשואה עליהן, לשינויים במקורות מימון ובתנאיהם או לשינויים בסיכון מטבע חוץ; או

(ג) למנפיק יש זכות לסלק את הנכס הפיננסי בסכום הנמוך משמעותית מעלותו המופחתת.

17א. מכשיר חוב בעל שיעור ריבית משתנה יכול לקיים את הקריטריונים של השקעה המוחזקת לפדיון. מכשירים הוניים אינם יכולים להיות השקעות המוחזקות לפדיון הן משום שיש להם אורך חיים בלתי מוגדר (כמו מניות רגילות) והן משום שהסכומים, שהמחזיק יכול לקבל, יכולים להשתנות באופן שלא ניתן לקביעה מראש (כמו אופציות למניות, כתבי אופציה וזכויות דומות). בהתייחס להגדרה של השקעות המוחזקות לפדיון, המשמעות של תשלומים קבועים או ניתנים לקביעה ומועד פדיון קבוע היא שהסדר חוזי מגדיר את הסכומים והמועדים של תשלומים למחזיק, כמו תשלומי ריבית וקרן. סיכון משמעותי לאי תשלום אינו מונע סיווג של נכס פיננסי כמוחזק לפדיון, כל עוד התשלומים החוזיים שלו הם קבועים או ניתנים לקביעה והקריטריונים האחרים לסיווג זה מתקיימים. אם התנאים של מכשיר חוב צמית קבועים תשלומי ריבית לתקופה בלתי מוגדרת, לא ניתן לסווג את המכשיר כמוחזק לפדיון משום שאין מועד פדיון.

18א. הקריטריונים לסיווג כהשקעה המוחזקת לפדיון מתקיימים לגבי נכס פיננסי עם זכות של המנפיק לפירעון מוקדם, אם המחזיק מתכוון ויכול להחזיק אותה עד שהיא נפרעת על ידי המנפיק או עד למועד הפדיון והמחזיק ישיב באופן מהותי את כל הערך בספרים של ההשקעה. אופציית הרכש של המנפיק, אם תמומש, פשוט מאיצה את מועד הפדיון של הנכס. אולם, אם הנכס הפיננסי ניתן לפירעון מוקדם על ידי המנפיק באופן שהמחזיק לא ישיב באופן מהותי את כל הערך בספרים של הנכס הפיננסי, לא ניתן לסווג את הנכס הפיננסי כהשקעה המוחזקת לפדיון. הישות בוחנת פרמיה כלשהי ששולמה ועלויות עסקה כלשהן שהווננו בעת קביעה אם הערך בספרים יושב באופן מהותי במלואו.

19א. נכס פיננסי שהוא בר מכר (משמע, למחזיק יש זכות לדרוש שהמנפיק ישלם לו חזרה או יפדה את הנכס הפיננסי לפני מועד הפדיון) לא יכול להיות מסווג כהשקעה המוחזקת לפדיון, משום שהתשלום עבור מאפיין המכר בנכס פיננסי אינו עקבי עם הצהרת הכוונה להחזיק בנכס הפיננסי עד למועד הפדיון.

20א. לגבי רוב הנכסים הפיננסיים, שווי הוגן מהווה מדידה מתאימה יותר מאשר עלות מופחתת. הסיווג כמוחזק לפדיון מהווה חריג, אך רק אם לישות יש כוונה מפורשת ויכולת להחזיק את ההשקעה עד למועד הפדיון. כאשר פעולות של ישות מטילות ספק לגבי הכוונה והיכולת שלה להחזיק השקעות כאלה עד למועד הפדיון, סעיף 9 אוסר על שימוש בחריג לתקופת זמן סבירה.

21א. תרחיש אסון שהסיכוי להתממשותו הוא קלוש, כמו פשיטת רגל של בנק או מצב דומה המשפיע על מבטח, אינו דבר שישות מעריכה בעת ההחלטה אם יש לה כוונה מפורשת ויכולת להחזיק השקעה עד למועד הפדיון.

22א. מכירות לפני מועד הפדיון יכולות לעמוד בתנאי שבסעיף 9 - ולכן לא יעלו שאלה לגבי הכוונה של הישות להחזיק השקעות אחרות עד למועד הפדיון - אם ניתן לייחס אותן לאחד הבאים:

(א) הידרדרות משמעותית באיכות האשראי של המנפיק. לדוגמה, מכירה לאחר ירידה בדירוג אשראי על ידי סוכנות דירוג חיצונית לא תעלה בהכרח שאלה לגבי הכוונה של הישות להחזיק השקעות אחרות עד למועד הפדיון, אם ירידת הדירוג מספקת ראייה להידרדרות משמעותית באיכות האשראי של המנפיק בהשוואה לדירוג האשראי בעת ההכרה לראשונה. בדומה, אם ישות משתמשת בדירוגים פנימיים להערכת חשיפות, שינויים

בדירוגים פנימיים אלה יכולים לעזור לזהות מנפיקים שאצלם הייתה הידרדרות משמעותית באיכות האשראי, בתנאי ששימוש הישות בדירוגים הפנימיים ובשינויים שלהם מספק מדידה עקבית, מהימנה ואובייקטיבית לאיכות האשראי של המנפיקים. אם יש ראייה שערכו של נכס פיננסי נפגם (ראה סעיפים 58 ו-59), ההידרדרות באיכות האשראי נחשבת, בדרך כלל, כמשמעותית.

(ב) שינוי בחוק מס שמבטל או שמקטין באופן משמעותי את מעמד הפטור ממס של ריבית בגין השקעה המוחזקת לפדיון (אך לא שינוי בחוק מס שמעדכן את שיעורי המס השוליים הרלוונטיים להכנסה מריבית).

(ג) צירוף עסקים משמעותי (major) או מימוש משמעותי (כמו מכירה של מגזר) שדורש את המכירה או ההעברה של השקעות המוחזקות לפדיון על מנת לשמור על מצב סיכון שיעור הריבית הקיים או על מדיניות סיכון אשראי של הישות (למרות שצירוף העסקים הוא אירוע שבשליטת הישות, השינויים בתיק ההשקעות שלה, על מנת לשמור על מצב סיכון שיעור הריבית הקיים או על מדיניות סיכון אשראי, יכולים להוות תוצאה ולא להיות חזויים).

(ד) שינוי בדרישות סטטוטוריות או דרישות פיקוח המשנות באופן משמעותי את מה שנחשב השקעה מותרת או את הרמה המירבית של סוגים מסוימים של השקעות, וכתוצאה מכך גורמות לישות לממש השקעה המוחזקת לפדיון.

(ה) עלייה משמעותית בדרישות הון של גופי פיקוח בענף שגורמת לישות לצמצם את השקעותיה באמצעות מכירת השקעות המוחזקות לפדיון.

(ו) עלייה משמעותית בשקלול הסיכון של השקעות המוחזקות לפדיון לצורך דרישות הון של גופי פיקוח המבוססות על סיכון.

23א. לישות אין יכולת מוכחת להחזיק עד למועד הפדיון השקעה בנכס פיננסי בעל מועד פדיון קבוע, אם:

(א) אין לה משאבים פיננסיים ניתנים להשגה על מנת להמשיך לממן את ההשקעה עד למועד הפדיון; או

(ב) היא נמצאת תחת מגבלה משפטית קיימת או מגבלה קיימת אחרת שיכולה לפגוע בכוונתה להחזיק את הנכס הפיננסי עד למועד הפדיון. (אולם, אופציית רכש של מנפיק אינה בהכרח פוגעת בכוונתה של ישות להחזיק נכס פיננסי עד למועד הפדיון - ראה סעיף 18א).

א24. נסיבות אחרות מאלה שתוארו בסעיפים 16א-23 יכולות להעיד כי לישות אין כוונה מפורשת או היכולת להחזיק השקעה עד למועד הפדיון.

א25. ישות מעריכה את הכוונה והיכולת שלה להחזיק עד למועד הפדיון את השקעותיה המוחזקות לפדיון לא רק כאשר נכסים פיננסיים אלה מוכרים לראשונה, אלא גם בסוף כל תקופת דיווח עוקבת.

הלוואות וחייבים

א26. נכס פיננסי לא-נגזר כלשהו בעל תשלומים קבועים או ניתנים לקביעה (כולל נכסי הלוואות, לקוחות, השקעות במכשירי חוב ופיקדונות המוחזקים בבנקים) יכול פוטנציאלית לקיים את ההגדרה של הלוואות וחייבים. אולם, נכס פיננסי שמצוטט בשוק פעיל (כמו מכשיר חוב מצוטט, ראה סעיף 71א) אינו כשיר לסיווג כהלוואה או כחייב. נכסים פיננסיים, שאינם מקיימים את ההגדרה של הלוואות וחייבים, ניתנים לסווג כהשקעות המוחזקות לפדיון אם הם מקיימים את התנאים לסיווג זה (ראה סעיף 9 וסעיפים 16א-25). בעת הכרה לראשונה בנכס פיננסי, שאילולא כן היה מסווג כהלוואה או כחייב, ישות יכולה לייעד אותו כנכס פיננסי בשווי הוגן דרך רווח או הפסד או כזמין למכירה.

נגזרים משובצים (סעיפים 10-13)

א27. אם לחוזה מארח אין מועד פדיון מוצהר או קבוע מראש והוא מייצג זכות שייר בנכסים נטו של ישות, אז המאפיינים והסיכונים הכלכליים שלו הם אלה של מכשיר הוני, ונגזר משובץ יצטרך להיות בעל מאפיינים הוניים הקשורים לאותה ישות על מנת שיחשב כקשור באופן הדוק. אם החוזה המארח אינו מכשיר הוני ומקיים את ההגדרה של מכשיר פיננסי, אז המאפיינים והסיכונים הכלכליים שלו הם אלה של מכשיר חוב.

א28. נגזר משובץ שאינו אופציה (כמו חוזה אקדמה או החלפה משובצים) מופרד מהחוזה המארח שלו על בסיס התנאים המהותיים המוצהרים או המשתמעים שלו, כך שכתוצאה יהיה לו שווי הוגן אפס בעת ההכרה לראשונה. נגזר משובץ המבוסס על אופציה (כמו אופציית מכר, רכש, תקרה, רצפה או אופציית

החלפה) מופרד מהחוזה המארח שלו על בסיס התנאים המוצהרים של מאפיין האופציה. הערך בספרים הראשוני של המכשיר המארח הוא הסכום שנותר לאחר הפרדת הנגזר המשובץ.

29א. באופן כללי, מספר נגזרים משובצים במכשיר יחיד מטופלים כנגזר משובץ מורכב יחיד. אולם, נגזרים משובצים שמסווגים כהון (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 32) מטופלים בנפרד מאלה המסווגים כנכסים או כהתחייבויות. בנוסף, אם למכשיר יש יותר מנגזר משובץ אחד ונגזרים אלה קשורים לחשיפות סיכון שונות וניתנים להפרדה בנקל ובלתי תלויים אחד בשני, הם מטופלים בנפרד זה מזה.

30א. המאפיינים והסיכונים הכלכליים של נגזר משובץ אינם קשורים באופן הדוק לחוזה המארח (סעיף 11א)) בדוגמאות שלהלן. בדוגמאות אלה, בהנחה כי התנאים בסעיפים 11ב) ו-11ג) מתקיימים, ישות מטפלת בנגזר המשובץ בנפרד מהחוזה המארח.

(א) אופציית מכר, המשובצת במכשיר המאפשרת למחזיק לדרוש מהמנפיק לרכוש חזרה את המכשיר תמורת סכום מזומן או נכסים אחרים, שמשתנה על בסיס השינויים במחיר או מדד של מניות או של סחורת יסוד, אינה קשורה באופן הדוק למכשיר חוב מארח.

(ב) אופציית רכש, המשובצת במכשיר הוני שמאפשרת למנפיק לרכוש חזרה מכשיר הוני זה במחיר מוגדר, אינה קשורה באופן הדוק למכשיר ההוני המארח מנקודת המבט של המחזיק (מנקודת מבט המנפיק, אופציית הרכש מהווה מכשיר הוני אם היא מקיימת את התנאים לסיווג זה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 32, במקרה זה היא מוחרגת מתחולת תקן זה).

(ג) אופציה או הוראה אוטומטית להאריך את התקופה, שנותרה עד למועד הפדיון של מכשיר חוב, אינה קשורה באופן הדוק למכשיר החוב המארח, אלא אם קיים תיאום מקביל לשיעור ריבית השוק השוטף המקורב במועד ההארכה. אם ישות מנפיקה מכשיר חוב והמחזיק במכשיר חוב זה כותב אופציית רכש על מכשיר החוב לצד שלישי, המנפיק מתייחס לאופציית הרכש כהארכת התקופה עד למועד הפדיון של מכשיר החוב אם המנפיק יכול להידרש להשתתף בהסבה (remarketing) של מכשיר החוב או לאפשר אותה כתוצאה ממימוש אופציית הרכש.

(ד) תשלומי ריבית או תשלומי קרן, צמודי הון שמשוברים במכשיר חוב או בחוזה ביטוח מארח - לפיהם הסכום של הריבית או הקרן צמודים לערך של מכשירים הוניים - אינם קשורים באופן הדוק למכשיר המארח משום שהסיכונים הטבועים במכשיר המארח ובנגזר המשובץ אינם דומים.

(ה) תשלומי ריבית או תשלומי קרן הצמודים למדד סחורות יסוד שמשוברים במכשיר חוב או בחוזה ביטוח מארח - לפיהם הסכום של הריבית או הקרן צמודים למחיר של סחורת יסוד (כמו זהב) - אינם קשורים באופן הדוק למכשיר המארח משום שהסיכונים הטבועים במכשיר המארח ובנגזר המשובץ אינם דומים.

(ו) מאפיין המרה הוני, שמשוברים במכשיר חוב הניתן להמרה, אינו קשור באופן הדוק למכשיר חוב מארח מנקודת המבט של המחזיק במכשיר (מנקודת המבט של המנפיק, אופציית ההמרה ההונית מהווה מכשיר הוני והיא מוחרגת מתחולת תקן זה אם היא מקיימת את התנאים לסיווג זה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 32).

(ז) אופציית רכש, מכר או אופציית פירעון מוקדם, המשובצת בחוזה חוב מארח או בחוזה ביטוח מארח, אינה קשורה באופן הדוק לחוזה המארח, אלא אם:

(i) מחיר המימוש של האופציה שווה בקירוב, בכל מועד מימוש, לעלות המופחתת של מכשיר החוב המארח או לערך בספרים של חוזה הביטוח המארח; או

(ii) מחיר המימוש של אופציית הפירעון המוקדם מפצה את המלווה על סכום עד גובה הערך הנוכחי המשוער של הריבית שהמלווה מפסיד ליתרת התקופה של החוזה המארח. הריבית שהמלווה מפסיד היא המכפלה של סכום הקרן שנפרע בפירעון מוקדם בהפרש בין שיעורי הריבית. ההפרש בין שיעורי הריבית הוא עודף שיעור הריבית האפקטיבי של החוזה המארח על שיעור הריבית האפקטיבי שהישות תקבל במועד הפירעון המוקדם אם היא תשקיע את סכום הקרן שנפרע בפירעון מוקדם בחוזה דומה ליתרת התקופה של החוזה המארח.

ההערכה אם אופציית רכש או מכר קשורות באופן הדוק לחוזה חוב מארח נעשית לפני שמפרידים את המרכיב ההוני של מכשיר חוב ניתן להמרה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 32.

(ח) נגזרי אשראי, שמשוברים במכשיר חוב מארח ושמאפשרים לצד אחד (ה"מוטב") להעביר את סיכון האשראי של נכס מסוים, שיתכן ולא יהיה בבעלותו, לצד אחר (ה"ערב"), אינם קשורים באופן הדוק למכשיר החוב המארח. נגזרי אשראי כאלה מאפשרים לערב לקבל על עצמו את סיכון האשראי המיוחד לנכס מבלי שהוא יהיה בבעלותו הישירה.

31א. דוגמה למכשיר מעורב היא מכשיר פיננסי שמקנה למחזיק זכות למכור חזרה את המכשיר הפיננסי למנפיק תמורת סכום מזומן או מכשירים פיננסיים אחרים, שמשתנה על בסיס השינוי במדד של מניות או סחורות יסוד שיכול לעלות או לרדת ("מכשיר בר מכר"). למעט אם המנפיק, בעת הכרה לראשונה, מייעד את המכשיר בר המכר כהתחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, הוא נדרש להפריד נגזר משובץ (משמע, תשלום הקרן בהצמדה למדד) בהתאם לסעיף 11, משום שהחוזה המארח הוא מכשיר חוב בהתאם לסעיף 27 ותשלום הקרן בהצמדה למדד אינו קשור באופן הדוק למכשיר חוב מארח בהתאם לסעיף 30א. משום שתשלום הקרן יכול לעלות ולרדת, הנגזר המשובץ הוא נגזר שאינו אופציה ששווי צמוד למשתנה הבסיס.

32א. במקרה של מכשיר בר מכר שיכול להימכר חזרה בכל רגע נתון תמורת מזומן השווה לחלק יחסי משווי הנכסים נטו של ישות (כמו יחידות של קרן נאמנות פתוחה [open-ended mutual fund] או מוצרי השקעה מסוימים הצמודים ליחידות [unit-linked investment products]), ההשפעה של הפרדת נגזר משובץ וטיפול חשבונאי לכל רכיב היא למדוד את המכשיר המשולב בסכום הפדיון לשלם בסוף תקופת הדיווח אם המחזיק היה מממש את הזכות שלו למכור חזרה את המכשיר למנפיק.

33א. המאפיינים והסיכונים הכלכליים של נגזר משובץ קשורים באופן הדוק למאפיינים ולסיכונים הכלכליים של החוזה המארח בדוגמאות שלהלן. בדוגמאות אלה, ישות אינה מטפלת בנגזרים המשוברים בנפרד מהחוזה המארח.

(א) נגזר משובץ, שבו הבסיס הוא שיעור ריבית או מדד שיעורי ריבית, שיכול לשנות את סכום הריבית שאילולא כן היה משולם או מתקבל בגין חוזה חוב או חוזה ביטוח מארחים הנושאים ריבית, קשור באופן הדוק לחוזה

המארח, אלא אם ניתן לסלק את המכשיר המשולב באופן שהמחזיק לא ישיב באופן מהותי את כל השקעתו שהוכרה או אם הנגזר המשובץ יכול לפחות להכפיל את שיעור התשואה המקורי של המחזיק מהחווה המארח וכתוצאה מהנגזר המשובץ שיעור התשואה יהיה לפחות כפול מתשואת השוק של חוזה עם אותם תנאים כמו של החווה המארח.

(ב) חוזה רצפה או תקרה משובץ על שיעור הריבית של חוזה חוב או של חוזה ביטוח קשור באופן הדוק לחוזה המארח, בתנאי שבעת הנפקת החווה, התקרה היא בשיעור ריבית השוק או גבוהה ממנו והרצפה היא בשיעור ריבית השוק או נמוכה ממנו, והתקרה או הרצפה אינן ממונפות (leveraged) ביחס לחוזה המארח. באופן דומה, הוראות שנכללות בחוזה לקנייה או מכירה של נכס (לדוגמה סחורת יסוד), שיוצרות תקרה ורצפה על המחיר שישולם או שיתקבל עבור הנכס, קשורות באופן הדוק לחוזה המארח אם גם התקרה וגם הרצפה הן מחוץ לכסף בעת ההתקשרות והן אינן ממונפות.

(ג) נגזר מטבע חוץ משובץ, שמספק זרם של תשלומי קרן וריבית הנקובים במטבע חוץ ושמשוּבץ במכשיר חוב מארח (לדוגמה, איגרת חוב דו-מטבעית [dual currency bond]), קשור באופן הדוק למכשיר החוב המארח. נגזר כזה אינו מופרד מהמכשיר המארח משום שתקן חשבונאות בינלאומי 21 דורש כי רווחי והפסדי מטבע חוץ בגין פריטים כספיים יוכרו ברווח או הפסד.

(ד) נגזר מטבע חוץ, המשובץ בחוזה מארח שהוא חוזה ביטוח או מכשיר לא פיננסי (כמו חוזה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי כאשר המחיר נקוב במטבע חוץ), קשור באופן הדוק לחוזה המארח בתנאי שהוא אינו ממונף, אינו כולל מאפיין אופציה, ודורש תשלומים הנקובים באחד מהמטבעות הבאים:

(i) מטבע הפעילות של צד משמעותי כלשהו לחוזה זה;

(ii) המטבע שבו נקוב המחיר של הסחורה או של השירות הקשורים, שנרכשים או שנמסרים, באופן שיגרתי בעסקאות מסחריות בעולם (כמו דולר של ארה"ב לגבי עסקאות בנפט גולמי); או

(iii) מטבע שמשתמשים בו בדרך כלל בחוזים לרכוש או למכור פריטים לא פיננסיים בסביבה הכלכלית שבה מתרחשת העסקה (לדוגמה, מטבע יציב ונוזיל יחסית שמשתמשים בו בדרך כלל בעסקאות מסחריות מקומיות או במסחר חיצוני).

(ה) אופציית פירעון מוקדם המשובצת ברצועת ריבית בלבד או רצועת קרן בלבד קשורה באופן הדוק לחוזה המארח בתנאי שהחוזה המארח (i) נוצר לראשונה מהפרדת הזכות לקבל תזרימי מזומנים חוזיים של מכשיר פיננסי, שכשלעצמו אינו כולל נגזר משובץ, וכן (ii) אינו כולל תנאים כלשהם שאינם נמצאים בחוזה החוב המארח המקורי.

(ו) נגזר המשובץ בחוזה חכירה מארח קשור באופן הדוק לחוזה המארח אם הנגזר המשובץ הוא (i) מדד הקשור לאינפלציה כמו הצמדת תשלומי חכירה למדד המחירים לצרכן (בתנאי שהחכירה אינה ממונפת והמדד מתייחס לאינפלציה בסביבה הכלכלית של הישות עצמה), (ii) דמי שכירות מותנים המבוססים על מכירות מתייחסות או (iii) דמי שכירות מותנים המבוססים על שיעורי ריבית משתנים.

(ז) מאפיין הצמדה ליחידה (a unit-linking feature), המשובץ במכשיר פיננסי מארח או בחוזה ביטוח מארח, קשור באופן הדוק למכשיר המארח או לחוזה המארח אם התשלומים, הנקובים ביחידות, נמדדים בערך שוטף ליחידה שמשקף את שווי ההוגן של נכסי הקרן. מאפיין הצמדה ליחידה הוא תנאי חוזי שדורש תשלומים נקובים ביחידות של קרן השקעות פנימית או חיצונית.

(ח) נגזר המשובץ בחוזה ביטוח קשור באופן הדוק לחוזה הביטוח המארח אם הנגזר המשובץ וחוזה הביטוח המארח הם כל כך תלויים אחד בשני שישות אינה יכולה למדוד את הנגזר המשובץ בנפרד (משמע, ללא התחשבות בחוזה המארח).

מכשירים הכוללים נגזרים משובצים

א33א. כאשר ישות הופכת צד למכשיר מעורב (משולב) שכולל נגזר משובץ אחד או יותר, סעיף 11 דורש מהישות לזהות נגזר משובץ כזה כלשהו, להעריך אם נדרש להפרידו מהחוזה המארח, ולגבי אלה שנדרש להפרידם, למדוד את הנגזרים בשווי הוגן בעת

הכרה לראשונה וגם לאחר מכן. דרישות אלה עשויות להיות מורכבות יותר או לגרום למדידות פחות מהימנות, מאשר מדידת המכשיר בכללותו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. מסיבה זו, התקן מאפשר לייעד את המכשיר בכללותו כשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

א33ב. ניתן להשתמש בייעוד כזה בין אם סעיף 11 דורש להפריד את הנגזרים המשובצים מהחוזה המארח או אוסר על הפרדה כזו. אולם, סעיף 11א לא היה מצדיק יעוד המכשיר המעורב (משולב) כשווי הוגן דרך רווח או הפסד במקרים המפורטים בסעיף 11א(א) ו-11ב, מאחר שפעולה כזו לא תפחית את המורכבות או תגדיל את המהימנות.

הכרה וגריעה (סעיפים 14-42)

הכרה לראשונה (סעיף 14)

א34. כתוצאה מהכלל בסעיף 14, ישות מכירה בכל הזכויות והמחויבויות החוזיות שלה הנובעות מנגזרים בדוח על המצב הכספי כנכסים והתחייבויות, בהתאמה, למעט נגזרים אשר מונעים מהעברה של נכסים פיננסיים להיות מטופלת כמכירה (ראה סעיף 49א). אם העברה של נכס פיננסי אינה כשירה לגריעה, המקבל אינו מכיר בנכס המועבר כנכס שלו (ראה סעיף 50א).

א35. להלן דוגמאות ליישום הכלל בסעיף 14:

(א) חייבים וזכאים שאינם מותנים מוכרים כנכסים או כהתחייבויות כאשר הישות הופכת לצד לחוזה וכתוצאה מכך יש לה זכות משפטית לקבל מזומן או מחויבות משפטית לשלם מזומן.

(ב) נכסים שיירכשו והתחייבויות שיתהוו כתוצאה מהתקשרות איתנה לרכוש או למכור סחורות או שירותים אינם מוכרים, ככלל לפחות עד שאחד הצדדים ביצע את חלקו בהתאם להסכם. לדוגמה, ישות שמקבלת הזמנה איתנה אינה מכירה ככלל, בנכס (והישות שמבצעת את ההזמנה אינה מכירה בהתחייבות) בעת ההתקשרות, אלא, במקום זאת, דוחה את ההכרה עד שהסחורות או השירותים שהוזמנו נשלחו, נמסרו או סופקו. אם התקשרות איתנה לרכוש או למכור פריטים לא פיננסיים היא בתחולת תקן זה בהתאם לסעיפים 5-7, השווי ההוגן נטו שלה מוכר כנכס או כהתחייבות במועד ההתקשרות (ראה סעיף ג) להלן). בנוסף, אם התקשרות איתנה שטרם

הוכרה קודם לכן, מיועדת כפריט מגודר בגידור שווי הוגן, שינוי כלשהו בשווי ההוגן נטו, הניתן לייחוס לסיכון המגודר מוכר כנכס או כהתחייבות לאחר יצירת הגידור (ראה סעיפים 93 ו-94).

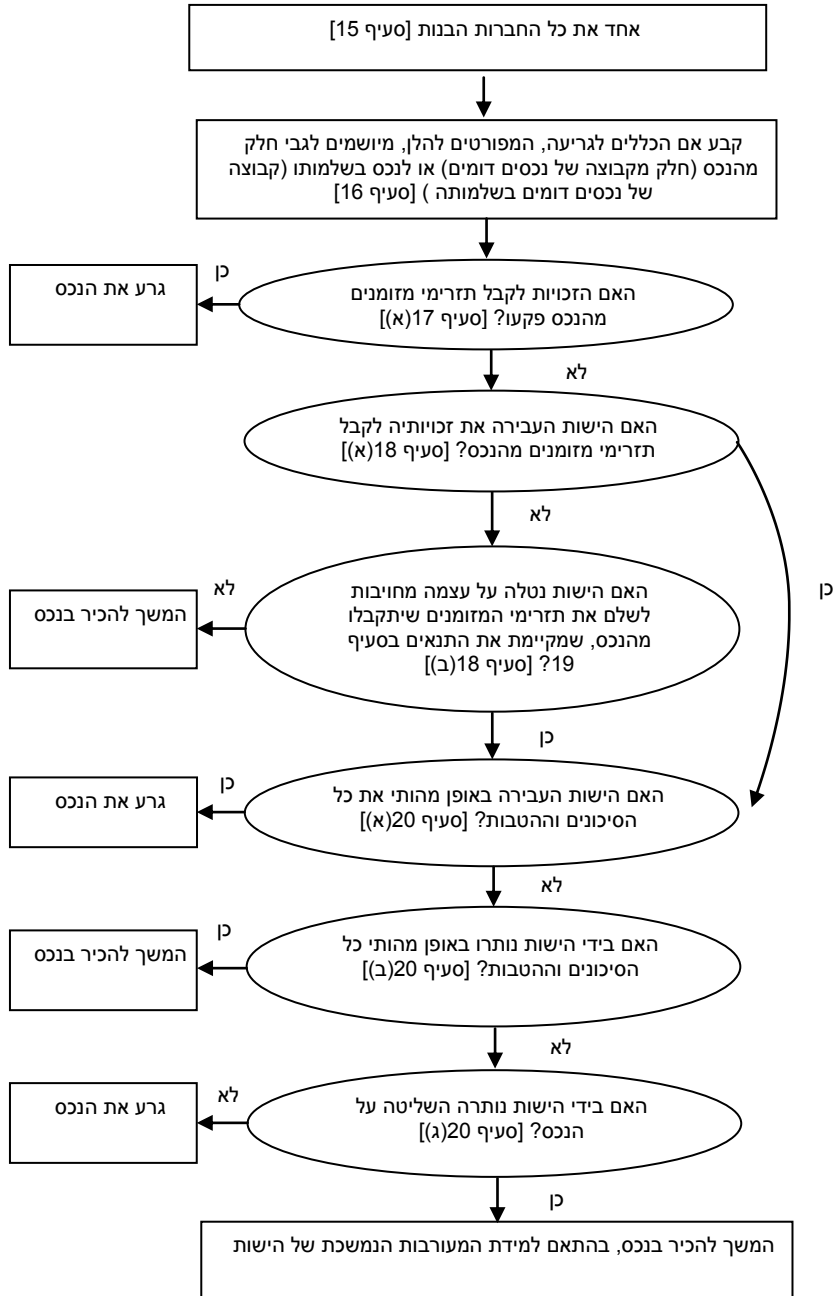
(ג) חוזה אקדמה שהוא בתחולת תקן זה (ראה סעיפים 2-7), מוכר כנכס או כהתחייבות במועד ההתקשרות, ולא במועד שבו מבוצע הסילוק. כאשר ישות הופכת צד לחוזה האקדמה והשוויים ההוגנים של הזכות והמחויבות הינם זהים לעיתים קרובות, כך שהשווי ההוגן נטו של חוזה האקדמה הינו אפס. אם השווי ההוגן נטו של הזכות והמחויבות אינו אפס, החוזה מוכר כנכס או כהתחייבות.

(ד) חוזי אופציות שהם בתחולת תקן זה (ראה סעיפים 2-7) מוכרים כנכסים או כהתחייבויות כאשר המחזיק או הכותב הופכים צד לחוזה.

(ה) עסקאות עתידיות מתוכננות, ללא קשר לסבירותן, אינן מהוות נכסים או התחייבויות, מאחר שהישות לא הפכה צד לחוזה.

גריעה של נכס פיננסי (סעיפים 15-37)

36א. תרשים הזרימה המובא להלן ממחיש את אופן ביצוע ההערכה אם ובאיזו מידה נכס פיננסי נגרע.

הסדרים לפיהם הישות מותירה בידיה את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי המזומנים מנכס פיננסי, אך נוטלת על עצמה מחויבות חוזית לשלם תזרימי מזומנים אלה, לגוף אחד או יותר (סעיף 18(ב))

37א. המצב המתואר בסעיף 18(ב) (כאשר ישות מותירה בידיה את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, אך נוטלת על עצמה מחויבות חוזית לשלם תזרימי מזומנים אלה, לגוף אחד או יותר) מתרחש, לדוגמה, אם הישות היא נאמנות, ומנפיקה למשקיעים זכויות מוטב (beneficial interests) בנכסי הבסיס הפיננסיים שבבעלותה ומספקת שירות לנכסים פיננסיים אלה. במקרה כזה, הנכסים הפיננסיים כשירים לגריעה, אם התנאים בסעיפים 19 ו-20 מתקיימים.

38א. ביישום סעיף 19, הישות יכולה, לדוגמה, להיות היוצרת (originator) של הנכס הפיננסי, או שהיא יכולה להיות קבוצה, הכוללת חברת בת אשר רכשה את הנכס הפיננסי ומעבירה תזרימי מזומנים למשקיעים, שהם צדדים שלישיים לא קשורים.

הערכה לגבי העברת הסיכונים וההטבות הנובעים מבעלות (סעיף 20)

39א. דוגמאות למקרים בהם הישות העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מבעלות:

(א) מכירת נכס פיננסי, שאינה מותנית;

(ב) מכירת נכס פיננסי עם אופציה לרכישה חזרה של הנכס הפיננסי לפי שוויו ההוגן במועד הרכישה חזרה; וכך

(ג) מכירת נכס פיננסי עם אופציית רכש או מכר שנמצאת עמוק מחוץ לכסף (משמע, אופציה שנמצאת כה רחוק מהכסף שמאוד לא סביר שהיא תהיה בתוך הכסף לפני פקיעתה).

40א. דוגמאות למקרים בהם בידי הישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות הן:

(א) עסקת מכירה ורכישה חזרה כאשר מחיר הרכישה חזרה הוא קבוע או שהוא מחיר המכירה בתוספת תשואה של מלווה;

(ב) הסכם השאלת ניירות ערך;

(ג) מכירה של נכס פיננסי יחד עם חוזה החלפה לתשואה כוללת (total return swap), אשר מעביר את החשיפה לסיכון שוק בחזרה לישות;

(ד) מכירה של נכס פיננסי יחד עם אופציית רכש או אופציית מכר, הנמצאת עמוק בתוך הכסף (משמע, אופציה שנמצאת כל-כך בתוך הכסף שמאוד לא סביר שהאופציה תהיה מחוץ לכסף לפני פקיעתה); וכן

(ה) מכירה של חייבים לזמן קצר שבה הישות ערבה לפצות את המקבל בגין הפסדי אשראי שסביר שיתרחשו.

41א. אם ישות קובעת שכתוצאה מהעברה, היא העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, הישות אינה מכירה בנכס המועבר פעם נוספת בתקופה עתידיה, אלא אם כן היא רוכשת את הנכס המועבר בעסקה חדשה.

הערכה של העברת השליטה

42א. השליטה על הנכס המועבר לא נותרה בידי הישות, אם למקבל ישנה היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר. השליטה על הנכס המועבר נותרה בידי הישות, אם למקבל אין היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר. למקבל ישנה היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר, אם הנכס נסחר בשוק פעיל, כיוון שהמקבל יכול לרכוש חזרה את הנכס המועבר בשוק, אם הוא נדרש להחזיר את הנכס לישות. לדוגמה, למקבל יכולה להיות היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר, אם קיימת אופציה על הנכס המועבר, שמתירה לישות לרכוש אותו חזרה, אבל המקבל יכול להשיג בנקל את הנכס המועבר בשוק במקרה שהאופציה ממומשת. למקבל אין היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר, אם בידי הישות נותרה אופציה כזו והמקבל אינו יכול להשיג בנקל את הנכס המועבר בשוק, במקרה שהישות מממשת את האופציה שלה.

43א. למקבל ישנה היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר, רק אם המקבל יכול למכור את הנכס המועבר בשלמותו לצד שלישי לא קשור וביכולתו לממש יכולת זו באופן חד צדדי, מבלי להטיל הגבלות נוספות על ההעברה. השאלה הקריטית היא מה יכול המקבל לעשות באופן מעשי, לא מהן הזכויות החוזיות של המקבל ביחס למה שהוא יכול לעשות עם הנכס המועבר, או מהם האיסורים הקיימים בחוזה. בפרט:

(א) לזכות חוזית לממש את הנכס המועבר, יש השפעה מועטה, אם לא קיים שוק לנכס המועבר; וכן

(ב) ליכולת לממש את הנכס המועבר, יש השפעה מועטה אם לא ניתן לממש יכולת זו בחופשיות. מסיבה זו:

(i) יכולת המקבל לממש את הנכס המועבר חייבת להיות בלתי תלויה בפעולות של אחרים (משמע, זו חייבת להיות יכולת חד צדדית); וכן

(ii) למקבל חייבת להיות היכולת לממש את הנכס המועבר, ללא צורך לצרף תנאים מגבילים או מחויבויות כלשהן ("strings") להעברה (לדוגמה, תנאים לאופן בו יינתן שירות לנכס הלוואה או אופציה המעניקה למקבל את הזכות לרכוש חזרה את הנכס).

44א. העובדה, כשלעצמה, שאין זה סביר שהמקבל ימכור את הנכס המועבר, אין משמעה, שהשליטה על הנכס המועבר נותרה בידי המעביר. אולם, אם אופציית מכר או ערבות מטילה מגבלות על המקבל שאינן מאפשרות את מכירת הנכס המועבר, שליטה על הנכס המועבר נותרה בידי המעביר. לדוגמה, אם אופציית מכר או ערבות הן בעלות ערך מספיק, הן מונעות מהמקבל למכור את הנכס המועבר, בגלל שבאופן מעשי המקבל לא ימכור את הנכס המועבר לצד שלישי, מבלי לצרף להעברה אופציה דומה או תנאים מגבילים אחרים. במקום זאת, המקבל יחזיק בנכס המועבר על מנת להשיג את התשלומים בהתאם לערבות או לאופציית המכר. בנסיבות אלה, השליטה על הנכס המועבר נותרה בידי המעביר.

העברות הכשירות לגריעה

45א. ישות עשויה להותיר בידיה את הזכות לחלק מתשלומי הריבית בגין נכסים מועברים כתמורה עבור שירות לנכסים אלה. החלק מתשלומי הריבית, שהישות הייתה מוותרת עליו במקרה של הפסקה או העברה של חוזה השירות, מוקצה לנכס השירות או להתחייבות השירות. החלק מתשלומי הריבית, שהישות לא הייתה מוותרת עליו, מהווה רצועת ריבית בלבד לקבל. לדוגמה, אם הישות לא הייתה מוותרת על שום ריבית במקרה של הפסקת או העברת חוזה השירות, מרווח הריבית בכללותו מהווה רצועת ריבית בלבד לקבל. לצורך יישום סעיף 27, שוויים ההוגן של נכס השירות ושל רצועת ריבית בלבד לקבל משמש להקצאת הערך בספרים של החייב בין חלק הנכס שנגרע לבין החלק שממשיכים להכיר בו. אם לא הוגדרה שום עמלת שירות או אם העמלה שתקבל אינה חזויה לפצות את הישות באופן הולם בגין מתן השירות, ההתחייבות בגין מחויבות השירות מוכרת בשווי הוגן.

46א. בעת מדידת שוויים ההוגן של החלק שממשיך להיות מוכר והחלק שנגרע, לצורך יישום סעיף 27, ישות מיישמת את דרישות המדידה לפי שווי הוגן בתקן דיווח כספי בינלאומי 13 בנוסף לסעיף 28.

העברות שאינן כשירות לגריעה

47א. האמור להלן הוא יישום של הכלל שנקבע בסעיף 29. אם ערבות שניתנה על ידי הישות לפיצוי בגין הפסדים הנובעים מאי עמידה בתנאי (default losses) הנכס המועבר מונעת גריעה של הנכס המועבר, כיוון שבידי הישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, הנכס המועבר ממשיך להיות מוכר בשלמותו והתמורה שהתקבלה מוכרת כהתחייבות.

מעורבות נמשכת בנכסים מועברים

48א. להלן דוגמאות לאופן בו ישות מודדת נכס מועבר ואת ההתחייבות הקשורה אליו בהתאם לסעיף 30.

כל הנכסים

(א) אם ערבות שניתנה על ידי ישות לשלם עבור הפסדים הנובעים מכשל אשראי של נכס מועבר, מונעת מהנכס המועבר להיגרע בהתאם למידת המעורבות הנמשכת, הנכס המועבר נמדד במועד ההעברה על פי הנמוך מבין (i) הערך בספרים של הנכס לבין (ii) הסכום המירבי של התמורה שהתקבלה בהעברה שהישות עשויה להידרש להחזיר ("סכום הערבות"). ההתחייבות הקשורה לנכס נמדדת לראשונה בגובה סכום הערבות בתוספת השווי ההוגן של הערבות (שהיא בדרך כלל, התמורה שהתקבלה עבור הערבות). לאחר מכן, השווי ההוגן שהוכר לראשונה של הערבות מוכר ברווח או הפסד על בסיס יחסי לזמן (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 18) והערך בספרים של הנכס מופחת על ידי הפסדים מירידת ערך כלשהם.

נכסים הנמדדים בעלות מופחתת

(ב) אם מחויבות בגין אופציית מכר שנכתבה על ידי ישות או זכות בגין אופציית רכש המוחזקת על ידי ישות מונעת את גריעת הנכס המועבר והישות מודדת את הנכס המועבר בעלות מופחתת, ההתחייבות הקשורה לנכס נמדדת בעלותה (משמע, התמורה שהתקבלה), אשר מתואמת בגין ההפחתה של הפרש כלשהו בין עלות זו לבין העלות המופחתת של הנכס המועבר במועד פקיעת האופציה.

לדוגמה, הנח כי העלות המופחתת והערך בספרים של הנכס במועד ההעברה הוא 98 ש"ח והתמורה שהתקבלה היא 95 ש"ח. העלות המופחתת של הנכס במועד מימוש האופציה יהיה 100 ש"ח. הערך בספרים שהוכר לראשונה של ההתחייבות הקשורה הוא 95 ש"ח וההפרש בין 95 ש"ח לבין 100 ש"ח מוכר ברווח או הפסד תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית. אם האופציה ממומשת, הפרש כלשהו בין הערך בספרים של ההתחייבות הקשורה לבין מחיר המימוש מוכר ברווח או הפסד.

נכסים הנמדדים בשווי הוגן

(ג) אם זכות בגין אופציית רכש שנותרת בידי ישות מונעת את גריעת הנכס המועבר, והישות מודדת את הנכס המועבר בשווי הוגן, הנכס ממשיך להימדד בשווי ההוגן. ההתחייבות הקשורה נמדדת (i) במחיר מימוש האופציה בניכוי ערך הזמן של האופציה, אם האופציה היא בתוך הכסף או בכסף, או (ii) בשווי ההוגן של הנכס המועבר בניכוי ערך הזמן של האופציה, אם האופציה היא מחוץ לכסף. התיאום למדידה של ההתחייבות הקשורה מבטיח שהערך בספרים נטו של הנכס וההתחייבות הקשורה הוא השווי ההוגן של הזכות בגין אופציית הרכש. לדוגמה, אם השווי ההוגן של נכס הבסיס הוא 80 ש"ח, מחיר המימוש של האופציה הוא 95 ש"ח וערך הזמן של האופציה הוא 5 ש"ח, הערך בספרים של ההתחייבות הקשורה הוא 75 ש"ח (80 ש"ח בניכוי 5 ש"ח) והערך בספרים של הנכס המועבר הוא 80 ש"ח (דהיינו, שווי ההוגן).

(ד) אם אופציית מכר שנכתבה על ידי ישות מונעת את גריעת הנכס המועבר, והישות מודדת את הנכס המועבר בשווי הוגן, ההתחייבות הקשורה נמדדת במחיר מימוש האופציה בתוספת ערך הזמן של האופציה. מדידת הנכס בשווי הוגן מוגבלת לנמוך מבין השווי ההוגן ומחיר מימוש האופציה, כיוון שלישות אין זכות לעליות בשווי ההוגן של הנכס המועבר מעבר למחיר המימוש של האופציה. מדידה זו מבטיחה שהערך בספרים נטו של הנכס וההתחייבות הקשורה הוא השווי ההוגן של המחויבות בגין אופציית המכר. לדוגמה, אם השווי ההוגן של נכס הבסיס הוא 120 ש"ח, מחיר המימוש של האופציה הוא 100 ש"ח וערך הזמן של האופציה הוא 5 ש"ח, הערך בספרים של ההתחייבות הקשורה הוא 105 ש"ח (100 ש"ח בתוספת 5 ש"ח) והערך בספרים של הנכס הוא 100 ש"ח (במקרה זה מחיר מימוש האופציה).

(ה) אם רצועה (collar), בצורה של אופציית רכש שנרכשה ואופציית מכר שנכתבה, מונעת את גריעת הנכס המועבר והישות מודדת את הנכס בשווי הוגן, הישות ממשיכה למדוד את הנכס בשווי הוגן. ההתחייבות הקשורה נמדדת (i) בסך של מחיר המימוש של אופציית הרכש ושל השווי ההוגן של אופציית המכר בניכוי ערך הזמן של אופציית הרכש, אם אופציית הרכש היא בתוך הכסף או בכסף, או (ii) בסך של השווי ההוגן של הנכס והשווי ההוגן של אופציית המכר בניכוי ערך הזמן של אופציית הרכש, אם אופציית הרכש היא מחוץ לכסף. התיאום למדידה של ההתחייבות הקשורה מבטיח שהערך בספרים נטו של הנכס וההתחייבות הקשורה הוא השווי ההוגן של האופציה המוחזקת ושל האופציה שנכתבה על ידי הישות. לדוגמה, הנח שישות מעבירה נכס פיננסי, אשר נמדד בשווי הוגן, ובו זמנית רוכשת אופציית רכש שמחיר מימושה הוא 120 ש"ח וכותבת אופציית מכר שמחיר מימושה הוא 80 ש"ח. כמו כן, הנח שהשווי ההוגן של הנכס הוא 100 ש"ח במועד ההעברה. ערך הזמן של אופציית המכר ושל אופציית הרכש הוא 1 ש"ח ו-5 ש"ח, בהתאמה. במקרה זה, הישות מכירה בנכס בסכום של 100 ש"ח (השווי ההוגן של הנכס) ובהתחייבות בסכום של 96 ש"ח (100 ש"ח בתוספת 1 ש"ח ובניכוי 5 ש"ח). התוצאה היא נכס נטו בסך 4 ש"ח, המהווה את השווי ההוגן של האופציה המוחזקת והאופציה שנכתבה על ידי הישות.

כל ההעברות

49א. במידה בה העברה של נכס פיננסי אינה כשירה לגריעה, הזכויות החוזיות או המחויבויות החוזיות של המעביר הקשורות להעברה, אינן מטופלות בנפרד כנגזרים, אם ההכרה הן בנגזר והן בנכס המועבר או בהתחייבות הנובעת מההעברה תביא להכרה באותם זכויות או מחויבויות פעמיים. לדוגמה, אופציית רכש, שנותרת בידי המעביר יכולה למנוע מהעברה של נכס פיננסי להיות מטופלת כמכירה. במקרה זה, אופציית הרכש אינה מוכרת בנפרד כנכס נגזר.

50א. במידה בה העברה של נכס פיננסי אינה כשירה לגריעה, המקבל אינו מכיר בנכס המועבר כנכס שלו. המקבל גורע את המזומן או את התמורה האחרת ששולמה ומכיר במעביר כחייב. אם למעביר יש הן זכות והן מחויבות לרכוש חזרה שליטה בנכס המועבר במלואו בסכום קבוע (כמו הסכם לרכישה חזרה), המקבל יכול לטפל בחייב כהלואה או כחייב.

דוגמאות

51א. הדוגמאות הבאות ממחישות את יישום כללי הגריעה בתקן זה.

(א) **הסכמים לרכישה חוזרת והשאלת ניירות ערך.** אם נכס פיננסי נמכר בכפוף להסכם לרכוש חזרה את הנכס במחיר קבוע או במחיר מכירה בתוספת תשואת מלווה, או אם הנכס הושאל בהסכם לפיו הנכס יוחזר למעביר, הנכס לא נגרע, כיוון שבידי המעביר נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות. אם למקבל הזכות למכור או לשעבד את הנכס, המעביר מסווג מחדש את הנכס בדוח על המצב הכספי שלו, לדוגמה, כנכס שהושאל או כחייב בגין רכישה חזרה.

(ב) **הסכמים לרכישה חוזרת והשאלת ניירות ערך - נכסים שהם באופן מהותי אותם נכסים.** אם נכס פיננסי נמכר בכפוף להסכם לרכוש חזרה את אותו נכס או נכס שהוא באופן מהותי נכס כזה, במחיר קבוע או במחיר מכירה בתוספת תשואת מלווה, או אם נכס פיננסי הושאל או ניתן בהלוואה בהסכם, לפיו יוחזר למעביר אותו נכס או נכס שהוא באופן מהותי נכס כזה, הנכס לא נגרע, כיוון שבידי המעביר נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(ג) **הסכמים לרכישה חוזרת והשאלת ניירות ערך - זכות החלפה.** אם הסכם לרכישה חזרה במחיר רכישה חזרה קבוע או במחיר השווה למחיר מכירה בתוספת תשואת מלווה, או עסקת השאלת ניירות ערך דומה, מקנים למקבל זכות להחלפת נכסים שהם דומים וששוויים ההוגן שווה לזה של הנכס המועבר במועד הרכישה חזרה, הנכס שנמכר או הושאל בעסקת הרכישה חזרה או בעסקת השאלת ניירות ערך, אינו נגרע, כיוון שבידי המעביר נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(ד) **זכות סירוב ראשונה לרכישה חזרה לפי שווי הוגן.** אם ישות מוכרת נכס פיננסי ונותרה בידיה רק זכות סירוב ראשונה לרכישה חזרה של הנכס המועבר לפי שווי הוגן, אם המקבל מוכר את הנכס לאחר מכן, הישות גורעת את הנכס, כיוון שהישות העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(ה) עסקת כיבוס רווחים (*wash sale transaction*). רכישה חזרה של נכס פיננסי זמן קצר לאחר מכירתו, מכונה לעיתים כיבוס רווחים (*wash sale*). רכישה חזרה כזו אינה מונעת גריעה, בתנאי שהעסקה המקורית קיימה את דרישות הגריעה. אולם, אם ישות מתקשרת בהסכם למכור נכס פיננסי ובו זמנית מתקשרת בהסכם לרכוש חזרה את אותו נכס במחיר קבוע או במחיר המכירה בתוספת תשואת מלווה, אז הנכס אינו נגרע.

(ו) אופציות מכר ואופציות רכש הנמצאות עמוק בתוך הכסף. אם המעביר יכול לרכוש חזרה נכס פיננסי שהועבר באמצעות אופציית רכש ואופציית הרכש נמצאת עמוק בתוך הכסף, ההעברה אינה כשירה לגריעה, כיוון שבידי המעביר נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות. באופן דומה, אם המקבל יכול למכור חזרה את הנכס הפיננסי באמצעות אופציית מכר, ואופציית המכר נמצאת עמוק בתוך הכסף, ההעברה אינה כשירה לגריעה, כיוון שבידי המעביר נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(ז) אופציות מכר ואופציות רכש הנמצאות עמוק מחוץ לכסף. נכס פיננסי המועבר רק בכפוף לאופציית מכר הנמצאת עמוק מחוץ לכסף, אשר מוחזקת על ידי המקבל, או בכפוף לאופציית רכש הנמצאת עמוק מחוץ לכסף, אשר מוחזקת על ידי המעביר, נגרע. הסיבה לכך היא שהמעביר העביר באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(ח) נכסים הניתנים לרכישה בנקל, הכפופים לאופציית רכש שאינה נמצאת עמוק בתוך הכסף ואינה נמצאת עמוק מחוץ לכסף. אם ישות מחזיקה באופציית רכש לנכס שניתן לרכישה בנקל בשוק והאופציה היא לא עמוק בתוך הכסף וגם לא עמוק מחוץ לכסף, הנכס נגרע. הסיבה לכך היא שהישות (i) אינה מותרת בידיה ואינה מעבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות וכן, (ii) השליטה לא נותרה בידיה. אולם, אם לא ניתן לרכוש את הנכס בנקל בשוק, נמנעת גריעת הנכס עד לגובה הסכום הכפוף לאופציית הרכש, כיוון שהשליטה על הנכס נותרה בידי הישות.

(ט) נכס שלא ניתן לרכישה בנקל, הכפוף לאופציית מכר שנכתבה על ידי הישות, שהיא לא עמוק בתוך הכסף וגם לא עמוק מחוץ לכסף. אם ישות מעבירה נכס פיננסי שלא

ניתן לרכישה בנקל בשוק, וכותבת אופציית מכר שאינה עמוק מחוץ לכסף, הישות אינה מותירה בידיה באופן מהותי וגם אינה מעבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות, עקב אופציית המכר שנכתבה. השליטה על הנכס נותרה בידי הישות אם אופציית המכר היא בעלת ערך מספיק על מנת למנוע מהמקבל את מכירת הנכס. במקרה זה, הנכס ממשיך להיות מוכר בהתאם למידת המעורבות הנמשכת של המעביר (ראה סעיף א44). הישות מעבירה שליטה על הנכס אם אופציית המכר אינה בעלת ערך מספיק כדי למנוע מהמקבל את מכירת הנכס, במקרה זה, הנכס נגרע.

(י) נכסים הכפופים לאופציית מכר או לאופציית רכש לפי שווי הוגן או הסכם אקדמה לרכישה חוזרת. התוצאה של העברת נכס פיננסי, הכפופה רק לאופציית מכר או לאופציית רכש או להסכם אקדמה לרכישה חוזרת, לפיהם מחיר המימוש או המחיר לרכישה חוזרת שווה לשווי הוגן של הנכס הפיננסי במועד הרכישה החוזרת, היא גריעה, כיוון שהועברו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(יא) אופציית רכש או אופציית מכר לסילוק במזומן. ישות מעריכה העברה של נכס פיננסי, הכפופה לאופציית מכר או לאופציית רכש או להסכם אקדמה לרכישה חוזרת, המסולקות נטו במזומן, על מנת לקבוע אם הישות הותירה בידיה או העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות. אם הישות אינה מותירה בידיה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, על הישות לקבוע אם השליטה על הנכס המועבר נותרה בידיה. העובדה שאופציית הרכש או אופציית המכר או הסכם אקדמה לרכישה חוזרת מסולקים נטו במזומן, אינה מעידה באופן אוטומטי שהישות העבירה שליטה (ראה סעיף א44 וסעיפים ז), (ח) ו-(ט) לעיל).

(יב) הוראה להסרת נכסים (*removal of accounts provision*) הוראה להסרת נכסים היא אופציה לרכישה חזרה (אופציית רכש) שאינה מותנית, אשר נותנת לישות זכות לדרוש בחזרה נכסים שהועברו, בכפוף להגבלות מסוימות. בתנאי שהתוצאה של אופציה כזו היא שהישות אינה מותירה בידיה ואינה מעבירה באופן מהותי את הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות, אופציה כזו מונעת גריעה רק של הסכום הכפוף לרכישה חזרה (בהנחה שהמקבל לא יכול למכור את הנכסים). לדוגמה,

אם הערך בספרים והתקבולים מהעברת נכסי הלוואות הם 100,000 ש"ח והישות יכולה לרכוש חזרה הלוואה יחידה כלשהי, אך הסכום המצרפי של ההלוואות שניתן לרכוש חזרה לא יעלה על 10,000 ש"ח, 90,000 ש"ח מההלוואות יהיו כשירים לגריעה.

(ג) אופציות רכש מנקות (*clean-up calls*). ישות, שעשויה להיות המעביר, אשר נותנת שירותים לנכסים מועברים עשויה להחזיק באופציית רכש מנקה לרכישה של יתרת הנכסים המועברים, כאשר סכום הנכסים שטרם נפרעו (*outstanding*) יורד לרמה מוגדרת, שבה עלויות מתן השירותים לאותם נכסים הופכות למעמסה ביחס להטבות ממתן השירות. בתנאי שהתוצאה של אופציית רכש מנקה כזו היא שהישות אינה מותירה בידיה ואינה מעבירה באופן מהותי את הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות והמקבל לא יכול למכור את הנכסים, אופציה כזו מונעת גריעה רק של סכום הנכסים הכפוף לאופציית הרכש.

(ד) זכויות נחותות שנתרו בידי ישות וערבויות אשראי (*subordinated retained interest and credit guarantees*). ישות עשויה לספק למקבל אשראי (credit enhancement) באמצעות הפיכת חלק או כל הזכויות שלה שנתרו בידיה בנכס המועבר לנחותות. לחלופין, הישות יכולה לספק למקבל אשראי בדרך של ערבות אשראי, שעשויה להיות לא מוגבלת או מוגבלת לסכום מוגדר. אם הישות מותירה בידיה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, הנכס ממשיך להיות מוכר בשלמותו. אם בידי הישות נותרו חלק, אבל לא באופן מהותי כל, הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות והשליטה נותרה בידי הישות, הדבר מונע גריעה עד לגובה הסכום של מזומנים או נכסים אחרים שהישות עשויה להידרש לשלם.

(טו) חוזי החלפה לתשואה כוללת (*total return swaps*). ישות עשויה למכור נכס פיננסי למקבל ולהתקשר בחוזה החלפה לתשואה כוללת עם המקבל, לפיו כל תזרימי המזומנים מתשלומי הריבית של נכס הבסיס מועברים לישות בתמורה לתשלום קבוע או תשלום המבוסס על ריבית משתנה והישות נושאת בכל העלויות או הירידות בשווי ההוגן של נכס הבסיס. במקרה כזה, גריעה של כל הנכס אסורה.

(טז) חוזי החלפת שיעור ריבית (*interest rate swaps*). ישות עשויה להעביר למקבל נכס פיננסי בריבית קבועה ולהתקשר בחוזה החלפת שיעור ריבית עם המקבל, על מנת לקבל שיעור ריבית קבועה ולשלם שיעור ריבית משתנה, בהתבסס על סכום רעיוני השווה לערך הקרן של הנכס הפיננסי המועבר. חוזה החלפת שיעור ריבית אינו מונע את הגריעה של הנכס המועבר, בתנאי שהתשלומים הנובעים מהסכם החלפת שיעורי הריבית אינם מותנים בתשלומים שיבוצעו בגין הנכס המועבר.

(יז) חוזי החלפת שיעור ריבית פוחתים (*amortising interest rate swaps*). ישות עשויה להעביר למקבל נכס פיננסי בריבית קבועה, המשולמת לאורך זמן, ולהתקשר בחוזה החלפת שיעור ריבית פוחת עם המקבל לקבל שיעור ריבית קבועה ולשלם שיעור ריבית משתנה, בהתבסס על סכום רעיוני. אם הסכום הרעיוני של חוזה ההחלפה פוחת כך שהוא שווה בכל נקודת זמן לסכום הקרן של הנכס הפיננסי המועבר שטרם נפרעה (*outstanding*), התוצאה של חוזה ההחלפה, בדרך כלל, היא שבידי הישות נותר סיכון פירעון מוקדם משמעותי. במקרה זה הישות ממשיכה להכיר בכל הנכס המועבר או ממשיכה להכיר בנכס המועבר בהתאם למידת המעורבות הנמשכת שלה. בניגוד לכך, אם הפחתת הסכום הרעיוני של חוזה ההחלפה אינה קשורה לסכום הקרן שטרם נפרעה (*outstanding*) של הנכס המועבר, התוצאה של חוזה ההחלפה תהיה שבידי הישות לא נותר סיכון פירעון מוקדם בגין הנכס. לפיכך, חוזה כזה לא ימנע גריעה של הנכס המועבר, בתנאי שהתשלומים של חוזה ההחלפה אינם מותנים בתשלומי הריבית המבוצעים על הנכס המועבר, והתוצאה של חוזה ההחלפה הינה שבידי הישות לא נותרו סיכונים והטבות משמעותיים אחרים הנובעים מבעלות על הנכס המועבר.

52א. סעיף זה ממחיש את יישום גישת המעורבות הנמשכת כאשר המעורבות הנמשכת של הישות היא לגבי חלק מנכס פיננסי.

הנח שישות מחזיקה תיק של הלוואות, הניתנות לפירעון מוקדם, ששיעור הריבית הנקובה ושיעור הריבית האפקטיבי הוא 10 אחוז וסכום הקרן והעלות המופחתת הוא 10,000 ש"ח. הישות התקשרה בעסקה לפיה, בתמורה לתשלום בסך 9,115 ש"ח, המקבל משיג את הזכות ל- 9,000 ש"ח של גביה כלשהי של הקרן בתוספת ריבית בשיעור של 9.5 אחוזים. בידי הישות נותרו זכויות ל- 1,000 ש"ח של גביה כלשהי של הקרן בתוספת ריבית בשיעור של 10 אחוז ובתוספת מרווח עודף של 0.5 אחוזים על יתרת הקרן של 9,000 ש"ח. גביות של פירעונות מוקדמים מוקצות בין הישות לבין המקבל ביחס של 9:1, אך כל הכשלים בפירעון מנוכים מחלק הישות בסך 1,000 ש"ח, ועד גובה סכום זה בלבד. השווי ההוגן של ההלוואות במועד העסקה הוא 10,100 ש"ח והשווי ההוגן של המרווח העודף של ה- 0.5 אחוזים הנוספים הוא 40 ש"ח.

הישות קובעת שהיא העבירה חלק מהסיכונים וההטבות המשמעותיים הנובעים מהבעלות (לדוגמה, סיכון פירעון מוקדם משמעותי), אך גם נותרו בידיה חלק מהסיכונים וההטבות המשמעותיים הנובעים מהבעלות (עקב הזכות הנחותה שנתרה בידיה), וקובעת גם ש השליטה נותרה בידיה. לפיכך, הישות מיישמת את גישת המעורבות הנמשכת.

על מנת ליישם תקן זה, הישות מנתחת את העסקה כדלקמן (א) בידי הישות נותר מלוא השיעור היחסי מהזכות שנתרה בסך 1,000 ש"ח, וכן (ב) הפיכת החלק היחסי שנתר לנחות על מנת לספק חיזוק אשראי למקבל עבור הפסדי אשראי.

הישות מחשבת שסך של 9,090 ש"ח (90 אחוז מסך 10,100 ש"ח) מהתמורה שהתקבלה בסך 9,115 ש"ח מייצגת את התמורה עבור מלוא השיעור היחסי של 90 אחוז. יתרת התמורה שהתקבלה (25 ש"ח) מייצגת את התמורה שהתקבלה עבור הפיכת החלק שנתר לנחות על מנת לספק חיזוק אשראי למקבל עבור הפסדי אשראי. בנוסף, המרווח העודף של 0.5 אחוזים מייצג את התמורה שהתקבלה עבור חיזוק האשראי. לפיכך, התמורה הכוללת שהתקבלה עבור חיזוק האשראי היא 65 ש"ח (25 ש"ח + 40 ש"ח).

הישות מחשבת את הרווח או ההפסד ממכירת 90 אחוז מתזרימי המזומנים. בהנחה שהשווי ההוגן של ה- 90 אחוז שהועברו ושל ה- 10 אחוז שנתרו בידי הישות אינם ניתנים להשגה במועד ההעברה, הישות מקצה את הערך בספרים של הנכס בהתאם לסעיף 28, כדלקמן:

המשך...

<i>המשך...</i>			
שוי הוגן	אחוז	הקצאת ערך בספרים	
9,090	90	9,000	חלק שהועבר
<u>1,010</u>	10	<u>1,000</u>	חלק שנותר
<u>10,100</u>		<u>10,000</u>	סה"כ
<p>הישות מחשבת את הרווח או ההפסד בגין המכירה של 90 אחוז מתזרימי המזומנים על ידי ניכוי הערך בספרים, שהוקצה לחלק שהועבר, מהתמורה שהתקבלה, משמע 90 ש"ח (9,090 ש"ח - 9,000 ש"ח). הערך בספרים של החלק שנותר בידי הישות הוא 1,000 ש"ח.</p> <p>בנוסף, הישות מכירה במעורבות הנמשכת, הנובעת מהפיכת הזכות שנותרה בידיה לנחותה בהתייחס להפסדי אשראי. בהתאם, הישות מכירה בנכס של 1,000 ש"ח (הסכום המירבי של תזרימי מזומנים שהישות לא תקבל בהתאם לזכות הנחותה) ובהתחייבות קשורה אליו בסך 1,065 ש"ח (הסכום המירבי של תזרימי המזומנים שהישות לא תקבל בהתאם לזכות הנחותה, משמע 1,000 ש"ח בתוספת השוי ההוגן של הזכות הנחותה בסך 65 ש"ח).</p> <p>הישות משתמשת בכל המידע האמור לעיל על מנת לטפל בעסקה כדלקמן:</p>			
	<i>חובה</i>	<i>זכות</i>	
הנכס המקורי	-	9,000	
נכס המוכר בגין הזכות הנחותה או בגין זכות השייר	1,000	-	
נכס בגין התמורה שהתקבלה בצורה של המרווח העודף	40	-	
רווח או הפסד (רווח בגין העברה)	-	90	
התחייבות	-	1,065	
מזומן שהתקבל	<u>9,115</u>	<u>-----</u>	
סה"כ	<u>10,155</u>	<u>10,155</u>	
<i>המשך...</i>			

...המשך

מיד לאחר העסקה, הערך בספרים של הנכס הוא 2,040 ש"ח המורכב מ- 1,000 ש"ח, המייצגים את העלות שהוקצתה לחלק שנותר בידי הישות, וכן 1,040 ש"ח, המייצגים את המעורבות הנמשכת הנוספת של הישות כתוצאה מהפיכת הזכות שנותרה בידיה לנחותה בהתייחס להפסדי אשראי (הכוללים את המרווח העודף בסך 40 ש"ח).

בתקופות עוקבות, הישות מכירה בתמורה שהתקבלה עבור חיזוק האשראי (65 ש"ח) על בסיס יחסי לזמן, צוברת ריבית על הנכס המוכר תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית ומכירה בירידת ערך אשראי בגין הנכסים המוכרים. כדוגמה למקרה האחרון, הנח שבשנה העוקבת קיים הפסד מירידת ערך אשראי של הלוואות הבסיס בסך 300 ש"ח. הישות מקטינה את הנכס שהוכר בסך 600 ש"ח (300 ש"ח מתייחסים לחלק שנותר בידי הישות, ו-300 ש"ח מתייחסים למעורבות הנמשכת הנוספת שנובעת מהפיכת הזכות שנותרה בידיה לנחותה בהתייחס להפסדי אשראי), ומקטינה את ההתחייבות שהוכרה בסך 300 ש"ח. התוצאה נטו היא זקיפה לרווח או הפסד של ירידת ערך אשראי בסך 300 ש"ח.

רכישה או מכירה של נכס פיננסי בדרך רגילה (סעיף 38)

53א. רכישה או מכירה של נכסים פיננסיים בדרך רגילה מוכרת תוך שימוש בחשבונאות מועד קשירת העסקה או בחשבונאות מועד סליקת העסקה, כמתואר בסעיפים 55 ו-56א. השיטה בה נעשה שימוש, מיושמת בעקביות לגבי כל הרכישות וכל המכירות של נכסים פיננסיים ששייכים לאותה קבוצה של נכסים פיננסיים, כפי שהוגדרה בסעיף 9. לצורך זה, נכסים שמוחזקים למסחר מהווים קבוצה נפרדת מנכסים שיועדו כשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

54א. חוזה, שדורש או שמאפשר סילוק נטו של השינוי בשווי של החוזה, אינו חוזה בדרך רגילה. במקום זאת, חוזה כזה מטופל כנגזר בתקופה שבין מועד קשירת העסקה לבין מועד הסליקה.

55א. מועד קשירת העסקה הוא המועד בו ישות מתחייבת לרכוש או למכור נכס. חשבונאות מועד קשירת העסקה מתייחסת אל (א) הכרה בנכס שיתקבל ובהתחייבות לשלם בגינו במועד קשירת העסקה, וכן (ב) גריעה של נכס שנמכר, הכרה ברווח או הפסד כלשהו מהמימוש והכרה בחייב בגין התשלום מהרוכש במועד קשירת העסקה. בדרך כלל, צבירת ריבית על הנכס ועל

ההתחייבות המקבילה אינה מתחילה עד למועד הסליקה שבו עוברת זכות הקניין.

56א. מועד הסליקה הוא המועד בו נכס נמסר לישות או על ידי ישות. חשבונאות מועד סליקת העסקה מתייחסת אל (א) ההכרה בנכס במועד בו הישות מקבלת אותו, וכן (ב) הגריעה של נכס וההכרה ברווח או הפסד כלשהו מהמימוש במועד בו הנכס נמסר על ידי הישות. כאשר מיישמים חשבונאות מועד סליקת העסקה, ישות מטפלת בשינוי כלשהו בשווי ההוגן של הנכס שיתקבל במהלך התקופה בין מועד קשירת העסקה לבין מועד הסליקה, באותו אופן כפי שהיא מטפלת בנכס שנרכש. במילים אחרות, השינוי בשווי אינו מוכר לגבי נכסים המוצגים לפי עלות או עלות מופחתת; הוא מוכר ברווח או הפסד לגבי נכסים המסווגים כנכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד; והוא מוכר ברווח כולל אחר לגבי נכסים המסווגים כזמינים למכירה.

גריעה של התחייבות פיננסית (סעיפים 39-42)

57א. התחייבות פיננסית (או חלק ממנה) מסולקת כאשר החייב:

(א) פורע את ההתחייבות (או חלק ממנה) על ידי תשלום לנושה, בדרך כלל במזומן, בנכסים פיננסיים אחרים, בסחורות או בשירותים; או

(ב) משוחרר משפטית מאחריות ראשונית להתחייבות (או חלק ממנה) בין אם בהליך משפטי ובין אם על ידי הנושה. (אם החייב נתן ערבות, תנאי זה עדיין עשוי להתקיים).

58א. אם מנפיק של מכשיר חוב רוכש חזרה מכשיר זה, החוב מסולק גם אם המנפיק הוא עושה שוק במכשיר זה או שבכוונתו למכור אותו מחדש בזמן הקרוב.

59א. תשלום לצד שלישי, כולל נאמנות (לעיתים מכונה "ביטול במהות"), אינו, כשלעצמו, משחרר את החייב ממחויבותו הראשונית לנושה, בהיעדר שחרור משפטי.

60א. אם חייב משלם לצד שלישי כדי שייטול על עצמו מחויבות ומודיע לנושה שלו שהצד השלישי נטל על עצמו את מחויבות החוב שלו, החייב אינו גורע את מחויבות החוב אלא אם מתקיים התנאי בסעיף 57א(ב). אם החייב משלם לצד שלישי כדי שייטול על עצמו מחויבות ומקבל שחרור משפטי מהנושה שלו, החייב סילק את החוב. אולם, אם החייב מסכים לבצע תשלומים בגין החוב לצד השלישי או ישירות לנושה המקורי שלו, החייב מכיר במחויבות חוב חדשה כלפי הצד השלישי.

61א. למרות שהתוצאה של שחרור משפטי, בין אם בדרך משפטית ובין אם על ידי הנושה, היא גריעה של התחייבות, הישות עשויה להכיר בהתחייבות חדשה אם הקריטריונים לגריעה בסעיפים 15-37 אינם מתקיימים לגבי הנכסים הפיננסיים המועברים. אם קריטריונים אלה אינם מתקיימים, הנכסים המועברים אינם נגרעים, והישות מכירה התחייבות חדשה המתייחסת לנכסים המועברים.

62א. לצורך סעיף 40, התנאים הם שונים באופן מהותי אם הערך הנוכחי המהוון של תזרימי המזומנים לפי התנאים החדשים, כולל עמלות כלשהן ששולמו בניכוי עמלות כלשהן שהתקבלו ומהוון בשיעור הריבית האפקטיבי המקורי, הוא שונה לפחות ב-10 אחוז מהערך הנוכחי המהוון של תזרימי המזומנים הנותרים של ההתחייבות הפיננסית המקורית. אם החלפת מכשירי חוב או תיקון תנאים מטופלים כסילוק, עלויות או עמלות כלשהן שהתהוו מוכרות כחלק מהרווח או ההפסד בגין הסילוק. אם ההחלפה או התיקון אינם מטופלים כסילוק, עלויות או עמלות כלשהן שהתהוו מתאימות את הערך בספרים של ההתחייבות ומופחתות במשך התקופה שנותרה של ההתחייבות המתוקנת.

63א. במקרים מסוימים, נושה משחרר חייב מהמחויבות בהווה שלו לבצע תשלומים, אך החייב נוטל על עצמו ערבות שהיא מחויבות לשלם אם הצד אליו הועברה האחריות הראשונית אינו עומד במחויבות שלו. במקרה זה החייב:

(א) מכיר בהתחייבות פיננסית חדשה בהתבסס על השווי ההוגן של מחויבותו בגין הערבות; וכן

(ב) מכיר ברווח או הפסד בהתבסס על ההפרש בין (i) תמורה כלשהי ששולמה לבין (ii) הערך בספרים של ההתחייבות הפיננסית המקורית פחות השווי ההוגן של ההתחייבות הפיננסית החדשה.

מדידה (סעיפים 43-70)

מדידה לראשונה של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות (סעיף 43)

64א. השווי ההוגן של מכשיר פיננסי במועד ההכרה לראשונה הוא באופן רגיל, מחיר העסקה (כלומר, השווי ההוגן של התמורה שניתנה או שהתקבלה, ראה גם תקן דיווח כספי בינלאומי 13 וסעיף א76). אולם, אם חלק מהתמורה שניתנה או שהתקבלה הוא עבור משהו פרט למכשיר הפיננסי, ישות תמדוד את השווי

ההוגן של המכשיר הפיננסי. לדוגמה, ניתן למדוד את השווי ההוגן של הלוואה לזמן ארוך או חייב לזמן ארוך שאינם נושאים ריבית כערך נוכחי של כל תקבולי המזומנים העתידיים המהוונים לפי שיעור (או שיעורי) ריבית שוק של מכשיר דומה (דומה מבחינת מטבע, תקופה, סוג שיעור ריבית וגורמים אחרים) בעל דירוג אשראי דומה. תשלום נוסף כלשהו אשר ניתן ללווה הוא הוצאה או הקטנת הכנסה, אלא אם הוא כשיר להכרה כסוג אחר של נכס.

אם ישות יוצרת הלוואה שנושאת שיעור ריבית שאינו שיעור ריבית השוק (לדוגמה 5 אחוזים כאשר שיעור השוק להלוואות דומות הוא 8 אחוזים), ומקבלת עמלת תשלום מראש (up front fee) כפיצוי, הישות מכירה בהלוואה בשווייה ההוגן, כלומר בניכוי העמלה שהתקבלה. הישות מפחיתה את הניכיון לרווח או הפסד באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית.

מדידה עוקבת של נכסים פיננסיים (סעיפים 45 ו-46)

אם מכשיר פיננסי שהוכר לפני כן כנכס פיננסי נמדד בשווי הוגן ושווי ההוגן נופל מתחת לאפס, זאת התחייבות פיננסית שנמדדת בהתאם לסעיף 47.

הדוגמה הבאה ממחישה את הטיפול החשבונאי בעלויות עסקה במדידה לראשונה ובמדידה העוקבת של נכס פיננסי זמין למכירה. נכס נרכש תמורת 100 ש"ח בתוספת עמלת רכישה בסך 2 ש"ח. בתחילה, הנכס מוכר בסכום של 102 ש"ח. סוף תקופת הדיווח הוא יום למחרת, כאשר מחיר השוק המצוטט של הנכס הוא 100 ש"ח. אם הנכס היה נמכר, היה צורך לשלם עמלה בסך 3 ש"ח. באותו מועד, הנכס נמדד בסכום של 100 ש"ח (ללא התייחסות לעמלה האפשרית במכירה) ומוכר הפסד של 2 ש"ח ברווח כולל אחר. אם הנכס הפיננסי הזמין למכירה הוא בעל תשלומים קבועים או ניתנים לקביעה, עלויות העסקה מופחתות לרווח או הפסד תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית. אם לנכס הפיננסי הזמין למכירה אין תשלומים קבועים או ניתנים לקביעה, עלויות העסקה מוכרות ברווח או הפסד כאשר הנכס נגרע או כאשר נפגם ערכו.

מכשירים שמשווגים כהלוואות וחייבים נמדדים בעלות מופחתת ללא התחשבות בכוונת הישות להחזיקם עד למועד הפדיון.

א69-75. [בוטל]

76א. הראיה הטובה ביותר לשווי ההוגן של מכשיר פיננסי בעת הכרה לראשונה היא בדרך כלל מחיר העסקה (משמע, השווי ההוגן של התמורה שניתנה או שהתקבלה, ראה גם תקן דיווח כספי 13). אם ישות קובעת שהשווי ההוגן בהכרה לראשונה שונה ממחיר העסקה כפי שהוזכר בסעיף 43א, ישות תטפל באותו מכשיר באותו מועד כלהלן:

(א) לפי המדידה שנדרשת על ידי סעיף 43, אם שווי הוגן זה נתמך על ידי מחיר מצוטט בשוק פעיל עבור נכס זהה או התחייבות זהה (כלומר נתון רמה 1), או בהתבסס על טכניקת הערכה שמשמשת רק במידע משווקים הניתנים לצפייה (observable markets). ישות תכיר בהפרש בין השווי ההוגן בהכרה לראשונה לבין מחיר העסקה כרווח או כהפסד.

(ב) בכל המקרים האחרים, לפי המדידה שנדרשת על ידי סעיף 43, המותאמת כדי לדחות את ההפרש בין השווי ההוגן בהכרה לראשונה לבין מחיר העסקה. לאחר הכרה לראשונה, הישות תכיר בהפרש דחוי זה כרווח או כהפסד רק במידה שבה הוא נובע משינוי בגורם (כולל זמן) שמשתתפים בשוק היו מביאים בחשבון בעת תמחור הנכס או ההתחייבות.

76א. המדידה העוקבת של המכשיר הפיננסי או ההתחייבות הפיננסית וההכרה העוקבת של רווחים והפסדים יהיו עקביות עם דרישות תקן זה.

77א-79א. [בוטל]

היעדר שוק פעיל: מכשירים הוניים

80א. השווי ההוגן של השקעות במכשירים הוניים שאין להם מחיר מצוטט בשוק פעיל עבור מכשיר זהה (כלומר נתון רמה 1) ושל נגזרים הצמודים (linked) למכשיר הוני כזה ושיש לסלקם על ידי מסירה של מכשיר הוני כזה (ראה סעיפים 46(ג) ו-47), ניתן למדידה מהימנה אם (א) ההשתנות בטווח של מדידות שווי הוגן סבירות אינה משמעותית לגבי אותו מכשיר או (ב) ניתן להעריך באופן סביר את ההסתברויות של האומדנים השונים בתוך הטווח וניתן להשתמש בהם בעת מדידת שווי הוגן.

81א. ישנם מצבים רבים בהם ההשתנות בטווח של מדידות שווי הוגן סבירות של השקעות במכשירים הוניים שאין להם מחיר מצוטט בשוק פעיל עבור מכשיר זהה (כלומר נתון רמה 1) ושל נגזרים הצמודים ושיש לסלקם על ידי מסירה של מכשיר הוני כזה (ראה

סעיפים 46(ג) ו-47) סביר שלא תהיה משמעותית. בדרך כלל, ניתן למדוד את השווי ההוגן של נכס פיננסי שישות רכשה מצד חיצוני. אולם, אם הטווח של מדידות שווי הוגן סבירות הוא משמעותי ולא ניתן להעריך באופן סביר את ההסתברויות של האומדנים השונים, הישות מנועה מלמדוד את הנכס בשווי הוגן.

א82. [בוטל]

רווחים והפסדים (סעיפים 55-57)

א83. ישות מיישמת את תקן חשבונאות בינלאומי 21 לנכסים פיננסיים ולהתחייבויות פיננסיות שהם פריטים כספיים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21 ונקובים במטבע חוץ. בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21, רווחים או הפסדים כלשהם משערי חליפין של מטבע חוץ בגין נכסים כספיים ובגין התחייבויות כספיות מוכרים ברווח או הפסד. חריג לכך הוא פריט כספי המיועד כמכשיר מגדר בגידור תזרים מזומנים (ראה סעיפים 95-101) או בגידור השקעה נטו (ראה סעיף 102). לצורך הכרה ברווחים או הפסדים משערי חליפין של מטבע חוץ בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21, נכס כספי שהוא נכס פיננסי זמין למכירה מטופל כאילו הוא היה מוצג בעלות מופחתת במטבע החוץ. בהתאם לכך, לגבי נכס פיננסי כזה, הפרשי שער המתקבלים משינויים בעלות מופחתת מוכרים ברווח או הפסד ושינויים אחרים בערך בספרים מוכרים בהתאם לסעיף 55(ב). לגבי נכסים פיננסיים זמינים למכירה, שאינם פריטים כספיים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21 (לדוגמה, מכשירים הוניים), הרווח או ההפסד שמוכר ברווח כולל אחר לפי סעיף 55(ב) לתקן כולל רכיב הפרשי שער כלשהו המתייחס. אם קיים יחס גידור בין נכס כספי לא-נגזר לבין התחייבות כספית לא-נגזרת, שינויים ברכיב מטבע החוץ של מכשירים פיננסיים אלה מוכרים ברווח או הפסד.

ירידת ערך והעדר יכולת גבייה של נכסים פיננסיים (סעיפים 58-70)

נכסים פיננסיים המוצגים בעלות מופחתת (סעיפים 63-65)

א84. ירידת ערך נכס פיננסי המוצג בעלות מופחתת נמדדת תוך שימוש בשיעור הריבית האפקטיבי המקורי של המכשיר הפיננסי, משום שהיוון בשיעור ריבית שוק שוטף יגרום למעשה, למדידה לפי שווי הוגן של נכסים פיננסיים שאילולא כן היו נמדדים בעלות מופחתת. אם התנאים של הלוואה, חייב או השקעה מוחזקת לפדיון נקבעים מחדש או מתוקנים בדרך אחרת, כתוצאה מקשיים פיננסיים של הלווה או של המנפיק, ירידת ערך נמדדת

תוך שימוש בשיעור הריבית האפקטיבי המקורי לפני תיקון התנאים. תזרימי מזומנים הקשורים לחייבים לזמן קצר אינם מהוונים אם ההשפעה של היוון אינה מהותית. אם להלוואה, לחייב או להשקעה מוחזקת לפדיון יש שיעור ריבית משתנה, שיעור ההיוון המתייחס למדידת הפסד מירידת ערך כלשהו לפי סעיף 63 הוא שיעור הריבית השוטף האפקטיבי שנקבע (שיעורי הריביות השוטפים האפקטיביים שנקבעו) לפי החוזה. כאמצעי פרקטי, נושה יכול למדוד ירידת ערך של נכס פיננסי, המוצג בעלות מופחתת, על בסיס שווי הוגן של מכשיר תוך שימוש במחיר שוק ניתן לצפייה. החישוב של הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של נכס פיננסי מובטח משקף את תזרימי המזומנים שיכולים לנבוע מעיקול הבטחונות פחות עלויות קבלה ומכירה של הבטחונות, בין אם העיקול צפוי ובין אם לא.

85א. התהליך לאמידת ירידת ערך בוחן את כל חשיפות האשראי, לא רק אלה בעלות איכות אשראי נמוכה. לדוגמה, אם ישות משתמשת במערכת פנימית לדירוג אשראי היא בוחנת את כל דירוגי האשראי, לא רק אלה המשקפים הידרדרות חמורה באיכות האשראי.

86א. התוצאה של תהליך אמידת הסכום של הפסד מירידת ערך עשויה להיות סכום יחיד או טווח של סכומים אפשריים. במקרה האחרון, הישות מכירה בהפסד מירידת ערך השווה לאומדן הטוב ביותר בתוך הטווח³ בהתחשב בכל המידע הרלוונטי הניתן להשגה לפני פרסום הדוחות הכספיים לגבי תנאים ששררו בסוף תקופת הדיווח.

87א. לצורך בחינה קבוצתית של ירידת ערך, נכסים פיננסיים מקובצים על בסיס מאפייני סיכון אשראי דומים שמהווים אינדקציות ליכולת החייבים לשלם את כל הסכומים במועדם בהתאם לתנאים החוזיים (לדוגמה, על בסיס הערכת סיכון אשראי או של תהליך דירוג שבוחן סוג נכס, ענף כלכלי, מיקום גיאוגרפי, סוג הביטחונות, מצב פיגורים וגורמים רלוונטיים אחרים). המאפיינים שנבחרו רלוונטיים לאמידת תזרימי מזומנים עתידיים לגבי קבוצות של נכסים כאלה בכך שהם מהווים אינדקציות ליכולת החייבים לשלם את כל הסכומים במועדם בהתאם לתנאים החוזיים של הנכסים הנבחרים. אולם, הסתברויות הפסד ונתונים סטטיסטיים אחרים להפסד שונים ברמת קבוצה בין (א) נכסים שנבחנו בנפרד לקיום ירידת ערך

³ סעיף 39 בתקן חשבונאות בינלאומי 37 כולל הנחיות כיצד לקבוע את האומדן הטוב ביותר בטווח של תוצאות אפשריות.

ונמצא כי ערכם לא ירד לבין (ב) נכסים שלא נבחנו בנפרד לקיום ירידת ערך, אשר כתוצאה מכך יתכן ויידרש סכום שונה של ירידת ערך. אם לישות אין קבוצת נכסים עם מאפייני סיכון דומים, היא לא תבצע את הבחינה הנוספת.

88א. הפסדים מירידת ערך, שהוכרו על בסיס קבוצתי, מייצגים שלב ביניים לפני הזיהוי של הפסדים מירידת ערך בגין נכסים בודדים בקבוצה של נכסים פיננסיים, שנבחנו יחד לקיום ירידת ערך. מייד לאחר שנמצא מידע, המזהה באופן ספציפי הפסדים בגין נכסים בקבוצה שערכם ירד, יש להוציא נכסים אלה מהקבוצה.

89א. תזרימי מזומנים עתידיים בקבוצה של נכסים פיננסיים, שנבחנו יחד לקיום ירידת ערך, נאמדים על הבסיס של ניסיון עבר באשר להפסדים בגין נכסים עם מאפייני סיכון אשראי הדומים לאלה שבקבוצה. ישויות, שאין להן ניסיון ספציפי לישות באשר להפסדים או שהן בעלות ניסיון שאינו מספיק, משתמשות בניסיון של ישויות בעלות ניסיון לגבי קבוצות נכסים פיננסיים בנות השוואה. ניסיון עבר באשר להפסדים מותאם על בסיס נתונים שוטפים הניתנים לצפייה על מנת לשקף את ההשפעות של תנאים שוטפים שלא השפיעו בתקופה עליה מבוסס ניסיון העבר באשר להפסדים ועל מנת לנטרל את ההשפעות של תנאים בתקופה ההיסטוריות שאינם קיימים כיום. אומדנים של שינויים בתזרימי מזומנים עתידיים משקפים והם עקביים באופן ישיר עם שינויים במידע ניתן לצפייה קשור מתקופה לתקופה (כמו שינויים בשיעורי אבטלה, מחירי נדל"ן, מחירי סחורות יסוד, מצב פירעון או גורמים אחרים שמהווים אינדיקציות להפסדים שהתהוו בקבוצה ולהשפעתם). יש לבחון מחדש את המתודולוגיה ואת ההנחות, שמשמשות בהערכת תזרימי מזומנים עתידיים, באופן סדיר על מנת להקטין הפרשים כלשהם בין האומדנים באשר להפסדים לבין ניסיון בפועל באשר להפסדים.

90א. כדוגמה ליישום סעיף 89א, ישות יכולה לקבוע, על בסיס ניסיון היסטורי, שאחת הסיבות העיקריות לאי עמידה בהלוואות כרטיסי אשראי הוא המוות של הלווה. הישות יכולה להבחין כי שיעור התמותה הוא ללא שינוי משנה אחת לשנייה. למרות זאת, יתכן וחלק מהלווים בקבוצת הלוואות כרטיסי אשראי של הישות נפטרו באותה שנה, הדבר מעיד כי התרחש הפסד מירידת ערך בגין הלוואות אלה, גם אם, בסוף השנה, הישות אינה יודעת עדיין אילו לוויים ספציפיים נפטרו. יהיה ראוי להכיר בהפסד מירידת ערך בגין הפסדים אלה ש"התהוו אך לא דווחו". אולם, לא יהיה ראוי להכיר בהפסד מירידת ערך בגין מקרי מוות שחזויים להתרחש בתקופה עתידית, משום שאירוע ההפסד הנדרש (המוות של הלווה) עדיין לא התרחש.

91א. כאשר משתמשים בשיעורי הפסד היסטוריים בהערכת תזרימי מזומנים עתידיים, חשוב כי מידע לגבי שיעורי הפסד היסטוריים ייושם לגבי קבוצות שהוגדרו באופן עקבי עם הקבוצות שלגביהן נצפו שיעורי הפסד היסטוריים. לכן, השיטה בה משתמשים צריכה לאפשר לכל קבוצה להיות מיוחסת למידע לגבי ניסיון העבר באשר להפסדים בקבוצה של נכסים עם מאפייני סיכון אשראי דומים ומידע ניתן לצפייה רלוונטי שמשקף תנאים שוטפים.

92א. ניתן להשתמש בגישות או בשיטות סטטיסטיות מבוססות נוסחאות בקביעת הפסדים מירידת ערך בקבוצה של נכסים פיננסיים (לדוגמה, לגבי הלוואות בעלות יתרות נמוכות - smaller balance loans) כל עוד הן עקביות עם הדרישות של סעיפים 65-63 וסעיפים 87א-91. כל מודל בו משתמשים יכול את השינוי בערך הזמן של כסף, יבחן את תזרימי המזומנים בגין כל אורך חיי הנכס שנותר (לא רק השנה הבאה), יבחן את הגיל של ההלוואות בתוך התיק ולא יגרום להיווצרות הפסד מירידת ערך בעת הכרה לראשונה בנכס פיננסי.

הכנסת ריבית לאחר הכרה בירידת ערך

93א. לאחר שנכס פיננסי או שקבוצה של נכסים פיננסיים דומים הופחתו (has been written down) כתוצאה מהפסד מירידת ערך, הכנסת ריבית מוכרת באמצעות שימוש בשיעור הריבית ששימש להיוון תזרימי המזומנים העתידיים לצורך מדידת ההפסד מירידת הערך.

גידור (סעיפים 71-102)

מכשירים מגדרים (סעיפים 72-77)

מכשירים כשירים (סעיפים 72 ו-73)

94א. ההפסד הפוטנציאלי בגין אופציה, שישות כותבת, יכול להיות גבוה משמעותית מהרווח הפוטנציאלי בגין עליית שווי של פריט מגודר. במילים אחרות, אופציה שנכתבה אינה אפקטיבית בהקטנת החשיפה לרווח או הפסד של פריט מגודר. לכן, אופציה שנכתבה אינה כשירה כמכשיר מגדר, אלא אם היא מיועדת כקיצוץ לאופציה שנרכשה, כולל אופציה שמשוּבצת במכשיר פיננסי אחר (לדוגמה, אופציית רכש שנכתבה המשמשת לגידור התחייבות עם זכות לפדיון מוקדם על ידי המנפיק). בניגוד לכך, לאופציה שנרכשה יש רווחים פוטנציאליים שווים או גדולים מההפסדים ולכן יש לה את הפוטנציאל להקטנת החשיפה לרווח או הפסד בגין שינויים בשווי הוגן או בתזרימי מזומנים. בהתאם לכך, היא יכולה להיות כשירה כמכשיר מגדר.

- 95א. ניתן לייעד השקעה מוחזקת לפדיון המוצגת בעלות מופחתת כמכשיר מגדר בגידור סיכון מטבע חוץ.
- 96א. השקעה במכשיר הוני שאין לו מחיר מצוטט בשוק פעיל עבור מכשיר זהה (כלומר נתון רמה 1), אינה מוצגת בשווי הוגן משום שלא ניתן למדוד את שווייה ההוגן בדרך אחרת באופן מהימן או נגזר שקשור למכשיר כזה ושיש לסלקו על ידי מסירה של מכשיר הוני כזה (ראה סעיף 46(ג) ו-47) אינו יכול להיות מיועד כמכשיר מגדר.
- 97א. מכשירים הוניים של הישות עצמה אינם מהווים נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות של הישות ולכן לא ניתן לייעד אותם כמכשירים מגדרים.

פריטים מגודרים (סעיפים 78-84)

פריטים כשירים (סעיפים 78-80)

- 98א. התקשרות איתנה לרכוש עסק בצירוף עסקים אינה יכולה להיות פריט מגודר, פרט לסיכון מטבע חוץ, משום שלא ניתן לזהות ולמדוד באופן ספציפי את הסיכונים האחרים המגודרים. סיכונים אחרים אלה הם סיכונים עסקיים כלליים.
- 99א. השקעה המטופלת לפי שיטת השווי המאזני אינה יכולה להיות פריט מגודר בגידור שווי הוגן, משום שלפי שיטת השווי המאזני מכירים בחלקו של המשקיע ברווח או הפסד של החברה הכלולה ברווח או הפסד, ולא בשינויים בשווייה ההוגן של ההשקעה. מסיבה דומה, השקעה בחברה בת מאוחדת אינה יכולה להיות פריט מגודר בגידור שווי הוגן, משום שבמסגרת האיחוד מכירים ברווח או הפסד של החברה הבת, ולא בשינויים בשווייה ההוגן של ההשקעה ברווח או הפסד. גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ הוא שונה, משום שהוא מהווה גידור של חשיפה למטבע חוץ ולא גידור שווי הוגן של שינוי בשווייה של ההשקעה.
- 99א. סעיף 80 קובע כי בדוחות כספיים מאוחדים סיכון מטבע החוץ של עסקה תוך קבוצתית חזויה שצפויה ברמה גבוהה עשוי להיות כשיר כפריט מגודר בגידור תזרים מזומנים, בתנאי שהעסקה נקובה במטבע השונה ממטבע הפעילות של הישות המתקשרת באותה עסקה וסיכון מטבע החוץ ישפיע על הרווח או הפסד המאוחד. לצורך זה ישות יכולה להיות חברה אם, חברה בת, חברה כלולה, עסקה משותפת או סניף. אם סיכון מטבע החוץ של עסקה תוך קבוצתית חזויה שצפויה ברמה גבוהה אינו משפיע על הרווח או הפסד המאוחד, העסקה התוך קבוצתית אינה יכולה להיות כשירה כפריט מגודר. זהו בדרך כלל המצב לגבי תשלומי תמלוגים, תשלומי ריבית או דמי ניהול בין חברים

(members) באותה קבוצה, אלא אם קיימת עסקה חיצונית קשורה. אולם, כאשר סיכון מטבע החוץ של עסקה חזויה תוך קבוצתית ישפיע על הרווח או הפסד המאוחד, העסקה התוך קבוצתית יכולה להיות כשירה כפריט מגודר. דוגמה למצב זה היא מכירות חזויות או רכישות חזויות של מלאי בין חברים באותה קבוצה, אם קיימת מכירת מלאי לאחר מכן לצד חיצוני לקבוצה. בדומה, מכירה תוך קבוצתית חזויה של רכוש קבוע מישות בתוך הקבוצה, שיצרה את הרכוש הקבוע, לישות אחרת בתוך הקבוצה, שתשתמש ברכוש הקבוע בפעילויותיה, עשויה להשפיע על הרווח או הפסד המאוחד. לדוגמה, מצב זה יכול להתרחש כתוצאה מכך שהרכוש הקבוע יופחת על ידי הישות הרוכשת והסכום שהוכר לראשונה בגין הרכוש הקבוע עשוי להשתנות אם העסקה התוך קבוצתית החזויה נקובה במטבע השונה ממטבע הפעילות של הישות הרוכשת.

א99ב. אם גידור עסקה חזויה תוך קבוצתית כשירה לחשבונאות גידור, רווח או הפסד כלשהו שמוכר ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 95(א) יסווג מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש באותה תקופה או תקופות שבמהלכן סיכון מטבע החוץ של העסקה המגודרת משפיע על הרווח או הפסד המאוחד.

א99בא. ישות יכולה לייעד את כל השינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההגון של פריט מגודר ביחס גידור. ישות יכולה גם לייעד רק שינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההגון של הפריט המגודר מעל או מתחת למחיר מוגדר או למשתנה אחר (סיכון חד-צדדי). הערך הפנימי של אופציה שנרכשה המהווה מכשיר מגדר (בהנחה שיש לו אותם תנאים עיקריים כמו לסיכון המיועד), אך לא ערך הזמן שלה, משקף סיכון חד צדדי בפריט מוגדר. לדוגמה, ישות יכולה לייעד את ההשתנות של תוצאות תזרימי מזומנים עתידיים כתוצאה מעליית המחיר של רכישת סחורת יסוד חזויה. במצב כזה, רק הפסדים של תזרימי המזומנים שנובעים מעליית המחיר מעבר לרמה המוגדרת מיועדים. הסיכון המגודר אינו כולל את ערך הזמן של אופציה שנרכשה מאחר שערך הזמן אינו רכיב של העסקה החזויה שמשפיע על רווח או הפסד (סעיף 86(ב)).

יעוד פריטים פיננסיים כפריטים מגודרים (סעיפים 81 ו-81א)

א99ג. אם חלק מתזרימי המזומנים של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית מיועד כפריט מגודר, אותו חלק מיועד חייב להיות נמוך מסך תזרימי המזומנים מהנכס או מההתחייבות. לדוגמה, במקרה של התחייבות, ששיעור הריבית האפקטיבי שלה נמוך מריבית הליבור, ישות אינה יכולה לייעד (א) חלק מההתחייבות השווה לערך הקרן בתוספת ריבית ליבור וכן (ב) חלק שיורי

שלילי. אולם, הישות יכולה לייעד את מלוא תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי או מההתחייבות הפיננסית במלואם כפריט מגודר ולגדרם רק בהתייחס לסיכון אחד ספציפי (לדוגמה, רק לשינויים שניתן לייחס לשינויים בריבית ליבור). לדוגמה, במקרה של התחייבות פיננסית, ששיעור הריבית האפקטיבי שלה הוא 100 נקודות בסיס מתחת לריבית ליבור, ישות יכולה לייעד כפריט המגודר את ההתחייבות במלואה (כלומר, הקרן בתוספת ריבית בליבור פחות 100 נקודות בסיס) ולגדר את השינוי בשווי ההוגן או בתזרים המזומנים של ההתחייבות במלואה, שניתן לייחס לשינויים בריבית ליבור. הישות יכולה גם לבחור יחס גידור שאינו אחד לאחד על מנת לשפר את האפקטיביות של הגידור כמפורט בסעיף א100.

א999. בנוסף, אם מכשיר פיננסי בריבית קבועה מגודר לאחר תקופה מסוימת ממועד יצירתו ובינתיים שיעורי הריבית השתנו, הישות יכולה לייעד חלק השווה לשיעור עוגן שהוא גבוה מהשיעור החוזי המשולם בגין הפריט. הישות יכולה לפעול כך בתנאי ששיעור העוגן נמוך משיעור הריבית האפקטיבי שחושב על בסיס ההנחה לפיה הישות רכשה את המכשיר במועד שהיא מייעדת לראשונה את הפריט המגודר. לדוגמה, נניח כי ישות יוצרת נכס פיננסי בריבית קבועה בסך 100 ש"ח, שיש לו שיעור ריבית אפקטיבי של 6 אחוזים בתקופה בה ריבית ליבור היא 4 אחוזים. הישות מתחילה לגדר את הנכס לאחר תקופה מסוימת כאשר ריבית הליבור עולה ל-8 אחוזים ושווי ההוגן של הנכס יורד ל-90 ש"ח. הישות מחשבת שאם היא הייתה רוכשת את הנכס במועד שבו היא מייעדת אותו לראשונה כפריט מגודר בהתייחס לשווי ההוגן אז בסך של 90 ש"ח, התשואה האפקטיבית הייתה יכולה להיות 9.5 אחוזים. משום שריבית הליבור נמוכה מהתשואה האפקטיבית, הישות יכולה לייעד חלק מריבית ליבור של 8 אחוזים, שמורכב חלקית מתזרימי המזומנים החוזיים בגין ריבית ובחלקו מההפרש בין השווי ההוגן הנוכחי (כלומר 90 ש"ח) לבין הסכום שישולם במועד הפירעון (כלומר 100 ש"ח).

א999. סעיף 81 מתיר לישות לייעד סיכון שאינו כל השינוי בשווי הוגן או כל השתנות תזרים מזומנים של מכשיר פיננסי. לדוגמה:

(א) כל תזרימי המזומנים של מכשיר פיננסי יכולים להיות מיועדים בגין שינויים בתזרים המזומנים או שינויים בשווי ההוגן שניתנים לייחוס לחלק (אבל לא לכל) מהסיכונים; או

(ב) חלק (אבל לא כל) תזרימי המזומנים של מכשיר פיננסי יכולים להיות מיועדים בגין שינויים בתזרים מזומנים או שינויים בשווי הוגן שניתנים לייחוס לכל או רק לחלק

מהסיכונים (כלומר "חלק" מתזרימי המזומנים של מכשיר פיננסי יכול להיות מיועד בגין שינויים שניתנים לייחוס לכל או רק לחלק מהסיכונים).

א.199. כדי להיות כשיר לחשבונאות גידור, הסיכונים המיועדים והחלקים המיועדים חייבים להיות רכיבים של מכשיר פיננסי שניתנים לזיהוי בנפרד, והשינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי בכללותו שנובעים משינויים בסיכונים המיועדים ובחלקים המיועדים חייבים להיות ניתנים למדידה באופן מהימן. לדוגמה:

(א) בגין מכשיר פיננסי הנושא ריבית קבועה המגודר בגין שינויים בשווי הוגן שניתנים לייחוס לשינויים בשיעור ריבית חסרת סיכון או בשיעור ריבית עוגן, לשיעור ריבית חסרת הסיכון או לשיעור ריבית העוגן מתייחסים באופן רגיל כרכיב של מכשיר פיננסי שניתן לזיהוי בנפרד ושניתן למדידה באופן מהימן.

(ב) אינפלציה אינה ניתנת לזיהוי בנפרד ואינה ניתנת למדידה באופן מהימן ולא ניתן לייעד אינפלציה כסיכון או כחלק של מכשיר פיננסי, אלא אם הדרישות של סעיף (ג) מתקיימות.

(ג) חלק מוגדר חוזית בגין אינפלציה של תזרימי המזומנים של איגרת חוב צמודה למדד (בהנחה שאין דרישה לטפל בנגזר משובץ בנפרד) ניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה באופן מהימן, כל עוד תזרימי מזומנים אחרים של המכשיר אינם מושפעים מחלק האינפלציה.

יעוד פריטים לא פיננסיים כפריטים מגודרים (סעיף 82)

א.100. לשינויים במחיר של מרכיב או של רכיב של נכס לא פיננסי או של התחייבות לא פיננסית, בדרך כלל, אין השפעה, הניתנת לחיזוי ולמדידה בנפרד, על מחיר הפריט שהוא בר השוואה להשפעה של, לדוגמה, שינוי בשיעורי ריבית שוק על המחיר של איגרת חוב. לכן, נכס לא פיננסי או התחייבות לא פיננסית מהווים פריט מגודר רק בשלמותם או בגין סיכון שער חליפין. אם קיים הבדל בין תנאי המכשיר המגדר לבין תנאי הפריט המגודר (כמו לגבי גידור הרכישה החזויה של קפה ברזילאי באמצעות חוזה אקדמה לרכישת קפה קולומביאני כאשר שאר התנאים זהים), יחס הגידור יכול בכל זאת להיות כשיר כיחס גידור בתנאי שמתקיימים שאר התנאים בסעיף 88, כולל התנאי לפיו לגידור חזויה להיות אפקטיביות גבוהה. לצורך זה, הסכום של המכשיר

המגדר יכול להיות גבוה או נמוך מהפריט המגודר אם זה משפר את אפקטיביות יחס הגידור. לדוגמה, ניתן לבצע ניתוח באמצעות רגרסיה על מנת לקבוע קשר סטטיסטי בין הפריט המגודר (לדוגמה, עסקה בקפה ברזילאי) לבין המכשיר המגדר (לדוגמה, עסקה בקפה קולומביאני). אם קיים קשר סטטיסטי בר תוקף בין שני המשתנים (כלומר, מחירי היחידות של קפה ברזילאי ושל קפה קולומביאני), ניתן להשתמש בשיפוע קו הרגרסיה על מנת לקבוע את יחס הגידור שימקסם את האפקטיביות החזויה. לדוגמה, אם שיפוע קו הרגרסיה הוא 1.02, יחס גידור בין 0.98 כמויות מפריטים מגודרים לבין 1.00 כמויות מפריטים מגדרים ממקסם את האפקטיביות החזויה. אולם, יחס הגידור עשוי לגרום לחוסר אפקטיביות שמוכר ברווח או הפסד במהלך תקופת יחס הגידור.

יעוד קבוצות של פריטים כפריטים מגודרים (סעיפים 83 ו-84)

101א. גידור של פוזיציה נטו כוללת (לדוגמה, נטו של כל הנכסים בריבית קבועה והתחייבויות בריבית קבועה בעלי מועדי פירעון דומים), ולא של פריט מגודר ספציפי, אינו כשיר לחשבונאות גידור. אולם, ניתן להשיג כמעט את אותה ההשפעה על רווח או הפסד של חשבונאות גידור לגבי סוג זה של יחס גידור על ידי יעוד כפריט המגודר של חלק מפריטי הבסיס. לדוגמה, אם לבנק יש 100 ש"ח של נכסים ו-90 ש"ח של התחייבויות עם סיכונים ותנאים דומים במהותם והבנק מגדר את החשיפה נטו בסך של 10 ש"ח, הוא יכול ליעד כפריט המגודר 10 ש"ח מאותם הנכסים. ניתן להשתמש ביעוד זה אם נכסים והתחייבויות כאלה הם מכשירים בריבית קבועה, שאז מדובר בגידור שווי הוגן, או אם הם מכשירים בריבית משתנה, שאז מדובר בגידור תזרים מזומנים. בדומה, אם לישות יש התקשרות איתנה לבצע רכישה במטבע חוץ בסך של 100 ש"ח והתקשרות איתנה לבצע מכירה במטבע החוץ בסך של 90 ש"ח, היא יכולה ליעד את הסכום נטו של 10 ש"ח על ידי רכישת נגזר ויעודו כמכשיר מגדר המיוחס ל-10 ש"ח מההתקשרות האיתנה לרכישה בסך 100 ש"ח.

חשבונאות גידור (סעיפים 85-102)

102א. דוגמה לגידור שווי הוגן היא גידור של חשיפה לשינויים בשווי ההוגן של מכשיר חוב בריבית קבועה כתוצאה משינויים בשיעורי ריבית. המנפיק או המחזיק יכולים להתקשר (enter) בגידור כזה.

103א. דוגמה לגידור תזרים מזומנים היא השימוש בחוזה החלפה על מנת לשנות חוב בריבית משתנה לחוב בריבית קבועה (כלומר,

גידור עסקה עתידית כאשר תזרימי המזומנים העתידיים המגודרים הם תשלומי הריבית העתידיים).

104א. גידור התקשרות איתנה (לדוגמה, גידור השינוי במחיר הדלק המתייחס להתקשרות חוזית, שלא הוכרה, על ידי רשות ציבורית להספקת חשמל לרכוש דלק במחיר קבוע) מהווה גידור של חשיפה לשינוי בשווי הוגן. לפיכך, גידור כזה הוא גידור שווי הוגן. אולם, בהתאם לסעיף 87 ניתן לטפל בגידור סיכון מטבע חוץ של התקשרות איתנה גם כגידור תזרים מזומנים.

הערכת אפקטיביות גידור

105א. רואים בגידור כבעל אפקטיביות גבוהה רק אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

(א) בעת יצירת הגידור ובתקופות העוקבות, הגידור חזוי להיות בעל אפקטיביות גבוהה בהשגת שינויים מקוזים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים שניתן לייחס לסיכון המגודר במשך התקופה שאליה מיועד הגידור. ניתן להוכיח תחזית כזו במספר דרכים, כולל השוואת שינויים מהעבר בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר, שניתן לייחס לסיכון המגודר, עם שינויים מהעבר בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של המכשיר המגודר, או על ידי הוכחת מתאם סטטיסטי גבוה בין השווי ההוגן או תזרימי המזומנים של הפריט המגודר לבין השווי ההוגן או תזרימי המזומנים של המכשיר המגודר. הישות יכולה לבחור יחס גידור, שאינו אחד לאחד, על מנת לשפר את אפקטיביות הגידור, כפי שמתואר בסעיף 100א.

(ב) התוצאות בפועל של הגידור נמצאות בטווח של 80-125 אחוז. לדוגמה, אם התוצאות בפועל הן כאלה שההפסד בגין המכשיר המגודר הוא 120 ש"ח ושהרווח בגין המכשיר הכספי הוא 100 ש"ח, ניתן למדוד את הקיזוז ב-120/100, שמהווה 120 אחוז, או ב-100/120, שמהווה 83 אחוז. בדוגמה זו, בהנחה כי הגידור מקיים את התנאי בסעיף (א), הישות תסיק כי הגידור היה בעל אפקטיביות גבוהה.

106א. אפקטיביות צריכה להיות מוערכת, לכל הפחות, בעת שישות מכינה את דוחותיה הכספיים השנתיים או את דוחותיה הכספיים לתקופות ביניים.

107א. תקן זה אינו קובע שיטה יחידה להערכת אפקטיביות גידור. השיטה שישות מאמצת להערכת אפקטיביות גידור תלויה

באסטרטגיית ניהול הסיכונים שלה. לדוגמה, אם אסטרטגיית ניהול הסיכונים של הישות היא להתאים את סכום המכשיר המגדר מידי תקופה על מנת לשקף את השינויים בפוזיציה המגודרת, הישות צריכה להוכיח כי הגידור חזוי להיות בעל אפקטיביות גבוהה רק בתקופה שעד לתיאום הבא של סכום המכשיר המגדר. במקרים מסוימים, ישות מאמצת שיטות שונות לסוגים שונים של גידורים. תיעוד אסטרטגיית הגידור של ישות צריך לכלול את נהליה להערכת אפקטיביות. נהלים אלה קובעים אם ההערכה כוללת את כל הרווחים או ההפסדים בגין מכשיר מגדר או אם מבטלים את ערך הזמן של המכשיר.

א107א. אם ישות מגדרת פחות מ- 100 אחוז מהחשיפה בגין פריט, לדוגמה 85 אחוז, היא צריכה לייעד את הפריט המגודר, המהווה 85 אחוז מהחשיפה, ולמדוד את חוסר האפקטיביות בהתבסס על השינויים באותם 85 אחוז מהחשיפה. אולם, כאשר גידור מיועד הוא 85 אחוז מהחשיפה, הישות יכולה להשתמש ביחס גידור, שאינו אחד לאחד, שמשפר את האפקטיביות החזויה של הגידור, כמוסבר בסעיף א100.

א108. אם התנאים העיקריים של המכשיר המגדר ושל הנכס, ההתחייבות, ההתקשרות האיתנה, או העסקה החזויה הצפויה ברמה גבוהה המגודרים הם זהים, סביר שהשינויים בשווי הוגן ובתזרימי מזומנים, שניתן לייחס לסיכון המגודר, יקוזזו אחד את השני במלואם, גם בעת הכניסה לגידור וגם לאחר מכן. לדוגמה, סביר שחווה החלפת שיעור ריבית יהווה גידור אפקטיבי אם הסכומים הרעיוניים וסכומי הקרן, התקופות, מועדי שינוי המחיר, מועדי קבלת ותשלומי הריבית והקרן, והבסיס למדידת שיעורי הריבית זהים עבור המכשיר המגדר והפריט המגודר. בנוסף, גידור רכישה חזויה של סחורת יסוד, שצפויה ברמה גבוהה, באמצעות חוזה אקדמה סביר שיהיה בעל אפקטיביות גבוהה אם:

(א) חוזה האקדמה הוא לרכישת אותה הכמות של אותה סחורת יסוד באותו מועד ומיקום כמו הרכישה החזויה המגודרת;

(ב) השווי ההוגן של חוזה האקדמה בעת ההתקשרות הוא אפס; וכך

(ג) או שהשינוי בניכיון או בפרמיה בגין חוזה האקדמה אינו נכלל בהערכת האפקטיביות ומוכר ברווח או הפסד או שהשינוי בתזרימי המזומנים החזויים מהעסקה החזויה, שצפויה ברמה גבוהה, מבוססים על המחיר העתידי של סחורת היסוד.

א109. לעיתים, המכשיר המגדר מקוזז רק חלק מהסיכון המגודר. לדוגמה, גידור לא יהיה אפקטיבי במלואו אם המכשיר המגדר והפריט המגודר נקובים במטבעות שונים, שאינם משתנים במקביל (in tandem). כמו כן, גידור סיכון שיעור ריבית באמצעות נגזר לא יהיה אפקטיבי במלואו, אם ניתן לייחס חלק מהשינוי בשווי ההוגן של הנגזר לסיכון האשראי של הצד שכנגד.

א110. על מנת להיות כשיר לחשבונאות גידור, הגידור חייב להתייחס לסיכון ספציפי מזוהה ומיועד, ולא רק לסיכונים עסקיים כלליים של הישות, וחייב להשפיע בסופו של דבר על הרווח או הפסד של הישות. גידור של סיכון ההתיישנות של נכס פסי או של סיכון הפקעת הרכוש על ידי ממשלה אינם כשירים לחשבונאות הגידור; לא ניתן למדוד אפקטיביות משום שלא ניתן למדוד באופן מהימן סיכונים אלה.

א110א. סעיף 74(א) מתיר לישות להפריד את הערך הפנימי ואת ערך הזמן של חוזה אופציה ולייעד כמכשיר מגדר רק את השינויים בערך הפנימי של חוזה האופציה. התוצאה של יעוד כזה עשויה להיות יחס גידור אפקטיבי באופן מושלם בקיזוז שינויים בתזרימי המזומנים שניתנים לייחוס לסיכון חד צדדי מגודר של עסקה חזויה, אם התנאים העיקריים של העסקה החזויה ושל המכשיר המגדר זהים.

א110ב. אם ישות מייצגת אופציה שנרכשה בשלמותה כמכשיר מגדר של סיכון חד צדדי הנובע מעסקה חזויה, יחס הגידור לא יהיה אפקטיבי באופן מושלם. זאת מאחר שהפרמיה ששולמה בגין האופציה כוללת ערך זמן וכאמור בסעיף א99בא, הסיכון החד צדדי המיועד אינו כולל את ערך הזמן של האופציה. לפיכך, במקרה זה, לא יהיה קיזוז בין תזרימי המזומנים המתייחסים לערך הזמן של הפרמיה על האופציה לבין הסיכון המגודר שיועד.

א111. במקרה של סיכון שיעור הריבית, ניתן להעריך את אפקטיביות הגידור על ידי הכנת לוח מועדי פירעון של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות פיננסיות, שמראה את החשיפה נטו לשיעור ריבית בכל תקופה, בתנאי שהחשיפה נטו מיוחסת לנכס או להתחייבות ספציפיים (או קבוצה ספציפית של נכסים או התחייבויות או חלק ספציפי שלהם) ובכך יוצרת את החשיפה נטו, ואפקטיביות הגידור מוערכת מול אותו נכס או אותה התחייבות.

א112. בהערכת אפקטיביות הגידור, ישות בדרך כלל מתחשבת בערך הזמן של הכסף. שיעור הריבית הקבוע בגין פריט מגודר אינו צריך להתאים במדויק לשיעור ריבית קבוע בגין חוזה החלפה המיועד כגידור שווי הוגן. כך גם שיעור ריבית משתנה בגין נכס או התחייבות נושאי ריבית אינו נדרש להיות זהה לשיעור

הריבית המשתנה בגין חוזה החלפה המיועד כגידור תזרים מזומנים. שווי הוגן של חוזה החלפה נגזר מסילוקים נטו שלו. שיעורי הריבית הקבועים והמשתנים של חוזה החלפה יכולים להשתנות מבלי להשפיע על הסילוק נטו, אם שניהם משתנים באותו שיעור.

113א. אם ישות אינה מקיימת את הקריטריונים של האפקטיביות, הישות מפסיקה את חשבונאות הגידור מהמועד האחרון שבו הוכחה העמידה באפקטיביות הגידור. אולם, אם הישות מזהה את האירוע או השינוי בתנאים שגרמו ליחסי הגידור שלא לקיים את הקריטריונים של האפקטיביות, ומוכיחה שהגידור היה אפקטיבי לפני האירוע או השינוי בתנאים שהתרחשו, הישות צריכה להפסיק את חשבונאות הגידור מהמועד של האירוע או של השינוי בתנאים.

113א. למען הסר ספק, ההשפעות של החלפת הצד שכנגד המקורי עם צד שכנגד שפועל כמסלקה ושל ביצוע השינויים הקשורים כפי שמתואר בסעיפים 91(א)(ii) ו-101(א)(ii) ישתקפו במדידת המכשיר המגדר ולכן בהערכת אפקטיביות הגידור ובמדידת אפקטיביות הגידור.

חשבונאות גידור שווי הוגן של גידור סיכון שיעור ריבית של תיק

114א. לגבי גידור שווי הוגן של סיכון שיעור ריבית המיוחס לתיק של נכסים פיננסיים או של התחייבויות פיננסיות, ישות תקיים את הדרישות של תקן זה אם היא מציינת לנהלים המפורטים ב-115א-132א להלן. (א)-(ט) ובסעיפים 115א-132א להלן.

(א) כחלק מתהליך ניהול הסיכונים שלה, הישות מזהה תיק של פריטים, שאת סיכון שיעור הריבית שלהם היא רוצה לגדר. התיק יכול להיות מורכב רק מנכסים, רק מהתחייבויות או גם מנכסים וגם מהתחייבויות. הישות יכולה לזהות שני תיקים או יותר (לדוגמה, הישות עשויה לקבץ את נכסיה הזמינים למכירה לתיק נפרד), במקרה כזה היא צריכה ליישם את ההנחיות שלהלן לכל תיק בנפרד.

(ב) הישות צריכה לנתח את התיק לפי תקופות קביעת ריבית מחדש בהתבסס על מועדי קביעת ריבית מחדש חזויים ולא דווקא חזויים. ניתן לבצע את הניתוח לפי תקופות קביעת ריבית מחדש במספר דרכים, כולל קביעת לוח זמנים של תזרימי המזומנים לפי תקופות שבהן הם חזויים להתרחש, או קביעת לוח זמנים של סכומי קרן

רעיוניים לפי התקופות שבהן קביעת מחיר מחדש חזויה להתרחש.

(ג) על בסיס ניתוח זה, הישות מחליטה על הסכום שהיא רוצה לגדר. הישות מייעדת סכום של נכסים או של התחייבויות (אך לא סכום נטו) כפריט המגודר מהתיק המזוהה ששווה לסכום שהיא רוצה לייעד כמגודר. סכום זה קובע גם את השיעור באחוזים שמשמש לבחינת אפקטיביות לפי סעיף 126א(ב).

(ד) הישות מייעדת את סיכון שיעור הריבית שהיא מגדרת. סיכון זה יכול להיות חלק מסיכון שיעור ריבית בכל אחד מהפריטים בפוזיציה המגודרת, כמו שיעור ריבית העוגן (לדוגמה, ריבית ליבור).

(ה) הישות מייעדת מכשיר מגדר אחד או יותר עבור כל תקופה שבה המחיר נקבע מחדש.

(ו) באמצעות השימוש בייעודים שבוצעו בהתאם לסעיף (ג) - (ה) לעיל, הישות מעריכה בעת היצירה ובתקופות עוקבות, אם לגידור חזויה להיות אפקטיביות גבוהה במהלך התקופה שלגביה מיועד הגידור.

(ז) מידי תקופה, הישות מודדת את השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר (כפי שיועד בסעיף (ג)), שניתן לייחס לסיכון המגודר (כפי שיועד בסעיף (ד)), על בסיס מועדי קביעת הריבית מחדש החזויים שנקבעו בסעיף (ב). בהינתן שהגידור נקבע בפועל כבעל אפקטיביות גבוהה כאשר הוערך באמצעות שימוש בשיטה המתועדת של הישות להערכת אפקטיביות, הישות מכירה בשינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר כרווח או כהפסד ברווח או הפסד ובאחד משני הסעיפים (line items) בדוח על המצב הכספי כפי שמתואר בסעיף 89א. אין צורך להקצות את השינוי בשווי ההוגן לנכסים או להתחייבויות בודדים.

(ח) הישות מודדת את השינוי בשווי ההוגן במכשיר המגדר (במכשירים המגדרים) (כפי שיועדו בסעיף (ה)) ומכירה ברווח או בהפסד ברווח או הפסד. השווי ההוגן של המכשיר המגדר (המכשירים המגדרים) מוכר כנכס או כהתחייבות בדוח על המצב הכספי.

(ט) חוסר אפקטיביות כלשהו⁴ יוכר ברווח או הפסד כהפרש בין השינוי בשווי ההוגן הנדון בסעיף (ז) ובין זה הנדון בסעיף (ח).

115א. גישה זו מתוארת בפירוט רב יותר להלן. יש ליישם את הגישה רק לגבי גידור שווי הוגן של סיכון שיעור ריבית המיוחס לתיק של נכסים פיננסיים או של התחייבויות פיננסיות.

116א. התיק שזוהה בסעיף 114א) יכול לכלול נכסים והתחייבויות. לחלופין, הוא יכול להיות תיק הכולל רק נכסים או רק התחייבויות. התיק משמש על מנת לקבוע את סכום הנכסים או ההתחייבויות שהישות רוצה לגדר. אולם, התיק אינו מיועד בעצמו כפריט המגודר.

117א. ביישום סעיף 114ב), הישות קובעת את המועד החזוי לקביעת מחיר מחדש של פריט כמוקדם מבין המועדים שבהם הפריט חזוי להיפדות או שמחירו חזוי להיקבע מחדש לפי שיעורי שוק. יש לאמוד את המועדים החזויים לקביעת מחיר מחדש בעת יצירת הגידור ובמהלך תקופת הגידור, בהתבסס על ניסיון מהעבר ועל מידע אחר הניתן להשגה, כולל מידע ותחזיות לגבי שיעורי פירעון מוקדם, שיעורי ריבית ויחסי הגומלין ביניהם. ישויות, שאין להן ניסיון ספציפי או שאין להן מספיק ניסיון, משתמשות בניסיון של ישויות בעלות ניסיון (peer group) לגבי מכשירים פיננסיים בני השוואה. יש לבחון אומדנים אלה מידי תקופה ולעדכןם לאור הנסיבות. במקרה של פריט בריבית קבועה שניתן לפירעון מוקדם, המועד החזוי לקביעת מחיר מחדש הוא המועד שבו הפריט חזוי להיפרע בפירעון מוקדם, אלא אם המחיר נקבע מחדש לפי שיעורי שוק במועד מוקדם יותר. לגבי קבוצת פריטים דומים, הניתוח לפי תקופות המבוסס על מועדים חזויים לקביעת מחיר מחדש עשוי לקבל צורה של הקצאת אחוז מהקבוצה, ולא פריטים אינדיווידואליים, לכל אחת מהתקופות. ישות יכולה ליישם מתודולוגיות אחרות לצורכי הקצאות כאלה. לדוגמה, היא יכולה להשתמש במכפיל שיעור פירעון מוקדם עבור הקצאת הלוואות שהקרן שלהן פוחתת לתקופות בהתבסס על מועדים חזויים לקביעת מחיר מחדש. אולם, המתודולוגיה עבור הקצאה כזו צריכה להיות בהתאם לנוהלי ניהול הסיכונים ולמטרות ניהול הסיכונים של הישות.

118א. כדוגמה ליעוד המפורט בסעיף 114ג), אם בתקופת קביעת מחיר מחדש מסוימת ישות מעריכה שיש לה נכסים בריבית

⁴ אותם שיקולי מהותיות חלים בהקשר זה כפי שהם חלים בכל תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים.

קבועה בסך 100 ש"ח והתחייבויות בריבית קבועה בסך 80 ש"ח ומחליטה לגדר את כל הפוזיציה נטו בסך 20 ש"ח, היא מייצגת כפריט המגודר נכסים בסכום של 20 ש"ח (חלק מהנכסים).⁵ הייעוד מבוטא כ"סכום של מטבע" (לדוגמה, סכום של דולרים, אירו, לירות סטרלינג או רנדים) ולא כנכסים בודדים. כתוצאה מכך, כל הנכסים (או ההתחייבויות) שמהם נגזר הסכום המגודר - כלומר, כל 100 ש"ח של נכסים בדוגמה לעיל - חייבים להיות:

(א) פריטים ששוויים ההוגן משתנה בתגובה לשינויים בשיעור הריבית המגודר; וכן

(ב) פריטים שהיו יכולים להיות כשירים לחשבונאות גידור שווי הוגן, אילו הם היו מיועדים כמגודרים כל אחד בנפרד. בפרט, משום שתקן דיווח כספי בינלאומי 13⁶ קובע כי השווי ההוגן של התחייבות פיננסית עם מאפיין דרישה (כמו פיקדונות לפי דרישה וסוגים מסוימים של פיקדונות קצובים) אינו נמוך מהסכום שישולם בעת דרישה, מהוון מהיום הראשון שבו ניתן לדרוש לשלם את אותו הסכום, פריט כזה אינו יכול להיות כשיר לחשבונאות גידור שווי הוגן לתקופה כלשהי שמעבר לתקופה הקצרה ביותר שבה המחזיק יכול לדרוש תשלום. בדוגמה לעיל, הפוזיציה המגודרת היא סכום של נכסים. לכן, התחייבויות כאלה אינן חלק מהפריט המגודר שיועד, אך משמשות את הישות על מנת לקבוע את סכום הנכסים שמיועד כמגודר. אם הפוזיציה שהישות רוצה לגדר הייתה סכום התחייבויות, הסכום, שמייצג את הפריט המגודר שיועד, חייב להיגזר מהתחייבויות בריבית קבועה שאינן התחייבויות שהישות יכולה להידרש לשלם בתקופה מוקדמת יותר, והשיעור באחוזים, המשמש להערכת אפקטיביות גידור בהתאם לסעיף 126(ב), יחושב כאחוז מהתחייבויות אחרות אלה. לדוגמה, נניח כי ישות מעריכה שבתקופת קביעת מחיר מחדש מסוימת יש לה התחייבויות בריבית קבועה בסך של 100 ש"ח, הכוללות 40 ש"ח של פיקדונות לפי דרישה וסך של 60 ש"ח של התחייבויות ללא מאפיין דרישה, וכן 70 ש"ח של נכסים בריבית קבועה. אם הישות מחליטה לגדר את כל הפוזיציה נטו בסך של 30 ש"ח, היא מייצגת

⁵ התקן מאפשר לישות לייעד סכום כלשהו של נכסים או התחייבויות כשירים הניתנים להשגה, כלומר, בדוגמה זו, סכום כלשהו של נכסים בין 0 ש"ח לבין 100 ש"ח.

⁶ ראה סעיף 49.

כפריט המגודר התחייבויות בסך של 30 ש"ח או 50 אחוז⁷ של התחייבויות ללא מאפיין דרישה.

א119. הישות צריכה לעמוד גם בדרישות הייעוד והתיעוד האחרות המפורטות בסעיף 88(א). לגבי גידור סיכון שיעור ריבית של תיק, יעוד ותיעוד אלה צריכים לקבוע את מדיניות הישות לגבי כל המשתנים, שמשמשים על מנת לזהות את הסכום המגודר ואת האופן שבו נמדדת אפקטיביות, כולל הפרטים הבאים:

(א) אילו נכסים והתחייבויות יש לכלול בגידור של תיק והבסיס שישמש להסרתם מהתיק.

(ב) האופן שבו הישות מעריכה את מועדי קביעת המחיר מחדש, כולל אילו הנחות לגבי שיעור ריבית מהוות בסיס לאומדני שיעורי פירעון מוקדם והבסיס לשינוי אומדנים אלה. יש להשתמש באותה שיטה גם לגבי האומדנים הראשוניים, שנקבעו בעת שנכס או התחייבות נכללו בתיק המגודר, וגם לגבי תיקונים מאוחרים יותר לאומדנים אלה.

(ג) המספר של תקופות קביעת ריבית מחדש ואורכן.

(ד) באיזו תדירות הישות תבחן את האפקטיביות ובאיזו משתי השיטות שבסעיף 126 היא תשתמש.

(ה) המתודולוגיה שתשמש את הישות על מנת לקבוע את סכום הנכסים או ההתחייבויות שמיועדים כפריט מגודר, ובהתאם לכך, השיעור באחוזים שישמש את הישות בבחינת האפקטיביות באמצעות השיטה שמתוארת בסעיף 126(ב).

(ו) כאשר הישות בוחנת אפקטיביות באמצעות השיטה המתוארת בסעיף 126(ב), אם הישות תבחן אפקטיביות עבור כל תקופה של קביעת מחיר מחדש בנפרד, או עבור כל התקופות יחד או על ידי שימוש בשילוב של שתי הטכניקות.

המדיניות, שנקבעה בייעוד ובתיעוד יחס הגידור, צריכה להיות בהתאם לנוהלי ניהול הסיכונים ולמטרות ניהול הסיכונים של הישות. אין לשנות את המדיניות באופן שרירותי. צריך להצדיק

⁷ 50 אחוז = (40 ש"ח - 100 ש"ח) / 30 ש"ח

את השינויים על בסיס השינויים בתנאי שוק ועל בסיס גורמים אחרים והם צריכים להיות מבוססים על נוהלי ניהול הסיכונים ועל מטרות ניהול הסיכונים של הישות ולהיות עקביים עימם.

120א. המכשיר המגדר, המוזכר בסעיף 114(ה), יכול להיות נגזר יחיד או תיק של נגזרים שכולם כוללים חשיפה לסיכון שיעור ריבית המגודר שיועד בסעיף 114(ד) (לדוגמה, תיק של חוזי החלפת שיעור ריבית שכולם כוללים חשיפה לריבית ליבור). תיק כזה של נגזרים יכול לכלול פוזיציות סיכון מקוזות. אולם, אסור שהוא יכול אופציות שנכתבו או אופציות נטו שנכתבו, משום שהתקן⁸ אינו מאפשר לייעד אופציות כאלה כמכשירים מגדרים (למעט כאשר אופציה שנכתבה מיועדת כקיזוז לאופציה שנרכשה). אם המכשיר המגדר מגדר את הסכום שיועד בסעיף 114(ג) למשך יותר מתקופה של קביעת מחיר מחדש אחת, יש להקצותו לכל התקופות שהוא מגדר. אולם, יש להקצות את המכשיר המגדר במלואו לאותן תקופות של קביעת מחיר מחדש, משום שהתקן⁹ אינו מאפשר לייעד יחס גידור רק לחלק מהזמן שבמהלכו מכשיר מגדר ממשיך להיות קיים במחזור.

121א. כאשר הישות מודדת את השינוי בשווי ההוגן של פריט הניתן לפירעון מוקדם בהתאם לסעיף 114(ז), שינוי בשיעורי ריבית משפיע על השווי ההוגן של הפריט הניתן לפירעון מוקדם בשתי דרכים: הוא משפיע על השווי ההוגן של תזרימי המזומנים החוזיים ועל השווי ההוגן של אופציית הפירעון המוקדם שנכללת בפריט הניתן לפירעון מוקדם. סעיף 81 לתקן מאפשר לישות לייעד חלק מנכס פיננסי או מהתחייבות פיננסית, המשתתפים באותה חשיפה לסיכון, כמו הפריט המגודר, בהינתן שניתן למדוד את האפקטיביות. לגבי פריטים הניתנים לפירעון מוקדם, סעיף 81א מאפשר להגיע למצב זה על ידי יעוד הפריט המגודר במונחים של השינוי בשווי ההוגן, שניתן לייחס לשינויים בשיעור הריבית המיועד על בסיס מועדי קביעת מחיר מחדש חזויים ולא דווקא חזויים. אולם, ההשפעה, שיש לשינויים בשיעור הריבית המגודר על מועדי קביעת מחיר מחדש חזויים אלה, תיכלל כאשר קובעים את השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר. לפיכך, אם מועדי קביעת המחיר מחדש מעודכנים (לדוגמה, על מנת לשקף שינוי בפירעונות מוקדמים חזויים), או אם מועדי קביעת מחיר מחדש בפועל שונים מהמועדים החזויים, ייווצר חוסר אפקטיביות כמפורט בסעיף 126. לחלופין, שינויים במועדים חזויים לקביעת מחיר מחדש, אשר (א) נובעים במפורש מגורמים שאינם שינויים בשיעור הריבית המגודר, (ב) אין להם

⁸ ראה סעיפים 77 ו-78א-94.

⁹ ראה סעיף 75.

מתאם עם השינויים בשיעור הריבית המגודר וכן (ג) ניתן להפרידם באופן מהימן מהשינויים שניתן לייחס לשיעור הריבית המגודר (לדוגמה, שינויים בשיעורי פירעון מוקדם הנובעים במפורש משינוי בגורמים דמוגראפיים או בחוקי מס ולא משינויים בשיעור ריבית), אינם נלקחים בחשבון כאשר קובעים את השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, משום שלא ניתן לייחסם לסיכון המגודר. אם קיים חוסר ודאות לגבי הגורם שיצר את השינוי במועדים חזויים לקביעת מחיר מחדש או אם הישות אינה מסוגלת להפריד באופן מהימן את השינויים שנובעים משיעור הריבית המגודר מאלה הנובעים מגורמים אחרים, מניחים כי השינוי נבע משינויים בשיעור הריבית המגודר.

122א. התקן אינו קובע את הטכניקות המשמשות על מנת לקבוע את הסכום המוזכר בסעיף 114א(ז), דהיינו השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר שניתן לייחס לסיכון המגודר. אם משתמשים בטכניקות סטטיסטיות או אחרות לקביעת אומדן עבור מדידה כזו, הנהלה חייבת לצפות שהתוצאה תהיה מקרובת מאוד (approximate closely) לתוצאה שהייתה מתקבלת ממדידת כל הנכסים וההתחייבויות הבודדים שמרכיבים את הפריט המגודר. לא ראוי להניח ששינויים בשווי ההוגן של הפריט המגודר שווים לשינויים בשווי של המכשיר המגודר.

123א. סעיף 89א דורש, שאם הפריט המגודר מהווה נכס בתקופת קביעת מחיר מחדש מסוימת, השינוי בשווי מוצג בסעיף (line item) במסגרת הנכסים. לחלופין, אם הפריט המגודר הוא התחייבות בתקופת קביעת מחיר מחדש מסוימת, השינוי בשווי מוצג בסעיף (line item) במסגרת ההתחייבויות. אלה הם הסעיפים (line items) המוזכרים בסעיף 114א(ז). לא נדרשת הקצאה ספציפית לנכסים (או להתחייבויות) בודדים.

124א. סעיף 114א(ט) מציינ כי חוסר אפקטיביות נוצר במידה והשינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס לסיכון המגודר, שונה מהשינוי בשווי ההוגן של הנגזר המגודר. שוני כזה יכול להיווצר ממספר סיבות, כולל:

(א) מועדי קביעת מחיר מחדש בפועל שונים מהמועדים החזויים, או שמועדים חזויים לקביעת מחיר מחדש עודכנו;

(ב) ערכם של פריטים בתיק המגודר ירד או שהם נגרעו;

(ג) מועדי התשלום של המכשיר המגדר והפריט המגודר שונים; וכן

(ד) גורמים אחרים (לדוגמה, כאשר מספר קטן של הפריטים המגודרים נושאים ריבית בשיעור הנמוך משיעור העוגן, שאליו הם יועדו כמגודרים, וחוסר האפקטיביות המתקבל הוא כה גבוה שהתיק במלואו אינו כשיר לחשבונאות גידור).

יש לזהות חוסר אפקטיביות¹⁰ כזה ולהכיר בו ברווח או הפסד.

א.125. בדרך כלל, אפקטיביות הגידור תשופר:

(א) אם הישות מתזמנת (schedules) פריטים עם מאפייני פירעון מוקדם שונים באופן שלוקח בחשבון את השוני בהתנהגות הפירעון המוקדם.

(ב) ככל שמספר הפריטים בתיק גדול יותר. כאשר רק מספר קטן של פריטים כלולים בתיק, סביר שיהיה חוסר אפקטיביות גבוה יחסית אם אחד הפריטים נפרע מוקדם יותר או מאוחר יותר מהחזוי. לעומת זאת, כאשר התיק כולל מספר רב של פריטים, ניתן לחזות את התנהגות הפירעון המוקדם בדיוק רב יותר.

(ג) ככל שתקופות קביעת מחיר מחדש המשמשות הן קצרות יותר (לדוגמה, תקופה של קביעת מחיר מחדש של חודש אחד לעומת שלושה חודשים). תקופות קצרות יותר של קביעת מחיר מחדש מורידות את ההשפעה של חוסר הקבלה כלשהו בין מועדי קביעת מחיר מחדש לבין מועדי התשלום (בתוך תקופות קביעת מחיר מחדש) של הפריט המגודר ושל המכשיר המגדר.

(ד) ככל שגבוהה יותר התדירות שבה מותאם סכומו של המכשיר המגדר, על מנת לשקף שינויים בפריט המגודר (לדוגמה, כתוצאה משינויים בתחזיות לפירעונות מוקדמים).

¹⁰ אותם שיקולי מהותיות חלים בהקשר זה כפי שהם חלים בכל תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים.

א126. ישות תבחן אפקטיביות מידי תקופה. אם אומדנים למועדי קביעת מחיר מחדש משתנים בין מועד אחד, שבו ישות מעריכה אפקטיביות, לבין המועד הבא, הישות צריכה לחשב את סכום האפקטיביות באחת משתי הדרכים הבאות:

(א) כהפרש בין השינוי בשווי ההוגן של המכשיר המגדר (ראה סעיף א114(ח)) לבין השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר במלואו, שניתן לייחס לשינוי בשיעור הריבית המגודר (כולל ההשפעה שיש לשינויים בשיעור הריבית המגודר על השווי ההוגן של אופציית פירעון מוקדם משובצת כלשהי); או

(ב) באמצעות החישוב המקורב הבא. הישות:

(i) מחשבת את אחוז הנכסים (או ההתחייבויות) שגודר בכל תקופת קביעת מחיר מחדש, על בסיס האומדן למועדי קביעת מחיר מחדש במועד האחרון שהיא בחנה אפקטיביות.

(ii) משתמשת באחוז זה על האומדן המעודכן שלה לסכום באותה תקופה של קביעת מחיר מחדש, על מנת לחשב את סכומו של הפריט המגודר בהתבסס על האומדן המעודכן שלה.

(iii) מחשבת את השינוי בשווי ההוגן של האומדן המעודכן שלה לפריט המגודר שניתן לייחס לסיכון המגודר ומציגה אותו כמפורט בסעיף א114(ז).

(iv) מכירה בחוסר אפקטיביות השווה להפרש בין הסכום שנקבע בסעיף (iii) לבין השינוי בשווי ההוגן של המכשיר המגדר (ראה סעיף א114(ח)).

א127. בעת מדידת אפקטיביות, הישות מבדילה בין תיקוני האומדנים למועדי קביעת מחיר מחדש של נכסים (או של התחייבויות) קיימים לבין יצירת הנכסים (או ההתחייבויות) החדשים, כאשר תיקוני האומדנים יוצרים חוסר אפקטיביות. כל התיקונים לאומדנים למועדי קביעת מחיר מחדש (שאינם אלה שמוחרגים בהתאם לסעיף א121), כולל הקצאה מחדש כלשהי של פריטים קיימים בין תקופות, נכללים בתיקון אומדן הסכום בתקופה בהתאם לסעיף א126(ב)(ii) ולכן כאשר מודדים אפקטיביות. לאחר שהכירה בחוסר אפקטיביות כמפורט לעיל, הישות קובעת אומדן חדש לסך הנכסים (או לסך ההתחייבויות) בכל תקופה של קביעת מחיר מחדש, כולל נכסים (או התחייבויות) חדשים

שנוצרו מאז שהיא בחנה לאחרונה אפקטיביות, ומייעד סכום חדש כפריט המגודר ואחוז חדש כאחוז המגודר. יש לחזור על הנהלים המפורטים בסעיף א126(ב) במועד הבא של בחינת אפקטיביות.

128א. פריטים שתוזמנו במקור לתקופה של קביעת מחיר מחדש יכולים להיגרע כתוצאה מפירעון מוקדם יותר מהחזוי או ממחיקות שנגרמו על ידי ירידת ערך או על ידי מכירה. כאשר מתרחשת הגריעה, סכום השינוי בשווי ההוגן, שנכלל בסעיף (line item) המוזכר בסעיף א114(ז) שמתייחס לפריט שנגרע, יוסר מהדוח על המצב הכספי וייכלל ברווח או בהפסד שנובע מגריעת הפריט. למטרה זו, יש צורך לדעת את התקופה (התקופות) של קביעת מחיר מחדש, שאליה (שאליהן) תוזמן הפריט שנגרע, משום שזה קובע את התקופה (התקופות) של קביעת מחיר מחדש, שמהן יש להסירו ולכן את הסכום שיש להסיר מהסעיף (line item) המוזכר בסעיף א114(ז). כאשר פריט נגרע, אם ניתן לקבוע באיזו תקופה הוא נכלל, יש להסירו מאותה תקופה. אחרת, יש להסירו מהתקופה המוקדמת ביותר, אם הגריעה נגרמה כתוצאה מפירעונות מוקדמים גבוהים יותר מהחזוי, או להקצותו לכל התקופות, הכוללות את הפריט שנגרע, על בסיס שיטתי ורציונאלי, אם הפריט נמכר או אם נפגם ערכו.

129א. בנוסף, סכום כלשהו המתייחס לתקופה מסוימת, שעדיין לא נגרע כאשר התקופה מסתיימת, מוכר ברווח או הפסד באותו זמן (ראה סעיף א89). לדוגמה, נניח כי ישות מתזמנת פריטים לשלוש תקופות של קביעת מחיר מחדש. בעת הייעוד מחדש הקודם, השינוי בשווי ההוגן, שדווח בסעיף (line item) בודד בדוח על המצב הכספי, היה נכס בסך של 25 ש"ח. אותו סכום מייצג סכומים שניתן לייחס לתקופות 1, 2 ו-3 בסך של 7 ש"ח, 8 ש"ח ו-10 ש"ח, בהתאמה. בעת הייעוד מחדש הבא, הנכסים שהיה ניתן לייחס לתקופה 1 מומשו או תוזמנו מחדש לתקופות האחרות. לכן, 7 ש"ח נגרעים מהדוח על המצב הכספי ומוכרים ברווח או הפסד. כעת ניתן לייחס 8 ש"ח ו-10 ש"ח לתקופות 1 ו-2, בהתאמה. יש לתאם תקופות אלה, לפי הנדרש, בגין שינויים בשווי ההוגן כפי שמתואר בסעיף א114(ז).

130א. כהדגמה לדרישות של שני הסעיפים הקודמים, נניח כי ישות תזמנה נכסים על ידי הקצאת אחוז מהתיק לכל אחת מהתקופות של קביעת מחיר מחדש. נניח גם כי היא תזמנה 100 ש"ח לכל אחת משתי התקופות הראשונות. כאשר התקופה הראשונה של קביעת מחיר מחדש מסתיימת, יש לגרוע 110 ש"ח מהנכסים כתוצאה מהחזרים חזויים ובלתי חזויים. במקרה זה, כל הסכום שנכלל בסעיף (line item) המוזכר בסעיף א114(ז), שמתייחס

לתקופה הראשונה, מועבר מהדוח על המצב הכספי, בתוספת 10 אחוז מהסכום שמתייחס לתקופה השנייה.

א131. אם הסכום, המגודר לגבי תקופה של קביעת מחיר מחדש, קטן, מבלי שהנכסים (או שההתחייבויות) המתייחסים נגרעים, הסכום שנכלל בסעיף (line item), המוזכר בסעיף א114(ז), שמתייחס להקטנה, יופחת לפי סעיף 92.

א132. ייתכן כי ישות תרצה ליישם את הגישה המפורטת בסעיפים א114-131 לגידור תיק שקודם טופל כגידור תזרים מזומנים בהתאם לתקן. ישות כזו צריכה לבטל את הייעוד הקודם של גידור תזרים מזומנים לפי סעיף 101(ד) וליישם את הדרישות המפורטות באותו סעיף. היא צריכה גם לייעד מחדש את הגידור כגידור שווי הוגן וליישם את הגישה המפורטת בסעיפים א114-131 מכאן ולהבא לגבי תקופות חשבונאיות עוקבות.

הוראות מעבר (סעיפים 103-108ב)

א133. ייתכן כי ישות ייעדה עסקה תוך קבוצתית חזויה כפריט מגודר בתחילת תקופה שנתית, שהתחילה ביום 1 בינואר 2005 או לאחריו (או, לצורך הצגה מחדש של מידע השוואתי, התחלת תקופת ההשוואה המוקדמת ביותר), בגידור שהיה יכול להיות כשיר לחשבונאות גידור בהתאם לתקן זה (כפי שתוקן על ידי המשפט האחרון בסעיף 80). ישות כזו יכולה להשתמש בייעוד זה על מנת ליישם חשבונאות גידור בדוחות כספיים מאוחדים מתחילת התקופה השנתית המתחילה ביום 1 בינואר 2005 או לאחריו (או מתחילת התקופה ההשוואתית המוקדמת ביותר). ישות כזו צריכה גם ליישם את סעיפים א99א ו-א99ב מתחילת התקופה השנתית המתחילה ביום 1 בינואר 2005 או לאחריו. אולם, לפי סעיף 108ב, היא אינה צריכה ליישם את סעיף א99ב לגבי מידע השוואתי עבור תקופות מוקדמות יותר.